

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"א 262-04-17 טויגה און ליין בע"מ ואח' נ' בנק מזרחי טפחות רמת גן סניף מגדל יהלום
20077

לפני כבוד השופטת לימור ביבי

ת.א. 262-04-17:

התובעות:

1. טויגה און ליין בע"מ
2. טויגה מזדה בע"מ

באמצעות באי כוחן עורכי-הדין רועי סלוקי וארז אמיר

נ ג ד

הנתבע:

בנק מזרחי טפחות בע"מ

באמצעות באי כוחו עורכי-הדין גב' מיטל מזוז וישראל

בכר

ת.א. 265-04-17:

התובעים:

1. חיים טולדנו
2. ליחט אחזקות בע"מ

באמצעות בא כוחם עו"ד שריג דמארי

נ ג ד

הנתבע:

בנק מזרחי טפחות בע"מ

באמצעות באי כוחו עורכי-הדין גב' מיטל מזוז וישראל

בכר

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הבנקאות \(רישוי\), תשמ"א-1981](#)

[צו איסור הלבנת הון \(חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור\), תשס"א-2001: סע' 2, בתוספת השנייה, א'2 \(א\), א'2 \(ב\), 8, 8 \(א\)1, 9, 12](#)

[חוק הבנקאות \(שירות ללקוח\), תשמ"א-1981: סע' 2, א'2 \(א\), 7 \(ג\)](#)

[חוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000: סע' 7, 7 \(א\), 14](#)

[חוק איסור מימון טרור, תשס"ה-2005](#)

ספרות:

[א' גורן, בתי משפט מינהליים \(תשס"ח\)](#)

כתבי עת:

[רות פלאט-שנער, "הסודיות הבנקאית וחובת האמון על מזבח המלחמה בהלבנת ההון — סקירה השוואתית", מאזני משפט, כרך ג \(תשס"ה\) 253](#)

מיני-רציו:

* במקרה דנן, נפל פגם בהליך קבלת ההחלטה בדבר סגירת חשבונות הבנק של התובעים. על הבנק חלה חובה לספק לתובעים שירות בנקאי בהתאם לדין.

* בנקאות – חשבונות בנק – סגירתם

* בנקאות – בנקים – חובותיהם

שתי תביעות לביטול ההחלטות בדבר סגירת חשבונות התובעים ולמתן צו המונע את סגירת החשבונות או הטלת מגבלות גורפות על הפעילות בחשבונות.

בית המשפט המחוזי קיבל את התביעה ופסק:

חוק הבנקאות (שירות ללקוח) קובע כי תאגיד בנקאי לא יסרב, סירוב בלתי סביר, לתת שירותים מסוגים מסוימים. לצד זאת, הוראות החקיקה הנוגעות לאיסור ומניעת הלבנת הון וטרור מטילות על התאגידים הבנקאיים, הוטלו חובות זיהוי, דיווח, בקרה וניהול כלפי לקוחותיהם. קיומם של דגלים אדומים, אין בו בכדי להוביל כשלעצמו להגבלת פעילות, אלא שאלו קשורים לשלב "הכר את הלקוח" ומדרוג הסיכון הכרוך בו, באופן אשר יוביל לנקיטה בפעולות להקטנת הסיכון ובראש ובראשונה פעולות בדיקת הלקוח והכרתו, לרבות תוך קבלת מסמכים. זאת ועוד, כחלק מהפעולות להקטנת הסיכון, רשאי התאגיד הבנקאי שלא לאפשר פעילות וכן להורות על סגירת חשבון הלקוח ואולם, צעד זה יינקט רק כצעד אחרון ובהתקיים שני תנאים מצטברים: אי היענות של הלקוח ויסוד סביר להניח כי הפעילות קשורה להלבנת הון או טרור. במקרה דנן, נפל פגם בהליך קבלת ההחלטה על ידי הבנק, סגירת חשבונות התובעים מבוטלת ועל הבנק חלה חובה לספק לתובעים שירות בנקאי בהתאם לדין. הבנק לא איפשר לתובעים זכות טיעון ושכנוע אמיתיים במסגרתם ניתנה לתובעים האפשרות להתמודד עם החשדות כלפיהם. בהמשך הוסרו החשדות כלפי התובעים, כך שלו הייתה ניתנת לתובעים ההזדמנות להציג טענותיהם, מידע ומסמכים בפני הבנק, הבנק לא היה מגיע להחלטה בדבר סגירת החשבונות.

פסק דין

לפני שתי תביעות כנגד בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "הבנק"). התביעה האחת היא תביעת החברות טויגה און ליין בע"מ וטויגה מדיה בע"מ (להלן: "התובעות" או "טויגה און ליין" ו"טויגה מדיה" בהתאמה), אשר נסבה על הודעה מיום 29/3/17 בדבר סגירת חשבונות התובעות המתנהלים בבנק ואשר מספריהם (בהתאמה): 460987 אשר נפתח ביום 12/8/09 ו - 438590 אשר נפתח ביום 27/11/08. התביעה השנייה היא תביעת מר טולדנו חיים (להלן: "טולדנו") וחברת ליחט אחזקות בע"מ (להלן: "ליחט"), אשר נסבה על הודעה מיום 20/3/17 בדבר סגירת חשבונותיהם המתנהלים

בבנק ואשר מספריהם (בהתאמה): 442253 אשר נפתח ביום 5/8/07 ו - 441982 אשר נפתח בשנת 2008.

(כלל התובעים בשתי התביעות להלן: "התובעים").

במסגרת תביעותיהם, אשר נדונו במאוחד- ביקשו התובעים את בית המשפט לקבוע כי ההחלטות בדבר סגירת חשבונותיהם אינן סבירות, הינן בניגוד לדין ומשכך, בטלות. עוד ביקשו התובעים כי יינתן צו המונע את סגירת החשבונות או הטלת מגבלות גורפות על הפעילות בחשבונות וכן, כי תינתנה התוויות באשר לאופן בו ימשיכו לפעול החשבונות מכאן ואילך.

מבוא:

1. בנק מזרחי טפחות, הוא הנתבע בשתי התביעות, הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם ל**חוק הבנקאות (רישוי)**, תשמ"א-1981 (להלן: "**חוק הבנקאות רישוי**").

2. התובעת 1 בת"א 262-04-17 טויגה און ליין – הינה חברה בע"מ אשר התאגדה בישראל ואשר בעלת המניות בה הינה חברה בשם paragon EX limited (להלן: "**פרגון אי אקס**"), שהינה חברה זרה אשר התאגדה באיי הבתולה ואשר מקום מושבה באיי מיי. הדירקטורים של טויגה און ליין, היו, במועדים הרלוונטיים לתביעה- מר טולדנו חיים – תושב ואזרח ישראלי- שהוא כאמור התובע 1 בתביעה השנייה ומר פלואט רוברט קמרון, אשר מקום מושבו באיי הבתולה הבריטיים.

התובעת 2 בת"א 262-04-17 - טויגה מדיה, הינה חברה בע"מ אשר התאגדה אף היא בישראל, אשר אף מניותיה מוחזקות במלואן על ידי חברת פרגון אי אקס ואף בה שימש, מר טולדנו חיים, במועדים הרלוונטיים לתביעה, כדירקטור.

הנני מוצאת לציין, כבר בשלב זה, כי לחברות התובעות, במועדים הרלוונטיים לתביעה, ארבע חברות לקוחות- האחת UFX TRADE (אשר היתה לקוחה של התובעות עד לסוף שנת 2016) ושהיא חברה אשר התאגדה בבליז ופעלה בקפריסין, השנייה UFX GLOBAL שהיא חברה אשר החלה להיות לקוחה של התובעות במקום חברת UFX TRADE שמקום התאגדותה בואנואטו ופעילותה בקפריסין; השלישית, חברת MPF GLOBAL (להלן: "**MPF**") אשר מקום פעילותה בקפריסין; והרביעית חברת RELIANTCO GLOBAL (להלן: "**ריאלנטקו**") אשר מקום פעילותה בקפריסין. (להלן: "**החברות הלקוחות של התובעות**").

3. התובע 1 בת"א 265-04-17 מר טולדנו חיים – הינו איש עסקים פרטי אשר חשבון העו"ש שלו (שקלי ומט"ח) מספר 442253, מתנהל בבנק הנתבע וזאת החל מיום 5/8/07. כאמור מר טולדנו שימש במועדים הרלוונטיים לתביעה כאחד הדירקטורים בטויגה און ליין ובטויגה מדיה וכן, הינו אחד מבעלי המניות בחברת פרגון אי אקס, שהיא חברת האם של חברות אלו וזאת, בין בהחזקה ישירה של מניותיה ובין בהחזקת מניותיו בה באמצעות נאמן.

התובעת 2 בת"א 265-04-17 - ליחט, הינה חברה פרטית בבעלות מר טולדנו המנהלת חשבון עו"ש (שקלי ומט"ח) מספר 441982 בבנק הנתבע משנת 2008.

4. ביום 20/3/17 פנה הבנק במכתב, שבשורת הנושא בו מפורטים כלל מספרי החשבונות של התובעים כפי שפורטו לעיל, אשר יועד אל כלל התובעים ואשר הנמען בו הוא: "חיים טולדנו וקבוצת טויגה". במסגרת המכתב הודיע הבנק כי אופן ניהול החשבון (כך במקור, ל"ב) אינו עולה בקנה אחד עם ההתנהגות המקובלת בבנק לחשבון מסוג זה ועם הצהרותיהם בעת פתיחת החשבונות. עוד נכתב כי התובעים התבקשו להמציא הסברים ומסמכים מספקים לאופי הפעילות בחשבונות הקבוצה וכי התקבלה רשימה מפורטת ומדויקת בה לא עמדו התובעים. הבנק הוסיף ופירט כי הינו נדרש על ידי בנק ישראל להכיר את פעילות הלקוח, לקבל הסברים ואסמכתאות מתאימים לכל תקבול ופעולה המתבצעים בחשבון וכי חוסר מאלץ שלא לאפשר להפקיד תקבולים.

לאור האמור סיכם הבנק והודיע:

"בנסיבות אלו אתם נדרשים על ידינו לסגור את החשבונות. לפני משורת הדין אנו מוכנים לתת למרשך 14 יום להתארגנות והוא מתבקש לצמצם את הפעילות בהתאם ולהתארגן לסגירת החשבון. במידה ולא יעשה כן עד ליום 3.4.2017 ניאלץ להפסיק את הפעילות בחשבון ללא התראה נוספת".
(לעיל ולהלן: "הודעת הסגירה").

5. בגין הודעת הסגירה וכן, בגין ההתנהלות בין הבנק לבין התובעים אשר קדמה לה, הוגשו התביעות נשוא פסק דין זה.

טענות הצדדים - בקצירת האומר;

6. קודם אפנה לפירוט טענות הצדדים, אקדים ואציין כי נקודת המוצא לדיון (ועליה יורחב הדיבור בהמשך) הינה כי על תאגיד בנקאי חלה החובה למתן שירותים בנקאיים ללקוחותיו וזאת אלא אם סירבו למתן שירות כאמור, הינו סביר. כיוון שכך - בהסכמה ומבלי שיהא באמור בכדי לקבוע מסמרות באשר לנטלים המוטלים על כל אחד מן הצדדים - הוסכם כי הבנק, הגם שהינו הנתבע, יקדים סיכום טענותיו לסיכומי התובעים. משכך ובהתאמה תפורטנה ראשית טענות הבנק.

7. **הבנק מצדו האחד של המתרס** מפנה בראשית דבריו לחובות המשמעותיות אשר הוטלו על התאגידים הבנקאיים במסגרת המלחמה בהלבנת ההון ובטרור. כך, כמי שחולשים על הפעילות הכספית העוברת במערכת הבנקאית, הוצבו הבנקים בחזית המאבק והוטלו עליהם חובות הנוגעות לבקרה, ניטור, פיקוח ודיווח על לקוחותיהם, ככל שעולה חשד מפעילותם. עוד מוסיף הבנק ומפנה לכך שבמסגרת הוראות החוק והנהלים הרלוונטיים החלים על פעולתו, אי היענות לקוח למסור לבנק פרטים הנדרשים לו לשם מילוי הוראות

הדין וכן יסוד סביר להניח כי פעולה מסוימת קשורה להלבנת הון או מימון טרוור, יהיה בהם בכדי להקים סיבה לסירוב סביר של הבנק ליתן שירות.

מן הכלל אל הפרט, טוען הבנק כי על פעילותם של התובעים התנוססו דגלים אדומים רבים אשר העלו חשדות לפעילות אשר אינה כדין, חשדות אשר התובעים - הם לקוחות הבנק, לא הצליחו להסיר וזאת, בהינתן שחדלו מלהציג לבנק מסמכים אשר נדרשו על ידו. בכלל זה מפנה הבנק לכך שקיימות שתי חברות בשם טויגה אשר פעילותן זהה ואשר לא ניתן הסבר משכנע להקמת שתיהן תחת פעילות בחברה אחת; לכך ששתי החברות הינן חברות בנות של חברת פרגון אי אקס אשר מקום התאגדותה באיי הבתולה הבריטיים ומקום מושבה באי מאן, שניהם מוכרים כמדינות OFF SHORE; לעובדה כי התובעות לא הבהירו את פעילותן כמו גם את פעילות חברת פרגון אי אקס; מבנה האחזקות בחברות הינו מורכב כאשר חלק מהמניות מוחזקות בנאמנות אשר לא הוסבר הצורך בה; התאגדות לקוחות התובעות במדינות OFF SHORE - בליז וואנואטו ורישום משרדיהן בקפריסין; העדר מידע מפורט באשר ללקוחות הקצה של לקוחות התובעות; העדר הסבר לכך שהתובעות הפסיקו לעבוד עם חברת UFX TRADE ועברו לעבוד עם UFX GLOBAL - והכל בהינתן שלמעשה מדובר באותו לקוח בדיוק המוחזק על ידי אותו בעל מניות, עובד מאותו מקום ומעסיק אותם עובדים; קשר בין התובעות לבין לקוחותיהן באשר התחוויר כי אחת הלקוחות - UFX הוקמה בתחילה על ידי חלק ממייסדי התובעות ופרגון אי אקס - מידע אשר הוסתר מהבנק; וחקירות והליכים פליליים המתנהלים כנגד בעלי זכויות החתימה בחשבונות ובכלל זה כנגד מר טולדנו, בחשד להעלמת מס בהיקף של מיליוני ₪ באמצעות שימוש בחברות זרות ומקלטי מס.

לטענת הבנק, בהינתן קיומם של הדגלים האדומים כפי שפורטו, חלה עליו חובה לנהוג בזהירות ובחשדנות כלפי פעילותם הפיננסית של התובעים וכן, לדרוש מסמכים והסברים אשר יסירו חשדות העולים מהדגלים האדומים האמורים ולפיהם מתנהלת פעילות הלבנת הון שאינה כדין. דא עקא, לטענת הבנק, הוא קיבל מהתובעים מסמכים חלקיים או כאלו אשר לא ענו אחר דרישותיו וזאת, למרות הזדמנויות חוזרות ונישנות אשר ניתנו על ידו לתובעים. זאת ועוד, לא זו בלבד שהמסמכים אשר סופקו על ידי התובעים לא הסירו את החשדות, אלא שהיה בהם בכדי ללבנתם וזאת, בהינתן שהתגלו בהם סתירות וכן, הואיל והיה בחלקם בכדי לתמוך בחשדות אשר התעוררו בלב עובדי הבנק באשר לפעילות התובעים. בכלל זה מפנה הבנק לכך שהתובעות לא העבירו אישורי מס תקינים המתייחסים ללקוחותיהם וכן לכך שהמידע אשר פורט באישורי עורכי הדין, אשר הומצאו לו על ידי התובעים לא הוצהר מידיעתו האישית של עורך הדין, אלא התבסס על הצהרות לקוחות עורך הדין מבלי שנערכה בדיקה עצמאית. עוד מפנה הבנק לכך שבמענה לשאלה בדבר פעילות התובעות נענה הבנק באופן סתום כי הינן: "מספקות שירותים לחברות זרות בתחום הפיננסי, בהתאם להסכמים לאספקת שירותים אלו". עוד לטענתו של הבנק, לא הובהר מה מקור הכספים של חברת פרגון אי אקס, באשר המידע היחיד אשר נמסר באשר לפעילותה היה כי היא חברת אחזקות. נוסף על כך לא הובהר מדוע נדרשו שתי חברות

טויגה העושות אותה פעילות ומדוע התאגדה פרגון אי אקס במדינת OFF SHORE. בנוסף, נטען כי התובעות לא הבהירו מה פעילות לקוחותיהם וכן לא הפריכו חשדות אשר התעוררו באשר לפעילות לקוחות התובעות בתחום האופציות הבינאריות, חשדות אשר אף הוחמרו, הואיל ובבנק נאספו אינדיקציות המלמדות על פעילות כאמור.

הבנק מוסיף ומפנה לכך שבין התובעות, חברת פרגון אי אקס ולקוחותיהם - UFX, ריאלנטקו ו-MPF מתקיים לכאורה משולש כאשר הגבולות בין הצדדים אינם ברורים ומטושטשים. כך, הינו שב ומפנה לכך ש UFX יוסדה על ידי חלק ממייסדי פרגון אי אקס, לכך שהאופן בו הועברה לידי בעליה - דניס דה יאנג לא הובהר. כן לטענתו עלה כי פעילותה של UFX הינה מצומצמת עד כדי לא קיימת יחסית לפעילות התובעות ואופן והיקף התשלום המבוצע על ידה לתובעות לא הוסברו, הינם תמוהים ולכאורה חסרי היגיון כלכלי. בהקשר זה מפנה הבנק לכך שבחלק מהמקרים משלמת UFX לתובעות בגין פעילותן שיעור של 80% מנפח פעילותם של לקוחות קצה מסויימים. משכך, לטענת הבנק עולה חשד ולפיו UFX אינה לקוחה ותו לא. בהקשר זה הוסיף הבנק ואף הפנה לחשבונית אשר הוצאה ל UFX אשר לה צורף תחשיב שמלמד על כך שחישוב הסכום בחשבונית הינו מהכפלת מספר השיחות אשר בוצעו בסך \$1.55 וזאת בניגוד לאופן קביעת התמורה בהסכמים עם החברה, שמחושב באחוזים מנפח הפעילות של הלקוחות בהתאם לסיווגם. יתרה מכך, מפנה הבנק לקשרים לכאוריים בין לקוחות התובעות ובכלל זה לכך ששתיים מהחברות - UFX וריאלנטקו הינן בבעלות אותו בעל מניות- מר דניס דה יאנג ואילו כתובתה של החברה הלקוחה השלישית - MPF - היא באותו רחוב בו נמצאים משרדי ריאלנטקו, במרחק 5 בניינים. יתרה מכך, הבנק מפנה לכך שאין חולק כי כלל הלקוחות הינם לקוחות של חברת פרגון אי אקס, באשר שלוש החברות משתמשות בפלטפורמה למסחר שפיתחה פרגון אי אקס. זאת ועוד, הבנק מפנה לכך שכלל הלקוחות חתמו על שני סוגי הסכמים עם התובעות - הסכם שירות ("support service and marketing") והסכם תיווך ("inter media service") ואולם, ההסכמים עם כלל הלקוחות הינם זהים במהותם ובתוכנם - ולעניין זה לא היה בפי התובעות הסבר לשאלה כיצד כלל ההסכמים זהים ומדוע נדרשו שני הסכמים כאמור.

בנוסף מפנה הבנק לכך שהתובעות התייחסו אל לקוחות הקצה של לקוחותיהן כאל "לקוחות קמעונאים" - התייחסות שאינה נכונה וחמור מכך, לכך שהתחוויר כי לקוחות אלו הינם, בחלק המקרים, תושבי מדינות מוסלמיות וערביות המוגדרות כמדינות אויב או מדינות בסיכון גבוה. עוד הינו מפנה לכך שבדרישה לקבלת רישיון של חברת UFX TRADE הועבר אליו רישיון שאינו בתוקף ובאשר לחברות ריאלנטקו ו-MPF הועברו רק תדפיסים מאתר CYSEC מהם לא ברור האם רישיונות חברות אלו בתוקף. עוד היפנה הבנק לכך שבניגוד להצהרה ולפיה צורפו אישורי קציני ציות של לקוחות התובעות, לא צורפו אישורים כאמור.

באשר לחשבונו של מר טולדנו, טוען הבנק ראשית כי יש לקשור בין חשבונות התובעות לחשבונו של מר טולדנו וזאת, בהינתן שאין חולק בדבר קשריו עם התובעות ולכך, שהינו מקבל דיבידנדים מהחברה האם של התובעות- פרגון אי אקס. יתרה מכך, לטענת הבנק מר טולדנו לא הצליח להבהיר את מקור הכספים אותם ביקש לקבל לחשבונו ומשכך, לטענת הבנק, נוצר משבר אמון בינו לבין הבנק.

כסיכום לטענותיו טוען הבנק כי פעולותיהם של התובעים, כמו גם סירובם להמציא מידע לשם הפגת חששותיו של הבנק, הובילו למשבר אמון אשר מקשה על המשך ניהולם התקין של חשבונות התובעים ולטענתו גם מטעם זה החלטתו בדבר סגירת החשבונות מהווה סירוב סביר למתן שירות.

הבנק אף מפנה לכך שרף ההוכחה אשר בו נדרש הבנק לעמוד לשם ביסוס חשדותיו הינו נמוך יחסית וכן, לכך שאף עמדת הרגולטורים, כפי שהוגשה בתיק זה, יש בה בכדי לתמוך בעמדתו. עוד מפנה הבנק לכך שבהתאם לפסיקה הביקורת השיפוטית אשר תועבר על החלטותיו הינה בדומה לביקורת שיפוטית המופנית כלפי רשות מנהלית ובהתאמה הינו טוען כי בהינתן שהחלטתו אינה חורגת ממתחם הסבירות, הרי שאין כל מקום להתערב בה.

בשולי הדברים מפנה הבנק לכך שלחברת טויגה מדיה חשבון בנק נוסף, בבנק הפועלים ומשכך, הינו טוען כי אין בסגירת חשבונה על ידו בכדי להוביל להפסקת פעילותה. עוד מוסיף הבנק וטוען כי את חשבונה של חברת ליחט ביקש טולדנו לסגור ומשכך כי באשר לחשבון זה, ממילא לא מדובר ביוזמה של הבנק.

לאור כל האמור, טוען הבנק כי החלטת הסגירה הינה כדין ומשכך, כי יש לדחות את התביעה.

8. **התובעים, מצדו השני של המתרס, פותחים** וטוענים כי בשנים האחרונות חל אמנם שינוי בחובות המוטלות על הבנקים, בין היתר, כפועל יוצא מהחקיקה אשר יעודה מניעת הלבנת הון וטרור, חובות אשר בשלן שונו "כללי המשחק" והבנקים ולקוחותיהם הובלו אל "טריטוריות אשר טרם מופו". כך, לטענתם, בעבר נקודת המוצא, באשר ליחסי התאגיד הבנקאי ולקוחותיו היתה כי הבנק הינו גוף דו מהותי הדומה לרשות מנהלית, המעוניין להגדיל את מסת לקוחותיו ואשר "אין לו דבר משל עצמו". בהתאמה לנקודת מוצא זו, כך נטען, הביקורת השיפוטית אשר ננקטה כלפי בחינת החלטות התאגידים הבנקאיים, הייתה דומה לאופן בו מעביר בית המשפט רשויות מנהליות תחת שבט ביקורתו - קרי כזו אשר חוסה תחת חזקת התקינות ואשר הביקורת עליה תחול רק מקום בו הינה סוטה ממתחם הסבירות. דא עקא, לטענת התובעים, החובות אשר הוטלו על הבנקים במסגרת החקיקה למניעת הלבנת הון וטרור, ובפרט קנסות העתק אשר הושתו על חלקם והחקירות של משרד המשפטים האמריקאי החושפות עובדיהם לסנקציות, הובילו לכך שהבנקים מעדיפים שלא להתמודד עם ערימת המטלות הכרוכה בחשבונות החורגים מהמסגרת הרגילה הגורמים להם: "כאב ראש" ולהודיע על סגירת חשבונות בכל מקום בו מתנוססים באשר לפעילותם

דגלים אדומים והכל מבלי לבחון האם יש בדגלים האדומים בכדי לבסס חשדות לפעילות אסורה והאם לא ניתן לשלול חשדות אלו. לטענת התובעים, השינוי המהותי כאמור מחייב גם שינוי של מערך ואופן הפעלת הביקורת על הבנקים, כך שהבנקים לא ייהנו עוד מחזקת התקינות כמו גם ממתחם הסבירות ובהתאמה, החלטותיהם תהינה צפויות לביקורת שיפוטית רגילה.

מן הכלל אל הפרט, טוענים התובעים כי במקרה המונח להכרעת בית המשפט, כשל הבנק מהוכחה כי ההחלטה על סגירת חשבונות התובעים הייתה סבירה על בסיס המידע והעובדות אשר עמדו לנגד עיניו במועד קבלת ההחלטה ויתרה מכך, הבנק כשל והפר חובותיו הן בהתאם לדין, הן בהתאם למדיניות הראויה והן חובת האמון כלפי התובעים-לקוחותיו, בשעה שלא קיים הליך נאות כלפי התובעים, עובר לקבלת ההחלטה בדבר סגירת החשבונות ואף לאחריה. עוד טוענים התובעים כי ממילא החלטה בדבר סגירת החשבון הינה הסנקציה החריפה ביותר ב"ארגז הכלים" ומשכך, נקיטה בה, תחת נקיטה באפשרויות האחרות- כגון - בקרה ודיווח - אינה מידתית. בהקשר זה האחרון מוסיפים התובעים וטוענים כי הגישה אשר הבנק מונחה לפעול על פיה הינה גישה מבוססת סיכון (Risk Based Approach - RBA) אשר בהתאם לה, על הבנק למדרג רמות סיכון שונות ולהקצות, בהתאמה לקיומם ולדירוגם, משאבים לשם ניטור ובקרה על הלקוחות. לטענתם, ככלי לקביעת רמות הסיכון, על הבנק לזהות דגלים אדומים ואולם, בניגוד לגישת הבנק ולפיה די בקיומם של אלו בכדי להוביל לסירוב לבצע פעולות- ההיפך הוא הנכון- על הבנק לאפשר הפעולות, לנטרן באופן תועלתני, לעקוב אחריהן ולדווח עליהן לרשויות במקרים המתאימים.

בהינתן ההליך הלקוי אשר התקיים בעניינם טוענים התובעים כי דין החלטת הסגירה אשר ניתנה על ידי הבנק - בטלות וזאת, בין אם תינקט כלפי החלטת הבנק ביקורת שיפוטית בדומה להחלטת רשות מנהלית וקל וחומר שכלל שתינקט כלפיו ביקורת שיפוטית רגילה.

ביתר פירוט מוסיפים התובעים וטוענים כי ההחלטה בדבר סגירת החשבונות התקבלה על ידי הבנק כבר בחודש נובמבר 2016 וזאת, מבלי שהייתה במועד זה כל עילה לסגירת החשבונות, מבלי שהיה כל שינוי בפעילות החשבונות אשר התנהלו באותה מתכונת במשך שנים קודם למועד זה, מבלי שהתקיים דיון מקדים בין עובדי הבנק עצמם ויתרה מכך אל מול הלקוחות והכל בהתבסס אך ורק על פרסום באמצעי התקשורת בדבר קיום חקירות אשר התנהלו כנגד מר טולדנו ומר סער פילוסוף (אשר שימש במועדים הרלוונטיים כמורשה חתימה בתובעות) וכן על גחמה של עובדת הבנק - הגב' סיגל סדי מנטין, אשר הייתה זו אשר קיבלה את ההחלטה בדבר סגירת החשבון. בהקשר זה האחרון, כבר בשלב זה אציין, כי התובעים מפנים למחדל הבנק מהעדת עדה זו (כמו גם עדים אחרים אשר היו שותפים לדין והדברים בינם לבין הבנק) וזאת, למרות התפקיד המרכזי אשר נטלה בקבלת ההחלטה לסגור חשבונותיהם הינם טוענים כי יש בו בכדי להקים חזקות ראייתיות הפועלות כנגד גרסתו של הבנק, בכל הנוגע לטעמים אשר עמדו בבסיס ההחלטה.

עוד טוענים התובעים כי לאחר קבלת ההחלטה - אשר לא שוקפה לתובעים בזמן אמת- עשה הבנק כל שלאיל ידו על מנת להצדיק החלטתו וליצור תשתית מלאכותית על מנת לאפשר הוצאתה לפועל. בכלל זה, לטענתם, הגם שקודם למועד קבלת ההחלטה, עוד בחודשים מאי עד יולי 2016- הועברו על ידם- באשר לכל אחד מהחשבונות, מסמכים אשר נדרשו על ידי הבנק ואשר הניחו את דעתו והראייה- הבנק איפשר את המשך פעילותם, הרי שהחל מחודש נובמבר 2016, משהבנק קיבל החלטה, בלא כל הצדקה של ממש, לסגור את החשבונות, שב הבנק ודרש מסמכים נוספים - בחלקם שאינם רלוונטיים, בחלקם אשר נמסרו לו בעבר ובחלקם - מסמכים חדשים ושונים מאלו שהתבקשו, לאחר שהמסמכים אשר התבקשו כבר הומצאו. לטענתם, במסגרת ההליך המשפטי התחוויר כי בחלק מהמקרים, פקידי הבנק כלל לא העבירו את המסמכים אשר הומצאו לגורמי הציות, מחדל המלמד על כך שלא הייתה כוונה אמיתית לבחון את המסמכים אשר הומצאו. עוד מפנים התובעים לכך, שבמכתבי התראה אשר נשלחו להם על ידי הבנק נכללו נתונים אשר אין חולק שאינם נכונים והבנק ידע על כך - בכלל זה הינם מפנים לכך שכחלק מהפעילות הבעייתית כביכול עליה הצביע הבנק במכתביו (ולעניין זה הינם מפנים בפרט למכתב התראה מיום 18/1/17 אשר נשלח באשר לחשבונו של טולדנו) נטען כי קיימות הפקדות משמעותיות במזומן- פעילות אשר אף עובדי הבנק אישרו כי אינה קיימת כלל. עוד מצביעים התובעים על ניסיונות לייצר יש מאין עילות סגירה ובכלל זה תוך בחינת אפשרות לסגירת החשבון בשל איומים לכאורה - טענות עליהן לא שב הבנק במסגרת ההליך ומחדלו זה מלמד על כך שלא היו דברים מעולם. התובעים טוענים כי כלל האינדיקציות האמורות יש בהן בכדי ללמד על כך שהבנק קיבל החלטה לסגור את החשבונות ולאחריה פעל על מנת ליצור הצדקה ועילה לסגירת החשבונות והכל מבלי שהייתה לו נכונות אמיתית להמשיך וליתן שירות לתובעים. בנסיבות אלו, טוענים התובעים כי דין החלטת הבנק - בטלות.

התובעים מוסיפים וטוענים כי לרועץ עומדת לבנק גם הודעת הסגירה הלאקונית אשר נשלחה לתובעים ואשר בניגוד לדין לא פירטה כדבעי את הסיבות בעטיין נסגרו חשבונות התובעים והכל בניגוד להוראת סעיף 9 להוראות המפקח על הבנקים מספר 432. בהקשר זה, מוסיפים התובעים וטוענים כי הבנק מנוע מלהעלות כל טענה אשר לא נטענה במסגרת הודעת הביטול - קרי הינו מנוע מלהעלות את רוב רובן של הטענות אשר הועלו על ידו בהליך.

כאמור, לטענת התובעים, כפי שפורטה, הבנק אשר הונע על ידי מטרתו לסגור את החשבון, לא בדק את המסמכים אשר הועברו אליו ואף לא שיקף בפני לקוחותיו הצורך במסמכים או במידע נוסף וכן, הבהרות באשר לספקות אשר התעוררו בלבם של עובדיו. התובעים טוענים כי התנהלותו זו של הבנק, מלבד היותה לא תקינה כפי שפורט לעיל באופן המוביל לכדי בטלותה, היה בה גם בכדי למנוע מהתובעים - לגופם של דברים- להסיר את כלל חשדותיו וחששותיו של הבנק, כפי שנעשה, משניתנה להם הזדמנות, במהלך ההליך המשפטי. כך ובהקשר זה, מצביעים התובעים על כך שבמסגרת ההליך המשפטי נשללו מניה וביה הטענות ולפיהן לקוחות התובעות מתעסקים באופציות בינאריות, נשללה הטענה ולפיה מר דניס דה יאנג הינו פוליטיקאי הולנדי, נשללה הטענה ולפיה לקוחות התובעות הינן חברות בבעלות

פרגון אי אקס, התחוויר כי לקוחות התובעות פועלים כדין, הוצגו מסמכים והצהרות המעידים על תשלום מס כדין על ידי כלל הגורמים הרלוונטיים ובכלל זה לקוחות התובעות, התחוויר כי לקוחות התובעות אינן מקיימות קשרי מסחר מול אירן כפי שנטען והובהר כי אין כל קשר בין החשדות המיוחסים למר טולדנו לחשבונות התובעים - כולן טענות אשר התחוויר בדיעבד כי שימשו בסיס להודעת הסגירה ואולם, במסגרת ההליך המשפטי ומשהתאפשר לתובעים להתמודד עמן, הובהר כי אין בהן ממש.

התובעים מוסיפים ומפנים לכך שבכל הנוגע לחשבונות טולדנו וליחט, הרי שהבנק לא חקר את טולדנו כלל על תצהירו בכל הנוגע לחשבונו הפרטי, לא העלה כל טענה המבססת עילת סגירת חשבונה של חברת ליחט וכן, נמנע מהבאת עדים רלוונטיים על מנת שיעידו על הגורמים לסגירת חשבונות אלו. כיוון שכך, הינם טוענים כי יש לבטל החלטתו של הבנק הנוגעת לסגירת חשבונות אלו, גם ככל שתדחנה הטענות הנוגעות לחשבונות התובעות. במאמר מוסגר מוסיפים התובעים וטוענים כי גם לו היה ממש בטענה ולפיה ביקש טולדנו לסגור את חשבונה של ליחט, הרי שכבר במסגרת תצהירו הוא הבהיר, למען הסר ספק, כי אינו מעוניין לסגור חשבון זה והינו מבקש להותירו פתוח ומשכך, אין כל בסיס לסגירת חשבון זה.

כפי שצוין התובעים מפנים למחדלו של הבנק מהבאת עדים רלוונטיים כמבסס חזקה ראייתית שלילית הפועלת כנגד גרסתו ובהקשר לכך הינם מוסיפים כי הבנק אף הסתיר ביודעין מסמכים מהתובעים ומבית המשפט ובכלל זה מסמכים הקיימים בתיק הפיזי של הלקוח ובמערכות אטלס, ו - CRM - שתייהן מערכות המתעדות פניות אל הלקוחות ומהם, אשר דבר קיומן עלה מעדויות עדי הבנק ואשר הבנק נמנע מלחשוף אותן ואת תוכן המסמכים הקיימים בהן. לעניין זה מבקשים התובעים כי בית המשפט יביא מחדלים אלו במסגרת שיקוליו בעת בחינת התנהלות הבנק כמו גם המסד הראייתי אשר הוצג על ידו.

התובעים מתנגדים לטענות הבנק בדבר משבר אמון ביחסיו עם הלקוחות בכלל ועם טולדנו בפרט והינם טוענים כי טענה זו, מעבר לכך שלא בוססה עובדתית, מהווה הרחבת חזית אסורה. בבחינת למעלה מן הצורך הינם טוענים כי גם לו היה ממש בטענה הרי שבהינתן שטולדנו אינו מקיים כיום כל תפקיד בתובעות הואיל ופרש מתפקידו כמנכ"ל התובעות, ממילא אין למשבר האמון, ככל שהיה, בינו לבין הבנק, בכדי להשליך ולבסס עילה לסגירת חשבונות התובעות.

לאור כל האמור טוענים התובעים כי ההחלטה בדבר סגירת החשבונות התקבלה במסגרת הליך אשר אינו תקין ודי בטעם זה בכדי להוביל לביטולה. יתרה מכך, גם לגופם של דברים, טוענים התובעים כי הגם שיכול שהתנוססו דגלים אדומים מעל פעילותם, ואולם, באלו לא די וזאת, במיוחד הואיל ומשניתן להם יומם - כל ספק או חשד אשר יכול ועלו מתוך קיומם של דגלים אדומים אלו - הוסרו או לא התגבשו. לאור האמור, טוענים התובעים כי דין

התביעה להתקבל, כי יש להורות על ביטול הודעת הסגירה ולהורות לבנק להמשיך וליתן לתובעים שירות, תוך מתן הנחיות לבנק באשר לאופן בו יתנהלו החשבונות מכאן ואילך.

9. **בסיכומי תשובה אשר הוגשו על ידי הבנק**, מתייחס הבנק לטענות התובעים, שב על

טענותיו כפי שפורטו במסגרת סיכומיו ומבקש למקד ולהשיב בטענות כדלקמן: לטענת הבנק, התובעים לא הצליחו להתמודד עם ה"דגלים האדומים" כפי שהעלה בהרחבה במסגרת סיכומיו. עוד הינו טוען כי ממילא המועד לבחינת סבירות החלטתו הינו ביום 20/3/17 כעולה גם מהסכמה דיונית של הצדדים מהדיון כפי ששוקפה בדיון מיום 30/11/17. יתרה מכך, לטענתו, גם לו היה ממש בטענה ולפיה התקבלה החלטתו בנובמבר 2016 הרי שאין בכך בכדי לשנות את סבירות החלטתו בהינתן שהינו רשאי להסתמך גם על מידע אשר אליו נחשף במועדים מאוחרים יותר ובמיוחד בשים לב לכך שניסה ליתן לתובעים הזדמנויות נוספות על מנת להמציא מסמכים ואסמכתאות באופן אשר יניח את דעתו ויאפשר להמשיך ניהול תקין של החשבונות.

הבנק מפנה לכך שהחלטתו מיום 20/3/17 הינה סבירה בהינתן כמות נכבדה של עילות ו"דגלים אדומים", אשר על אף שהבנק פנה בהקשר אליהם פעמים רבות, הרי שקיבל מהתובעים מסמכים חלקיים בלבד ו/או מסמכים אשר לא ענו על דרישות הבנק. משכך לטענתו בחלוף כשנה שלמה של בקשות חוזרות ונשנות ובאין שיתוף פעולה מצד החברות ומר טולדנו, הודיע על סגירת החשבונות.

בכלל זה טוען הבנק כי התובעות לא הצליחו להראות כי ללקוחותיהן רשיונות בתוקף - באשר פג תוקפו של רישיון UFX TRADE אשר הוצג בשנת 2014, באשר לחברות ריאלנטקו ו - MPF הוצגו רק תדפיסים מאתר האינטרנט של CYSEC אשר מהם לא ברור אם רישיון בתוקף ובאיזו מדינות ובאשר לחברת UFX GLOBAL הומצא רק רישיון ממדינת ונואטו ולא הוצגו רישיונות המתירים לחברה זו לפעול במדינות אחרות. עוד מפנה הבנק, כמלמדת על דגל אדום נוסף, להחלפה הבלתי מוסברת של חברה UFX TRADE לחברת UFX GLOBAL.

זאת ועוד, לטענת הבנק לא הועברו אישורי מיסים כנדרש - בכלל זה, לטענתו יש לדחות הסתמכות התובעים על הוראות הפיקוח על הבנקים וכללי האתיקה של עורכי הדין באשר לנוסח האישורים, בהינתן שמדובר בטענה אשר לא נטענה בזמן אמת. זאת ועוד, הבנק מפנה לכך שבאשר לחברת ריאלנטקו לא הומצא אישור מס כלל ובאשר לחברת MPF לא הומצא אישור מס כדין בהינתן שהומצאו אישורים המעידים על כך שהחברה משלמת מס ואולם לא הומצאו אישורי מיסים המעידים על כך שלקוחות התובעות ניכו מס במקור ללקוחות הקצה שלהם.

זאת אף זאת, הבנק מוסיף וטוען כי חשדו בעניין עיסוק לקוחות התובעות באופציות בינאריות בעינו עומד ומבלי לגרוע מכך, הרי שלטענתו ממילא מדובר בטיעון המהווה חלק ממכלול הנסיבות והראיות ואשר אין בו בכדי להוות הסיבה המרכזית בגינה ביקש הבנק לסגור את החשבונות. כך לטענת הבנק הם פני הדברים אף באשר לסברה השגויה ולפיה

חברת פרגון אי אקס הינה בעלים של שלושת לקוחות החברה, אשר גם בהעדרה קיימות לבנק עילות מרובות לסגירת החשבונות במועד קבלת ההחלטה מיום 20.3.17.

באשר לטענת התובעים כי הבנק נמנע במכוון מלזמן עדים רלוונטיים מטעמו, לרבות הגב' סיגל סדי מנטין, וכי יש לזקוף זאת לרעתו, טוען הבנק כי העיד את העדים הרלוונטיים ובכלל זה את מנהל הסניף שהינו בעל ידיעה אישית בעניין החשבונות, וכן את מר לוטס שהיה בקר הציות האחראי על הציות בסניף הרלוונטי. עוד טוען הבנק כי חשף כל מסמך רלוונטי ובכלל זה חשף תכתובת ממערכת CRM במסגרת נספח 3 לתצהירו של לוטס. עוד הינו מפנה לכך שמסמכים נוספים הינם ממילא ממועד מאוחר יותר לתחילת ההליכים המשפטיים ומשכך, ברי כי לא נחשפו קודם לכן.

עוד טוען הבנק כי יש לדחות הטענה ולפיה די היה בדיווח על חשדותיו ולטענת הבנק, אין בדיווח בכדי לפטור אותו מהחובות החלות עליו בהתאם לדין.

עוד מפנה הבנק לעמדת הרגולטורים אשר לטענתו יש בה בכדי לתמוך בטענתו והינו מבקש את בית המשפט לאמץ המלצותיה.

באשר לטענת התובעים, כי הבנק מבקש בסיכומיו להרחיב חזית באופן פסול על ידי כך שטען לכאורה לראשונה, רק במסגרת סיכומיו, כי נוצר "משבר אמון" מול התובעים, הרי שלטענת הבנק דין טענה זו דחיה וזאת, הואיל ולטענתו הטענה קיבלה ביטוי בטענות הבנק למן תחילת ההליך.

לאור כל האמור, טוען הבנק כי התובעים לא הצליחו להוכיח מדוע החלטת הבנק לסגור את החשבונות אינה סבירה ומשכך הינו שב על עתירתו לדחיית התביעה תוך חיוב התובעים בהוצאות ושכ"ט עו"ד.

10. הנני מוצאת לציין כי בהתאם להחלטתי מיום 22/1/18 הוגשה לתיק ביום 7/5/18 גם **עמדת**

בנק ישראל אשר גובשה בעבודת מטה משותפת עם הרשות לאיסור הלבנת הון (לעיל ולהלן: "עמדת הרגולטורים"). במסגרת עמדה זו, מפורטות החובות המוטלות על הבנקים בהתאם לחקיקה הנוגעת למניעת הלבנת הון וטרור, תוך חלוקת אלו לשתי קטגוריות- האחת- פעולות הכר את הלקוח והערכת הסיכון והשנייה- הפעולות אשר שומה על התאגיד הבנקאי לבצע, לשם הפחתת הסיכון לאחר ובהתאמה להערכתו.

ביתר פירוט, בעמדתם מצביעים הרגולטורים על מספר אינדיקציות אשר יש בהן בכדי לסייע בהערכת הסיכון הגלום בלקוח ובפעילותו, סיכון המכונה גם "הסיכון המובנה" ובכלל זה, לעניין סוג הלקוח- האם הוא תאגיד או יחיד, תושב ישראל או תושב חוץ, שכיר או עצמאי, זיקתו של הלקוח לסניף והאם הוא איש ציבור. באשר למידת הסיכון הגלומה בסוג הפעילות של הלקוח - הרי שזו פונקציה של פרמטרים כגון: חשבון פרטי או עסקי, פעילות במזומנים, העברות לחוץ לארץ, פעילות בהמחות, פעילות מול מדינות בסיכון גבוה

להלבנת הון ולמימון טרור, היגיון כלכלי או עסקי בפעילות, בנקאות קורספונדנטית, האם הלקוח פועל עבור עצמו או עבור צדדים שלישיים וכיוצא בכך.

לפי עמדת הרגולטורים, יש לנקוט באמצעים להקטנת הסיכון, בהתאם לסיווג הלקוח כלקוח בסיכון, בין בתחילת פעילותו ובין כפועל יוצא מהגדרתו ככזה במהלך מפעילותו וזאת, בין היתר, ככל שפעילות הלקוח אינה עולה בקנה אחד עם ציפיותיו של התאגיד הבנקאי לגבי הפעילות בחשבון או שקיים חשש בנוגע למקור הכספים בחשבון.

אמצעים אלו סוכמו על ידי הרגולטורים כדלקמן:

א. ביצוע הכר את הלקוח מוגבר הכולל העמקת הברורים על פעילות הלקוח, וכן דרישת מסמכים ואסמכתאות (גם של צדדים שלישיים) לגיבוי הסברי הלקוח וזאת, טרם ביצוע פעולה.

ב. דיווח על פעילות בלתי רגילה לרשות לאיסור הלבנת הון לפי [סעיף 9](#) לצו.

ג. ניטור מוגבר של הפעילות ובקורות;

ד. קביעת מגבלות על היקפי פעילות מסוימת- הגבלת פעילות הלקוח, למשל בדרך של הגבלת סכומי הפעילות או הגבלת סוגי הפעילות (או שניהם).

ה. איסור על סוגי פעולות מסוימות;

ו. סגירת החשבון ללקוח קיים או אי ביצוע פעולה או סוגי פעולות שהן, כך נכתב במקור: "כמובן צעד קיצוני יותר, אך מהווה בהחלט חלק מהצעדים האפשריים, עת הלקוח מסרב לשנתף פעולה עם התאגיד הבנקאי, כאמור בסעיף 24 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 בנושא "מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות"; אי שיתוף פעולה יכול לבוא לידי ביטוי למשל באי המצאת אסמכתאות והסברים נדרשים לפעילות וכן בניסיון לעקוף מגבלות שהטיל על פעילותו התאגיד הבנקאי".

במקרה המונח להכרעתו, הצביעו הרגולטורים על רשימת דגלים אדומים אשר לכאורה מהווים אינדיקציה לסיכון מוגבר להלבנת הון. אציין כי הואיל ומדובר בדגלים אדומים כפי שפורטו בהרחבה במסגרת טיעוני הבנק, אינני מוצאת לשוב ולפרטם.

לאחר סקירת הדגלים כאמור, מדגישים הרגולטורים כי אין בקיומו של דגל אדום ואפילו בהצטברותם של מספר דגלים אדומים, בכדי להצביע באופן אוטומטי על כך שיש לסווג את החשבון כחשבון בסיכון גבוה ובוודאי שאין בכך כדי להצביע על כך שיש לנקוט בפעולות שונות לרבות מניעת ביצוע פעולות מסוימות או סגירת החשבון. אלא שיש בקיומם של הדגלים האדומים ובפרט כאלו שהינם מובהקים כדי להצדיק את הברורים הנוספים שביצע הבנק וזאת, על מנת לברר פרטים בנוגע למבנה הבעלות של החברות, פעילותן ומקור הכספים.

לפי העמדה, ככל שעל בסיס הפרטים הנוספים שנמסרו או כאשר לא נמסרו די פרטים: "הגיע הבנק למסקנה שמדובר בחשבון בסיכון גבוה, עליו לדווח לרשות לאיסור הלבנת הון ולנקוט באמצעים שונים להפחתת הסיכון, כמפורט בהוראה 411, לרבות הטלת מגבלות ובכללן הגבלת הפעילות. כמו כן, גם אם הנסיבות מחייבות לכאורה הטלת מגבלות, על המגבלות להיות רלוונטיות לסיכון אותו הן באות למנוע."

בשורת הסיכום, מציינים הרגולטורים כי מדובר במחלוקת בין הצדדים באשר לטיב ההסברים והאסמכתאות שסופקו, כאשר המסכת העובדתית מורכבת ושנויה במחלוקת

ומשכך, כי הקביעה האם הפסקת הפעילות וסגירת החשבונות היא צעד סביר, תלויה בהכרעה בשאלה האם התובעים נתנו הסברים ואסמכתאות מספקים לבקשות הבנק אם לאו.

דין והכרעה;

11. במסגרת דיוני הוכחות אשר התקיימו בפני במועדים - 12/6/18, 24/5/18, 15/5/18, העידו ביום 15/5/18 מטעם הבנק - מר עמוס לוטם המשמש כבקר ציות מרחבי מרכז בבנק ואשר תפקידו הינו לסייע בניהול סיכון הציות של המרחב והינו יועץ למנהל במרחב בנושא ציות; ומר משה שאולזון - מנהל סניף הבנק בו נוהלו חשבונות התובעים; ואילו מטעם התובעים העידו - מר מיכל אלון (שהעיד ביום 24/5/18) - המשמש כסמנכ"ל בתובעות, אשר החל עבודתו בתובעות בשנת 2012 ואשר - כפועל יוצא מתוכנית אופציות של החברה, הינו בעלים של מניות חברת פרגון אי אקס בשיעור 0.5%; מר חיים טולדנו (שהעיד ביום 24/5/18); ומר יואב שיניצקי (שהעיד ביום 12/16/18) המשמש כסמנכ"ל שיווק של התובעות ומתעסק בשיווק לקוחות התובעות.

12. בסיום דיוני ההוכחות נקבעו מועדים להגשת סיכומי הבנק, סיכומי התובעים וסיכומי תשובה מטעם הבנק. לאחר עיון בסיכומים אשר הוגשו, כמו גם בכל הראיות כפי שהוצגו במסגרת ההליך המשפטי, ניתן פסק דין זה.

חובת התאגיד הבנקאי למתן שירות - בהתאם לסעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח);

13. במרכז הדיון לפנינו, הודעת סגירה אשר ניתנה על ידי הבנק לחשבונות התובעים, הודעה אשר המשמעות הנובעת ממנה היא סירוב ליתן שירות לתובעים על ידי הבנק. כיוון שכך, הרי שנקודת המוצא לבירור המחלוקת בתיק זה מצויה בהוראת סעיף 2 (א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א - 1981 (להלן: "חוק הבנקאות"), הקובע כי תאגיד בנקאי לא יסרב, סירוב בלתי סביר, לתת שירותים מהסוגים הבאים:

"(1) קבלת פיקדון כספי במטבע ישראלי או במטבע חוץ;

(2) פתיחת חשבון עובר ושב במטבע ישראלי, וניהולו כל עוד מתקיימת אחת מאלה:

(א) החשבון ביתרת זכות לטובת הלקוח;

(ב) הלקוח עומד בתנאי ההסכם בינו לבין התאגיד הבנקאי בקשר לניהול החשבון;

(3) מכירת שיקים בנקאיים במטבע ישראלי ובמטבע חוץ;"

עוד נקבע בהוראת סעיף 2(ב) כי: "התניית תנאים בלתי סבירים למתן שירות דינה כדין סירוב בלתי סביר לתיתו."

14. הוראת סעיף 2 לחוק הבנקאות, המחילה הסדר מיוחד בגדרו חובה סטטוטורית על התאגיד הבנקאי לספק שירותים, נובעת בין היתר מכך, שהזכות לספק שירותים אלו יוחדה לתאגידים בנקאיים ומשכך, אין באפשרות הציבור לקבלם אלא מתאגיד בנקאי כדין. זאת ועוד, החובה למתן שירות נובעת מפער הכוחות המובנה שבין הבנק לבין הלקוח ומכך

שתלותו של הלקוח במוסד הבנקאי נוגעת לקבלת שירותים חיוניים לציבור [ראו הצעת [חוק הבנקאות שירות ללקוח](#) (תיקון 12) קידום התחרות], התשס"ז-2007, ה"ח 76,77].
אציין כי מכלל הלאו המופיע בסעיף זה, ניתן לשמוע את ההן קרי, תאגיד בנקאי רשאי לסרב ליתן את השירותים המנויים בסעיף ובלבד שמדובר בסירוב סביר.

15. [ברע"א 6582/15](#) עמותת איעמאר לפיתוח וצמיחה כלכלית נ' בנק הדואר, חברת דואר ישראל בע"מ [פורסם בנבו] (1.11.15) (להלן: 'פסק הדין בעניין עמותת איעמאר') נדרש בית המשפט העליון, לראשונה, לשאלה מתי יחשב סירוב בנק לנהל חשבון בנק לסירוב סביר וקבע כי נטל ההוכחה לסבירות הסירוב מוטל על הבנק. עוד נקבע כי אמנם אין די בחשש ערטילאי להתנהלות בלתי תקינה בחשבון, ואולם נטל ההוכחה הנדרש מהבנק הינו נמוך ממאזן ההסתברויות ותואם לנטל הנדרש מרשות מנהלית בעת קבלת החלטה המצויה במסגרת שיקול דעתה. ובלשונו של בית המשפט העליון מפי כבוד השופט סולברג:
"בית משפט זה טרם עסק במישרין בשאלה מתי יחשב סירוב כסירוב סביר, ואולם השאלה נדונה בספרות ונתעוררה במספר פרשות שנדונו בבתי המשפט המחוזיים (ביחס לאיסור הנקוב בחוק הבנקאות). ממקורות אלו עולה כי ההלכה שנתגבשה מסתייעת בעקרונות המשפט המנהלי, ומעניקה לבנק מתחם סבירות כדי להפעיל את שיקול דעתו בעניין. באשר לקשת המקרים האופייניים לקבלת החלטה סבירה בדבר סגירת חשבון, הוזכרו מקרים של התנהגות בלתי הוגנת או רשלנית מצד הלקוח בניהול חשבונו, באופן הגורם נזק לבנק או לציבור – בין אם מדובר בפעילות בלתי חוקית הקשורה להלבנת הון, מימון טרור, פעילות ספקולטיבית וכיוצא באלה. מקרים נוספים קשורים להתנהגותו הספציפית של בעל החשבון ויחסו לפקידי הבנק, כגון התנהגות לא הוגנת, שימוש באליומיות פיזית או מילולית מצדו כלפי פקידי הבנק, או אפילו איום בנקיטת אלימות פיזית או מילולית (ראו ר' בן אוליאל, דיני בנקאות (חלק כללי) 433 (1996); [ה"פ \(מרכז\) 11043-12-08](#) קפלן שיווק בשר בע"מ נ' בנק אגוד לישראל בע"מ, [פורסם בנבו] פסקה 3 (23.4.2009); [ת"א \(חיפה\) 19332-12-11](#) שלש נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ, [פורסם בנבו] פסקה 23 (18.2.2014); [ת"א \(תל אביב-יפו\) 11134-11-12](#), לד אביבים בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ, [פורסם בנבו] פסקאות 4-5 (8.5.2013); [ה"פ \(נצי\) 29308-03-15](#) בוסתן החרמון למסחר בע"מ נ' בנק הפועלים סניף 744, [פורסם בנבו] פסקה 10 (13.4.2014), ועוד). בכל המקרים האמורים, נטל ההוכחה לסבירות הסירוב מוטל על הבנק. אין די בחשש ערטילאי ואין די בטענה כללית וסתמית, כי קיים חשש להתנהלות בלתי תקינה בחשבון, אלא על הבנק להצביע על מעשים ופעולות קונקרטיים שיש בהם כדי להצביע על קיומו של חשש ממשי. יחד עם זאת, שותף אני לעמדה לפיה הבנק איננו צריך לנהל חקירה ולא לנקוט פעולות אכיפה מחמירות יתר על המידה, וכי אין להטיל עליו להוכיח את הדברים ברמה ההוכחה הנחוצה במשפט האזרחי, קרי מאזן ההסתברויות, אלא ברמה פחותה ממנה (התואמת במידת מה את ההלכה בדבר שימוש הרשות המנהלית בראיות מנהליות לשם קבלת החלטה במסגרת מתחם שיקול דעתה)."
(ההדגשות שלי ל.ב.)

[ראו בדומה גם פסיקת כבוד השופט ח' מלצר בבג"ץ [8886/15](#) רפובליקנים מחו"ל בישראל (ע"ר) נ' ממשלת ישראל [פורסם בנבו] (02/1/18), בפסקה 59 לפסק הדין].

בת"א 29979-08-14 (מחוזי תל אביב) רינסנס בית ספר בע"מ נ' בנק מסד בע"מ [פורסם בנבו] (2.8.17) (להלן: "פסק דין בעניין רינסנס"), הוסיף בית המשפט וקבע כי רשימת הדרכים להוכחת סבירות הסירוב אינה בגדר רשימה סגורה וכי גם: "העלמת עובדות מהותיות מהבנק ביחס לפעולות שבוצעו בחשבון, כך למשל הפקדה של סכומים חריגים, עשויות להוביל למסקנה שהלקוח לא פעל בדרך מקובלת ובתום לב בקיום התחייבויותיו כלפי הבנק. הלקוח עשוי להיתפס כמי שהפר את חובת האמון שלו כלפי הבנק, דבר העשוי להוות סיבה סבירה לסגירת החשבון."

החובות המוטלות על הבנקים בהתאם לחקיקה למניעת הלבנת הון וטרור;

16. הלבנת הון היא פעולה או אוסף פעולות הנעשות ברכוש או בכספים שמקורם בפעילות עבריינית, במטרה להטמיעם בתוך המערכת הנושאת אופי חוקי ובכך לטשטש את מקורם הבלתי חוקי [הצעת [חוק איסור הלבנת הון](#), תשנ"ט - 1999, ה"ח 420]. ובלשונו הציורית של כב' השופט חשין: "מטרתם של מלביני הון היא להפוך כסף שחור לכסף לבן, רכוש שהאדים להלבין כשלג, להעלות כספים מצינורות הביוב ולעדנם בניחוח של פרחי אביב." [ע"א 9796/03 חביב שם טוב נ' מדינת ישראל, נט' (5) 397 (2005)].

בשנים האחרונות, כחלק מהכלים במאבק הבינלאומי בהלבנת הון ומימון הטרור, הוטלו על התאגידים הבנקאיים, חובות זיהוי, דיווח, בקרה וניהול כלפי לקוחותיהם. החובות האמורות, הוטלו על התאגידים הבנקאיים הואיל והניסיון בישראל, כמו גם בעולם כולו, הוכיח כי הלבנת כספים נעשית במקרים רבים באמצעות ניצול לרעה של המערכת הבנקאית, תוך הפקדת כספים במערכת, המרתם למטבע זר במידת הצורך והעברתם בין חשבונות בנקים ומדינות שונות. פעולות כאמור יכול שיעשו בצורה מתוחכמת: למשל על ידי ביצוע פעולות בנקאיות באמצעות מיופי כוח על מנת להסתיר את זהותם של בעלי הכספים למעשה, העברות כספים למדינות מקלט (OFF SHORE) בהן הפיקוח על המטבע רופף וחוקי הסודיות הבנקאיים חמורים, העברת כספים באמצעות חשבונות מעבר וחשבונות קורספונדנט על מנת לטשטש את מקורם, ביצוע הלוואות בדויות וכיוצא בכך. [ראו רות פלאטו-שנער "הסודיות הבנקאית וחובת האמון" מאזני משפט ג- תשס"ה 254, 254-255 (להלן: "שנער").]

בהינתן כאמור שחלק גדול מהפעילות לשם הלבנת הון מתבצעת באמצעות המערכת הבנקאית, על מנת למנוע מהמוסדות הפיננסיים לשמש כלי שרת בידי מלביני הון ועל מנת לרתום את היעילות, המיחשוב והגלובליזציה של המערכות הפיננסיות העולמיות, למלחמה בהלבנת הון וטרור, הטילו מדינות שונות ובכלל זה ישראל, שורת חובות על המערכת הבנקאית [שם]. כך, במסגרת ההוראות הנוגעות לאיסורים בדבר הלבנת הון בהתאם [לחוק איסור הלבנת הון](#), תש"ס - 2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון") וכן [צו איסור הלבנת הון](#) [חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור], תשס"א-2001 (להלן: "הצו") - הוטלו על התאגיד הבנקאי, במקביל לפעילותו העסקית, תפקידים בעלי גוון מנהלי ובכלל כך, חובות של קבלת מידע אשר יעודן איתור פעולות הקשורות להלבנת הון או מימון טרור ונקיטה בפעולות- לרבות דיווח על מנת למנוע

פעילות אסורה [ראו- פסק הדין בעניין עמותת איעמאר ; פסק דין בעניין רינסנס ; ע"א [3497/15](#) אימפריה יאסין להשקעות ומימון בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ [פורסם בנבו] (11.11.15) (להלן: "פסק הדין בעניין אימפריה יאסין")].

וידוגש, מקום בו הבנק אינו ממלא אחר החובות המוטלות עליו מכוח הדין יכולה להיקבע אחריות פלילית כלפי הבנק או עובדיו [סעיף 7(ג) לחוק וסעיף 12 לצו] וכן, יכול שתוטל על הבנק סנקציה אזרחית- עיצום כספי בהתאם לסעיף 14 לחוק איסור הלבנת הון . וידוגש, העיצומים הכספיים בישראל אינם חזות הכל, באשר תאגידי בנקאיים הפועלים גם בחו"ל צפויים לעיצומים כספיים גם שם (בהקשר זה, אציין במאמר מוסגר תשלום בסך כמיליארד ש"ח בו נשא בנק לאומי בארצות הברית והפרשת סכומים דומים על ידי בנק הפועלים בשל חקירות בהקשר זה).

עוד יצויין כי, כמובהר בסעיף 1 לכללים שקבע המפקח על הבנקים, בהוראת נוהל 411 של המפקח על הבנקים: ניהול בנקאי תקין (מניעת הלבנת הון ומימון טרור וזיהוי לקוחות) (להלן: "נוהל 411"), מטרה נוספת העומדת בבסיס החובות והכללים כפי שנקבעו והוטלו על התאגידי הבנקאיים, הינה רצון לשמור על שמו הטוב והאמון שרוכש הציבור לתאגיד הבנקאי והמערכת הבנקאית. כך, בסעיף 1(ב) לנוהל 411 נקבע:

"מעורבותו של תאגיד בנקאי בהלבנת הון ובמימון טרור עלולה לפגוע בשמו הטוב ובאמון הציבור בו ובמערכת הבנקאית כולה. ללא בדיקה מעמיקה של זהות הלקוח, עלול התאגיד הבנקאי להיחשף לסיכונים מוניתין לסיכונים תפעוליים, לסיכונים משפטיים ולסיכונים אחרים. כללים נאותים לעניין הכרת הלקוח מסייעים בהגנה על המוניתין של התאגיד הבנקאי ועל האמינות של המערכת הבנקאית, בכך שהם מקטינים את הסיכוי שהתאגיד הבנקאי ייהפך לכלי או לקורבן של פשע וכתוצאה מכך יפגע".

17. הוראות החקיקה הנוגעות לאיסור ומניעת הלבנת הון וטרור, כפי שנקבעו גם בישראל, מבוססות ומיועדות ליישם מסמכים תורתיים - מתודולוגים של הארגונים הבינלאומיים המובילים את ההתמודדות עם הלבנת הון ומימון טרור ובכלל זה, ברמה הכללית - מסמכים אשר פורסמו ומפורסמים על ידי ארגון FATF (Financial Action Task Force) - שהוא ארגון בינלאומי שמטרתו לקדם ולפתח מדיניות במישור הלאומי והבינלאומי לשם מאבק בהלבנת הון ובמימון הטרור. נציין כי ארגון זה הכליל בתחילה (ביוני 2000) את ישראל במסגרת "רשימה שחורה" המונה 15 מדינות שאינן משתפות פעולה לשם הדברת הלבנת ההון ואולם, לאור החקיקה והאכיפה אשר הוחלו בישראל לאורך השנים, הוחלט על ידו בפברואר 2016 כי מדינת ישראל תצטרף לארגון על תקן של משקיפה ותתקבל כחברה מן המניין ככל שתעמוד בהצלחה בביקורת מקיפה. ארגון זה פרסם לאורך השנים מסמכי המלצות, אשר הרלוונטי בהם לענייננו, הוא מדריך ניהול סיכונים למערכת הבנקאית (Guidance for Risk-Based Approach - The Banking Sector) משנת 2014 (אציין כי גרסה קודמת ודומה למסמך זה משנת 2007 הוגשה לתיק וסומנה כת/4). עוד יצויין כי ברמה הפרטנית, בכל הנוגע לתאגידי בנקאיים, פורסמו לאורך השנים על ידי ועדת באזל מסמכים המאמצים את המלצות ה-FATF (אשר האחרון בהם הינו משנת 2014 במסגרתו אומצו המלצות ה-FATF משנת 2012).

המתודולוגיה המוצגת במסמכים אשר פורסמו על ידי ה - FATF וועדת באזל (ובעקבותיהם כך נראה גם בחקיקה והנהלים אשר הוחלו בישראל), מחלקת את ניהול הסיכונים על ידי התאגידים הבנקאיים לשני חלקים - האחד, הקשור בזיהוי והערכת הסיכון הגלום בלקוח ובפעילותו; והשני - הקשור לצעדים אשר נדרשים לשם הפחת הסיכון. באופן כוללני ניתן להתייחס לשני החלקים כבעלי רצף כרונולוגי, הואיל ובהתאם למדיניות המוצגת - בשלב הראשון מזוהה ומקוטלג הסיכון ובשלב השני ובהתאמה לסיכון כפי שנקבע, ננקטים צעדים הקשורים בהפחתת הסיכון וזאת, בהלימה להערכת הסיכון. כך, כחלק מרכזי מהשלב הראשון - מבוצע הליך "הכר את הלקוח" (אשר במאמר מוסגר אציין כי בהתאם לדין ולנהלים יש לבצעו לא רק בפתחת החשבון אלא בכל זמן הפעילות, בהתאם לנדרש), במסגרתו נבחנים הלקוח ופעילותו ומוערך הסיכון המובנה (inherent risk) הגלום בלקוח, כפועל יוצא מסוג הלקוח והיקף וסוג פעילותו. כאינדיקציות מסייעות לשם קטלוג הלקוח, פורסמה רשימת "דגלים אדומים" אשר ככל שהינם מתקיימים בלקוח או בפעילותו, יש בכך בכדי להשפיע על הסיכון המובנה בהם. בשלב השני - מוקצים משאבים למעקב שוטף אחר הלקוח ופעילותו בהתאם למדרוג הסיכון שלו, באופן שככל שהסיכון הכרוך בלקוח הינו גבוה יותר, כך יוקצו לשם בחינת ובקרת פעילותו משאבים גדולים יותר.

18. במסגרת החקיקה בישראל, כמו גם הנהלים אשר הוצאו בחסותה, קיים שיקוף למתודולוגיה כפי שהוצגה, על שני שלביה.

19. שלב הכר את הלקוח והערכת הסיכון ;

הבסיס הראשוני למלחמה בהלבנת הון באמצעות המערכת הבנקאית הוא הכרת הגורמים המעורבים בפעילות הבנקאית. כיוון שכך, החובה הראשונה המוטלת על הבנקים היא: "הכר את הלקוח" [ראו - שנער בעמוד 257]. כך, [סעיף 7\(א\)](#) [לחוק איסור הלבנת הון](#) מסמך את נגיד בנק ישראל לאסור על הבנקים לתת שירותים מסויימים מבלי לקבל את פרטי הזיהוי של מקבל השירות. בהתאמה, במסגרת הצו, נקבעו פעולות שעל תאגיד בנקאי לבצע בטרם יפתח חשבון ללקוח וכן תוך כדי ניהול החשבון. כך, [סעיף 2](#) לצו קובע חובות זיהוי הלקוח וקבלת פרטיו וכן, כי לא תבוצע פעולה בחשבון על ידי מי שאינו מזוהה על ידי התאגיד הבנקאי.

עוד נקבע [בסעיף 2א' \(א\)](#) לצו כי :

"לא יפתח תאגיד בנקאי חשבון ולא יבצע פעולה שאינה נרשמת בחשבון, בלא שזיהה את מקבל השירות ובלא שביצע לגביו "הליך של הכרת הלקוח" לפי מידת הסיכון שלו להלבנת הון ומימון טרור; לעניין זה, "הליך של הכרת הלקוח" – בין השאר בירור מקור הכספים, עיסוקו, מטרת פתיחת החשבון או ביצוע הפעולה, הפעילות המתוכננת בחשבון, ואם סורב מבקש השירות למתן שירותים בתאגיד בנקאי מסיבות הקשורות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור; לגבי תושב חוץ – גם בירור זיקתו לישראל ואם הוא איש ציבור זר; לגבי מי שהוא בעל עסק – גם סוג עסקיו; תאגיד בנקאי יערוך רישומים של פרטים אלה."

נוסף על כך נקבע [בסעיף 2א\(ב\)](#) כי יש לעדכן את רישומי הלקוח במהלך הבקרה השוטפת וכן כי, ככל שמתעורר ספק באשר לזהות מקבל השירות או אמיתות מסמכי הזיהוי, יש לבצע הליך הכרת הלקוח פעם נוספת.

פעולות אלה נועדו לקבלת מירב הפרטים על הלקוח ועל אופי פעילותו, באופן שיאפשר להצביע על "נורות אדומות" אשר יש בהן בכדי להוביל לסיווג הלקוח כלקוח בסיכון ולהעריך את הסיכון המובנה הכרוך בלקוח ובפעילותו.

20. הצו, המעגן כאמור את החובה להכיר את הלקוח, מפנה לצורך יישומו לכללים כפי שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים בנוהל 411 וזאת, בהתאם לנוסח הוראה זו אשר פורסם בנובמבר 2016, עובר לכניסתו לתוקף ביום 7/10/16 של תיקון 14 [לחוק איסור הלבנת הון](#) ואשר במסגרתו נוספו והוגדרו עבירות מס נוספות כעבירות מקור (במאמר מוסגר אציין כי הוראה זו תוקנה ביום 1/1/18 ואולם, הואיל והאירועים נשוא התביעה קודמים למועד תיקון זה, אתייחס להלן להוראה קודם לתיקונה).

במסגרת נוהל 411, נקבע כי התאגיד הבנקאי נדרש לקבוע מדיניות לסיווג קבוצות לקוחות בסיכון גבוה וכי בגיבוש המדיניות כאמור יובאו בחשבון גורמים כגון: "בירור אודות מטרת פתיחת החשבון, נסיבות פתיחת החשבון והפעילות המתוכננת בו, עיסוקו של הלקוח, והאם הוא בעל תפקיד ציבורי בכיר, מקור עושרו/הכנסותיו ומקור הכספים שאמורים להיות מופקדים בחשבון, זיקתו למיקום הסניף של התאגיד הבנקאי, האם הלקוח סורב לקבל שירותים בתאגיד בנקאי מסיבות הקשורות באיסור הלבנת הון ומימון טרור, בירור אודות חשבונית הקשורים לחשבון הלקוח, וכן כל פרט אחר הדרוש כדי להבין את מהות פעולותיו של בעל החשבון";

עוד נקבע בסעיף 9 לנוהל 411 כי אם בעל החשבון או הנהנה בו, במישרין או בעקיפין, הוא תאגיד יש לנקוט באמצעים סבירים על מנת לקבוע את זהותם האמיתית של האנשים העומדים מאחורי התאגיד. כמו כן, במקרה של "שרשור" חברות יש לקבוע מיהו העומד בראש הקבוצה. נוסף על כך נקבע בסעיף 9(ג) לנוהל 411 כי:

"תאגיד בנקאי שיש לו סיבה להאמין כי מבקש לפתוח חשבון סורב בקבלת שירותים בנקאיים בתאגיד בנקאי אחר, מנימוקים הקשורים לאיסור הלבנת הון או למימון טרור, יפעיל הליכי בדיקה מחמירים בפתיחת חשבון לאותו לקוח."

זאת ועוד, סעיף 14 לנוהל, דן במעקב השוטף וקובע בסעיף (א) כי: "תאגיד בנקאי יעקוב אחר הפעילות בחשבון של לקוח על מנת להחליט אם היא עולה בקנה אחד עם ציפיותיו לגבי הפעילות בחשבון ועם היכרותו את הלקוח, פעילותו העסקית ופרופיל הסיכון שלו ובמידת הצורך, נאותות מקורות הכספים בחשבון", בסעיף (ב) נקבע כי על התאגיד לנהל מערכת ממוחשבת לאיתור פעילות חריגה ובמסגרתו נקבע כי פעולות חריגות יכללו בין השאר: "

פעולות נעדרות הגיון כלכלי או עסקי, פעולות מורכבות, פעולות בהיקפים ניכרים ובפרט הפקדות במזומן בסכומים שאינם מתיישבים עם הפעילות הצפויה בחשבון"

במסגרת סעיף 15 לנוהל נקבע כי הבנק יקבע חשבונות כחשבונות בסיכון, תוך התחשבות בסוג העסק מושא החשבון (לדוגמא עסק עתיר פעילות במזומנים), במקום פעילות הלקוח (מדינות בסיכון גבוה, העדר זיקה לישראל), סוגי השירותים הנצרכים על ידי הלקוח (העברות אלקטרוניות של סכומים גבוהים וכו') וסוגי הלקוח (איש ציבור, מבנה בעלות מורכב וכו').

21. עוד יצוין כי הן במסמך אשר פורסם על ידי הרשות להלבנת הון ביום 2/9/15 והן במסמך המפקחת על הבנקים מיום 23/11/16, פורטה שורת "דגלים אדומים" אשר עליהם יש ליתן את הדעת, באשר ללקוח או לפעילותו, כמסמנים צורך בבחינה או חקירה מיוחדות. עוד הובהר כי אין בקיומו של דגל אדום אחד בלבד כדי להעיד בהכרח על סיכון להלבנת הון או מימון טרור ובלבד שקיים הסבר מניח את הדעת לפעילות זו. לצד זאת, נקבע כי ככל שקיימים דגלים אדומים רבים יותר בפעילות, כך עולה החשש כי מדובר בפעילות הלבנת הון או מימון טרור.

הדגלים האדומים הרלוונטיים לדיון לפני ואשר פורטו במסגרת מסמך הרשות להלבנת הון הינם - "הלקוח קיבל חלק מהשירות העסקי מנותן שירות עסקי אחר אשר לא השלים את הטיפול בנושא, סירב לספק את השירות המבוקש או שהיחסים עם נותן שירות עסקי אחר הופסקו";

"ידוע לנותן השירות העסקי כי ללקוח הרשעות קודמות בעבירות הלבנת הון או עבירות מקור, או שהוא נמצא תחת חקירה בנוגע לעבירות אלו...";

"מקור הכספים במוסדות פיננסיים, תאגידיים שהוקמו, או בני אדם המתגוררים במדינה בסיכון או במדינות OFFSHORE. הפעילות הפיננסית אינה תואמת את פרטי השירות העסקי שניתן/הוסכם (תדירות, מועד, אמצעי התשלום וכו') בלא סיבה או הגיון עסקי".

עוד רלוונטיים הדגלים האדומים כדלקמן אשר נקבעו במסמך המפקחת על הבנקים: הקמת חברה פעילה נוספת בעלת שם דומה במדינה אחרת; העברות מרובות ובסכומים מהותיים אל מדינות OFFSHORE ולהיפך; תנועות סיבוביות בהן כספים מושקעים מחדש במדינת המקור אחרי שהופקדו במדינה זרה (לעיתים קרובות OFFSHORE); הפעולה בחשבון בלתי אופיינית לפרופיל הלקוח כגון ניהול פעילות עסקית בחשבון שלא נפתח למטרה זו או היקף פעילות שאינו תואם את המידע שמסר הלקוח בעת פתיחת החשבון; חשבונות של תושבי חוץ, בהם מיופה כוח תושב ישראל; חשבונות על שם חברה שהתאגדה ב OFFSHORE שבשליטת תושב ישראל או שמורשה החתימה בחשבון הוא תושב ישראל.

22. שלב הפחתת הסיכון (risk mitigation);

בקרה, מעקב וניטור מוגברים - בשלב הפחתת הסיכון, נדרש התאגיד הבנקאי, בראש ובראשונה לבצע פעולות בקרה, מעקב אחר לקוחותיו ואחר פעילותם ובמידת הצורך לחדש את הליך הכר את הלקוח המבוצע להם. במסגרת זו ועל מנת ליישם חובותיו, רשאי הבנק לדרוש מסמכים ומידע נוספים מאת הלקוח על מנת להפיג החשדות העולים בהקשר לפעילותו.

כך, כאמור, סעיף 2א(ב) לצו קובע חובת בקרה שוטפת על פעילות הלקוח לצורך איתור פעולות חריגות לשם עדכון "הכר את הלקוח אשר נערך לו". הוראה דומה קיימת בסעיף 14 לנוהל 411. זאת ועוד, כפי שהובא לעיל, נקבע בסעיף 15 לנוהל 411 כי באשר ללקוחות אשר סווגו כלקוחות בסיכון גבוה יש לנקוט בדרכי הפחתת סיכון כגון- מערך מאורגן של בקרה וכן ביצוע "הכר את הלקוח מוגבר".

נוסף על כך, סעיף 9 לצו, קובע חובת דיווח על כל פעולה חריגה של לקוח לרשות המוסמכת. מתוך הגדרת "פעולה חריגה" בהתאם לסעיף זה, ניתן להוסיף ללמוד על אינדיקציות נוספות באשר לפעולות אשר יש בהן בכדי להשפיע על סיווגו של הלקוח ועל נקיטת פעולות באשר אליו. כך, סעיף 9 לצו מגדיר פעולה חריגה כ: "פעילות שעל פי המידע המצוי ברשות התאגיד הבנקאי, התערור אצלו חשש שהיא קשורה לפעילות האסורה לפי חוק איסור הלבנת הון או חוק איסור מימון טרור". מבלי לגרוע מן האמור, נקבע כי כל פעילות המפורטת בתוספת השנייה לצו תוגדר כפעילות חריגה ובכלל זה, תחשבה כפעילויות חריגות: פעילות שנראה כי מטרתה לעקוף את חובות הזיהוי; קיומו של נהנה בחשבון שאינו מוצהר או במקום מי שהוכרז כפעיל טרור; פעילות הנראית כחסרת היגיון עסקי או כלכלי, בהתייחס לסוג החשבון או לדרכי התנהגותו של בעל החשבון; מספר פעולות בחשבון שבהן, בלא סיבה נראית לעין, כספים וניירות ערך נמשכים סמוך לאחר שהופקדו, שלא במסגרת מהלך העסקים הרגיל; העברה בסכום מהותי מהארץ לחוץ לארץ ולהיפך, כאשר הצד האחר לעסקה, מקור או יעד, אינו מזוהה בשם או במספר חשבון; פעולה בחשבון שאינה אופיינית לבעל החשבון או לסוג החשבון, בלא סיבה נראית לעין; היקף פעולות יוצא דופן או שינוי משמעותי ביתרת חשבון, בלא סיבה נראית לעין; מספר פעולות בחשבון לאותו יעד או מאותו מקור, בלא סיבה נראית לעין; הפקדות מרובות, בלא סיבה נראית לעין, על ידי אדם שאינו בעל החשבון או מורשה החתימה; העדר זיקה בין לווה ובין בטוחה שהעמיד כנגד אשראי בהיקף מהותי; וכיוצא בכך.

23. דיווח - בנוסף, לבקרה אחר לקוחותיו, כמו גם ניטור מוגבר בהתחשב בסיכון המובנה של הלקוח או בסיכון הנובע מפעילותיו כפי שפורטו לעיל, מטילות הוראות החוק והנהל, חובה על התאגיד הבנקאי לדווח לרשויות המוסמכות על כל פעולה חריגה של לקוחותיהם. חובת הדיווח נקבעה במסגרת סעיף 7 לחוק איסור הלבנת הון ופורטה, בהתאם לסמכות הקבועה בחוק, במסגרת הצו. כך, סעיף 8 לצו מטיל על הבנק חובות דיווח לרשות המוסמכת בגין פעולות שונות המבוצעות בחשבון הלקוח ובכלל זה נקבעה במסגרתו חובת דיווח על כל פעולת הפקדה או משיכה של מזומנים בסכום של 50,000 ₪ ומעלה [סעיף 8(א)(1) לצו]. נוסף

על כך נקבעה [בסעיף 9](#) לצו חובת דיווח על פעילות בלתי רגילה של מקבל השירות, בהתאם להגדרת "פעילות בלתי רגילה" כפי שפורטה בהרחבה בסעיף 22 לעיל לפסק הדין.

24. הגבלת או איסור ביצוע פעולות וסגירת החשבון - לעניין זה קובע סעיף 24 לנוהל 411 כי: "אי היענות של הלקוח למסור פרטים הנדרשים למילוי הוראות הצו, הוראה זו ונהלי התאגיד הבנקאי שנקבעו על-פיה, וכן יסוד סביר להניח כי פעולה קשורה להלבנת הון או למימון טרור, או יישום מדיניות התאגיד הבנקאי, כאמור בסעיף 41, יחשבו כסיבה לסירוב סביר לפתיחת חשבון וניהולו ולמתן שירותים למבצע פעולה שאינו רשום כבעל או כמורשה חתימה בחשבון לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א 1981. כמקרה כאמור, ישקול התאגיד הבנקאי לדווח לרשות המוסמכת על פעולה בלתי רגילה (על פי סעיף 9 לצו)" מתוך סעיף זה ניתן ללמוד על שלושה צעדים נוספים אשר מוסמך תאגיד בנקאי לנקוט-הטלת מגבלות כמותיות על פעולות המבוצעות, הפסקת פעילות מסוימת או סגירת החשבון. (במאמר מוסגר אציין כי הוראה דומה קיימת כיום בסעיף 50 להוראות נוהל 411 המתוקן).

המתח בין החובה למתן שירות לבין החובות למניעת הלבנת הון וטרור;

25. לעיל נסקרו מחד חובת התאגיד הבנקאי למתן שירות ללקוחותיו ומאידך חובותיו הנובעות מדברי החקיקה למניעת הלבנת הון וטרור. עוד הוצגו דרכי הפעולה של התאגיד הבנקאי לשם הפחתת ומניעת סיכונים הנובעים מלקוחותיו או פעילויותיהם ובכלל זה, סמכותו של הבנק לדרוש מידע ומסמכים, לצמצם או למנוע פעילות ואף להורות על סגירת חשבון. בהינתן שסמכויותיו האחרונות של התאגיד הבנקאי עלולות, מטבע הדברים, להוביל בחלק מהמקרים - להכבדה על פעילות הלקוחות, צמצום היקף פעילותם ואף מניעת פעילותם - נוצר מתח בין חובות אלו לבין חובותיו של הבנק למתן שירות, העומדות לכאורה בסתירה להן. מתח זה, הצריך ומצריך קביעת כללים והנחיות לתאגידי הבנקאיים באשר לאופן בו עליהם לנהוג מקום בו לדידם, קיימת התנגשות בין שתי החובות.

בהקשר זה, ראשית וכפי שהובא לעיל, קובע סעיף 24 לנוהל 411 כי הפרת דרישה להמצאת מסמכים או מידע, יהא בה בכדי לבסס סירוב סביר למתן שירות - קרי סירוב הקבוע כחריג לחובה למתן שירות הקבועה [בסעיף 2\(א\)](#) לחוק הבנקאות. בדומה, במסגרת הפסיקה כפי שהובאה לעיל, ובכלל זה בפסק הדין בעניין עמותת איעמאר, נקבע כי סירוב למתן שירות ובכלל זה גם באופן העולה כדי סגירת חשבון, בהתבסס על חשדות בדבר עבירות על החקיקה בעניין הלבנת הון, יחשב כסירוב סביר למתן שירות.

עוד נקבע מפורשות, באשר לאספקת מידע הנדרש לבנק לשם הפסת דעתו בכל הנוגע לפעילות הלקוח, בת"א (חי') [13195-04-16](#) מ.ר.מ. אקספרס בע"מ נ' בנק לאומי בע"מ [פורסם בנבו] 2.6.16) כי:

"ברי, כי לצורך ביצוע חובותיהם על פי דין, זכותם של המוסדות הבנקאיים לקבל את כל המידע הדרוש להם כדי "להפיס את דעתם" בנוגע לפעילות זו או אחרת בחשבונות לקוחותיהם, ועל מנת שיוכלו לוודא שאין שימוש שלא כדין בחשבונות - וכך יוכלו למלא

את חובותיהם כלפי הרגולטורים וכלפי הציבור. זאת ועוד, אף אם דרישות מעין אלו, מקשות על הלקוח ודורשות ממנו הקצאת משאבים ותשומות לצורך קיומן – אני סבורה כי חלה עליו חובה לקיימן, בכפוף להיותן סבירות בנסיבות.

בדומה, נקבע בת"א (מחוזי חי') 33211-05-15 א.י. איור בע"מ נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל [פורסם בנבו] (9/10/15) כי אין ספק כי הבנק זכאי – ואף חייב – לדעת מי הוא הלקוח "האמיתי" שלו, מי הוא "העומד מולו", וכי יש חשיבות למתן מידע מדויק בזמן אמת לגבי זהות הלקוח, לרבות (כמובן) בעלי השליטה והמנהלים.

בה"פ (מחוזי-נצרת) 29308-03-15 בוסתן החרמון למסחר בע"מ נ' בנק הפועלים [פורסם בנבו] (13.4.2015) (להלן: "פסק דין בוסתן החרמון"), דן בית המשפט המחוזי בנצרת, בהחלטת בנק בדבר סגירת חשבון הלקוח. במסגרת הדיון, הקדים בית המשפט ואבחן בין סירוב לפתוח חשבון מלכתחילה, לבין סירוב להמשיך ולהעניק שירות בנקאי לאחר שכבר נפתח החשבון. כך, לגישתו של בית המשפט המחוזי באותו עניין:

"כאשר מדובר בסגירת חשבון, אשר מתנהל במשך תקופה ממושכת (בעניינינו החשבון מתנהל מזה כ-17 שנים), על הבנק להצביע על נימוקים כבדי משקל, המצדיקים סגירת החשבון. טעמים המצדיקים סירוב לפתוח חשבון, עשויים להיות בלתי מספיקים כדי לסגור אותו ולסרב להמשיך את ניהולו. במשך השנים בהם מתנהל החשבון נוצרים יחסי אמון ונאמנות בין הלקוח לבין הבנק ופקידיו, אשר נחשפים לפעילותו העסקית של הלקוח, למחזור העסקי שלו, ללקוחותיו, לתזרים הכנסותיו והוצאותיו ולאיןפורמצייה רבה אחרת, שיכולה להיות רגישה לשם המשך ניהולו של העסק. יתרה מכך, במהלך פעילותו של החשבון, מנפיק הבנק ללקוח פנקסי שיקים, שבאמצעותם הוא משלם לעובדים, לספקים, ללקוחות ולמוסדות שונים. סגירת החשבון והעתקת הפעילות לבנק אחר עלולה לפגוע בפעילותו הסדירה של הלקוח, בעסק אותו הוא מנהל ואף במוניטין שלו ובשמו הטוב בפני כל אלה."

כיוון שכך, קובע בית המשפט המחוזי באותו עניין כי ההחלטה לסגור חשבון פעיל:

"... צריכה להישקל בכובד ראש, תוך מתן משקל למלוא נסיבות העניין, לרבות האינטרס של הלקוח שעלול להיפגע בצורה קשה. בין היתר, על הבנק לקחת בין שיקוליו את פרק הזמן שבו מתנהל החשבון, את אופן ניהול החשבון מאז שנפתח ועד היום, חומרת המעשה שבגיניו החליט הבנק לסגור את החשבון, האם מדובר באירוע חד פעמי, או שמא מדובר בהצטברות של אירועים, היקף הפעילות בחשבון, ועוד. החלטה שאינה מביאה בחשבון שיקולים אלה, אינה עולה בקנה אחד עם הוראת סעיף 2 לחוק."

26. **כרינוז וסיכום ביניים של כלל האמור יוטעם** - קיומם של דגלים אדומים, אין בו בכדי

להוביל כשלעצמו להגבלת פעילות, אלא שאלו קשורים לשלב "הכר את הלקוח" ומדרוג הסיכון הכרוך בו, באופן אשר יוביל לנקיטה בפעולות להקטנת הסיכון ובראש ובראשונה פעולות בדיקת הלקוח והכרתו, לרבות תוך קבלת מסמכים. זאת ועוד, כחלק מהפעולות להקטנת הסיכון, רשאי התאגיד הבנקאי שלא לאפשר פעילות וכן, להורות על סגירת חשבון הלקוח ואולם, נקבע כי סירוב כאמור למתן שירות, יינקט רק כצעד אחרון ובכל מקרה

משהתקיימו שני תנאים מצטברים, האחד- אי היענות של הלקוח והשני - יסוד סביר להניח כי הפעילות קשורה להלבנת הון או טרור.

החלטות התאגידים הבנקאים תחת "שבט ביקורתו" של בית המשפט;

27. כהשלמה לסקירה הנסבה על החובות המוטלות על התאגידים הבנקאיים, הגדרתן וגבולותיהן ובהינתן שהסעד נשוא התביעות הינו ביטול החלטת הבנק, קרי התערבות בהחלטתו, הנני מוצאת להתייחס בשולי הפרק הנורמטיבי, להלכות המשפטיות הנוגעות לביקורת השיפוטית המועברת על החלטות התאגידים הבנקאיים והתפתחות הלכות אלו, לאור השינויים כפי שחלו בחובות המוטלות על התאגידים הבנקאיים ובפרט לאור המתח והסתירות האפשריות בין חובות אלו.

בחלקו הראשון של הפרק הנורמטיבי, הדן בחובת התאגיד הבנקאי למתן שירות, הובהר כי בבסיס חובה זו, עומדים - הזכות הייחודית אשר הוקנתה לתאגיד הבנקאי למתן שירותים בנקאיים, פער הכוחות בין הלקוח לבין הבנק והיות השירות הבנקאי שירות חיוני. בהינתן הבסיס לחובה כאמור למתן שירות וכן, בשים לב לכך שעל התאגידים הבנקאיים הוטלה החובה לבצע תפקידים בעלי אופי וסממנים מנהליים-ציבוריים ובחלק מהמקרים הם אף משמשים שלוחים לביצוע מדיניות ממשלתית - נקבע מעמדם של התאגידים הבנקאיים כגופים "דו מהותיים" מעין ציבוריים [ע"א 1691/11 בנק לאומי למשכנתאות נ' רחל צוברי [פורסם בנבו] (15.12.15) (להלן: "פסק הדין בעניין צוברי"); ה"פ 11043-12-08 קפלן שיווק בשר בע"מ נ' בנק אגוד לישראל בע"מ [פורסם בנבו] (23/4/09) (להלן: "פסק הדין בעניין קפלן"); ה"פ (מחוזי נצי') 20680-02-13 צקר בונה הצפון לעבודות בניה ושיפוצים בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ [פורסם בנבו] (21.02.2013)].

28. ניתן לומר כי הקביעה ולפיה התאגידים הבנקאיים הינם גופים דו מהותיים - "אֶלְיָהּ וְקוֹץ בָּהּ".

"הקוץ" - נובע מחובות המוטלות על התאגידים הבנקאיים כגופים דו מהותיים ובכלל זה חובת האמון כלפי לקוחותיהם, החובה לספק שירות וכן, החובות לנהוג בהגינות, בסבירות, בשוויון, במידתיות, לקיים הליך תקין אל מול הלקוחות והכל תוך קיום כללי הצדק הטבעי [ראו - פסק הדין בעניין צוברי; פרופ' ריקרדו בן-אוליאל דיני בנקאות (חלק כללי), עמ' 68-69; גלעד נרקיס ומירב מור חובות החלים על הבנקים (כרך א'), עמ' 266-268; ת"א (מחוזי 60553-06-13 גוסטו עסקי מתכת בע"מ נ' בנק הפועלים בע"מ [פורסם בנבו] (7.8.2013); ת"א (מחוזי חיפה) 27289-11-13 ואיל כנען נ' בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ [פורסם בנבו] (19.01.2014)]. עוד מוטלת על התאגידים הבנקאים, כגופים דו-מהותיים החובה לפעול בשקיפות וזאת, כחלק מזכותו הבסיסית של הציבור בכל דמוקרטיה לקבלת מידע [בג"ץ 7793/05 אוניברסיטת בר-אילן נ' בית הדין הארצי לעבודה ירושלים, סד(3)1].

אציין כי יש אף הטוענים שמעמדם של התאגידים הבנקאיים מצדיק את החלת המשפט הציבורי עליהם במישרין, כמו היו גופים ציבוריים ממש, כיוון שמעורבותם בחייו הפיננסיים של כל אדם במדינה היא כה עמוקה, עד כי לא ניתן לתאר אפשרות של ניהול ענייניו הפיננסיים של אדם ללא הבנקים [ראו- פסק הדין בעניין צוברי הנ"ל].

29. "האליה" - נובעת מכך שבהתאם לפסיקה עד כה, בית המשפט המעביר החלטת התאגיד הבנקאי תחת שבט ביקורתו, יפעיל ביקורת הדומה לביקורת המופעלת על רשות מנהלית. קרי - בית המשפט אינו ממיר את שיקול דעתו בשיקול דעתה של הרשות [ראו - [בג"ץ 8938/11 All For Peace](#) נ' שר התקשורת [פורסם בנבו] (24.2.2015) פסקה 18 לפסק דינו של השופט מלצר וההפניות שם; אורי [גורן בתי משפט מינהליים](#) 176 (2008)] וביקורתו השיפוטית תישמע רק במקרים בהם ההחלטה המנהלית נגועה בפגם או באי - סבירות קיצונית, דהיינו חרזה ממתחם הסבירות [ראו [בג"ץ 4374/15 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש ממשלת ישראל](#), [פורסם בנבו] (27/3/16), פסקה מ"ו לפסק דינו של המשנה לנשיאה רובינשטיין]. בכלל זה בית המשפט יבחן האם הרשות, קיימה הליך כדין, שקלה את כלל השיקולים הרלוונטיים, האם היו לפניה כל הנתונים הצריכים לעניין והאם החלטתה לא הייתה נגועה בשיקולים זרים (ראו [בג"ץ 1105/06 קו לעובד נ' שר הרווחה](#) [פורסם בנבו] (22/6/14), פסקה 37 לפסק דינה של השופטת ארבל]. באשר למתחם סבירות החלטתה של הרשות המנהלית, יפות קביעות בית המשפט העליון ב**[בג"ץ 2324/91 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ. המועצה הארצית לתכנון ולבניה, משרד הפנים, פ"ד מה \(3\) 678](#)**, שם, בעמוד 688 נקבע: "אך לא זה המבחן אשר על בית המשפט לפעול על פיו, כשהוא נדרש להתערב במעשי המינהל. השאלה בה עליו להחליט היא לא מה היה מחליט בית המשפט, בנסיבות דומות, אלא אם החלטת המינהל עומדת בפני הביקורת, בהיותה החלטה שרשות מינהלית סבירה יכולה הייתה לקבל. אם ההחלטה עומדת במבחן הסבירות - במובן זה שהיא מהווה אחת ההחלטות הסבירות שניתן היה לקבל באותן נסיבות - לא יתערב בכך בית המשפט."

בדומה נקבע גם ב**[בג"ץ 389/80 דפי זהב נ. רשות השדור ואח', פ"ד לה \(1\) 421](#)** בעמ' 3-442 כי: "העיקרון בדבר אי - התערבות של בית המשפט בשיקול הדעת המינהלי פירושו כי הבחירה בין הפתרונות האפשריים השונים הנפלים למתחם הסבירות, כל כולה נתונה לרשות המינהלית...סיכומו של דבר: חופש הבחירה המינהלי פועל במתחם הסבירות. בתחום זה לא יתערב בית המשפט ולא יחליף את שיקול הדעת המינהלי בשיקול - דעתו הוא. בחירה הנעשית מחוץ למתחם הסבירות תיפסל על ידי בית המשפט. מתחם הסבירות עצמו נקבע על ידי בית המשפט, השואל את עצמו, מהו תחום השיקולים של רשות מינהלית סבירה בנסיבות הקונקרטיות של העניין שלפניו."

בדומה ובאופן ספציפי להחלטת תאגיד בנקאי, נקבע ב**[בת"א \(מחוזי חיפה\) 725/01 יצחק אמר ושות' חברה לייזום בניה והשקעות 1995](#)** [פורסם בנבו] (23/11/13) מפי כבוד השופט עמית: "גם אם ניתן לחלוק על הערכות הבנק, הרי שהן נופלות במתחם הסבירות של שיקול הדעת

הבנקאי-עסקי, ואין בית המשפט שם שיקול דעתו במקום שיקול דעתו של הבנק – ע"א
 6505/97 בני התיכון בע"מ נ. בנק הפועלים, פ"ד נג' (1) 577, 593-591.

יחד עם זאת, בפסק הדין בוסתן החרמון נקבע:

"אכן, בית המשפט אינו שם את שיקול דעתו במקום שיקול דעת הבנק, והוא אינו יושב כערכאת ערעור על החלטותיו, אך מקום שעל פניו ברור כי הבנק לא שקל את השיקולים שהיה עליו לשקול, והגיע להחלטה שגויה ובלתי סבירה, שומה על בית המשפט להתערב כדי למנוע עיוות דין."

אציין כי האופן בו מועברת ביקורת שיפוטית על החלטת התאגיד הבנקאי נובע, בין היתר, מכך שבדומה לגופים מנהלים, נקודת המוצא, עד כה היא שהתאגיד הבנקאי, לא זו בלבד ש"אין לו דבר משל עצמו", אלא שהוא מעוניין להגדיל את מסת לקוחותיו ומשכך, באופן מובנה מעוניין ככלל לתת שירות. כך בתא ת"א (מחוזי חי) 19332-12-11 יוסף שלש נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ [פורסם בבנו] (18/2/15) נקבע כי: "דרך כלל, עולה החובה לתת שירות, בקנה אחד עם מטרתו של התאגיד העסקי - הוא הנתבע בענייננו. התנגשות בין המטרות העסקיות של הבנק לבין חובתו לתת שירות, יכולה להימצא, מקום בו הבנק חושש ממתן שירות לאדם מסוים."

30.

במסגרת טיעוניהם מפנים המבקשים למתח אשר נוצר בין החובה של התאגיד הבנקאי למתן שירות לבין החובות המוטלות עליו בהתאם לחקיקה למניעת הלבנת הון וכן, לשינוי אשר חל במערך השיקולים של התאגיד הבנקאי, אשר אינו עוד מי שאין לו דבר משל עצמו ומעוניין להגדיל את מסת לקוחותיו, אלא הוא מי אשר, ככל גורם שונא סיכון, מונע תחת איום מפני סנקציות פליליות או כספיות אשר יוטלו עליו, ככל שלא יקיים החובות המוטלות עליו בהתאם לחקיקה למניעת הלבנת הון וטרור. לטענת התובעים, חששות אלו של התאגידים הבנקאיים, גוברים על רצונם במתן השירות ויש בהם בכדי להוביל לקביעות נמהרות של התאגידים הבנקאיים, מקום בו מדובר בהתנהלות שהיא לגיטימית אבל לא סטנדרטית. התובעים כאמור, סבורים כי בהינתן כל זאת, שומה על בית המשפט לשנות את האופן בו מועברות החלטות התאגידים הבנקאיים תחת שבט ביקורתו, כך שבית המשפט יבחן את שיקול הדעת המופעל על ידי הבנק באופן רגיל ולא תוך החלת "מתחם הסבירות" או חזקות הנוגעות לתקינות ההליך.

אציין כי התובעים מפנים, כמבססת טענתם באשר לשינוי באופן בו יש להעמיד את החלטות התאגידים הבנקאיים תחת שבט ביקורתו של בית המשפט, להחלטת בית המשפט העליון בפרשת ביטס אוף גולד. באותו עניין, נדונה החלטת בנק לאומי, לסגור חשבון של לקוח אשר הפעיל זירת מסחר במטבעות דיגיטליים (קריפטוגרפים) מסוג ביטקוין, בנסיבות בהן בנק ישראל והמפקח על הבנקים לא הכריעו בסוגיית חוקיות פעילות כאמור. בהינתן האמור, עת נדרש בית המשפט המחוזי לבחון החלטת הבנק, נקבע על ידו, מפי כבוד השופט אטדגי כי:

"העמדה הקובעת היא עמדתו של בנק ישראל, ושל המפקח על הבנקים. היא שצריכה להנחות את הבנקים והיא המחייבת אותם. אם בנק ישראל מתקשה להכריע בסוגיה העקרונית, מה לנו כי נלין על המשיב, או על כל בנק אחר?"

הבנק מצוי, אפוא, במצב של "אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי" (תלמוד בבלי, מסכת ברכות, דף סא, עמוד א). אם יתיר פעולות הקשורות למסחר בביטקוין, הוא עלול להפר את חובותיו לפי [חוק איסור הלבנת הון](#), וזאת בהעדר יכולת או ידע לנהל את הסיכון הכרוך במסחר בביטקוין, עליו הכריזו בקול רם ובמשותף הרשויות במדינה המוסמכות לכך ביותר, בהודעתם המשותפת מיום 19.2.14 כאמור לעיל (וראו עדותו הנ"ל של ארדינסט, עמ' 155). אם יאסור פעולות הקשורות למסחר בביטקוין הוא עלול להפר את חובותיו לפי [סעיף 2\(א\) לחוק הבנקאות \(שירות ללקוח\)](#).

נמצא, כי במצב זה כל החלטה של הבנק – המשיב, לכאן או לכאן, תהיה מצויה ב"מתחם הסבירות" שנקבע בפסיקה, כאמור לעיל...

וידגש, מסקנתי האמורה אין פירושה שהחלטת המשיב לאסור כל פעילות בחשבון הקשורה למסחר בביטקוין היא "נכונה" יותר. באותה מידה, אם המשיב היה מחליט להתיר פעילות כזו, תוך הטלת פיקוח הדוק ובהסתייע במומחים טובים המסוגלים לנהל סיכון כזה, גם אז יתכן שהחלטתו הייתה "נכונה" יותר. (ההדגשה שלי, ל"ב)

[ה"פ (מחוזי ת"א) 1992-06-15 ביטס אופ גולד בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בע"מ [פורסם בנבו] (06.06.2017)]

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, הוגש לבית המשפט העליון ואולם, טרם נדון והוכרע. יחד עם זאת, נדרש בית המשפט העליון, מפי כבוד השופטת ברון, לבקשה לצו מניעה זמני אשר הוגשה במסגרת הערעור ובהחלטתה לעניין זה, קבעה כבוד השופטת ברון באשר לסיכויי הערעור, כי הגם שפסק דינו של בית המשפט המחוזי נסמך על ממצאים עובדתיים בהם לא תיטה ערכאת הערעור להתערב הרי ש:

יטענות החברה מתמקדות בעיקרן בשאלה העקרונית שעניינה סבירות החלטת הבנק לסרב לאפשר פעולות מסחר במטבעות וירטואליים בחשבון בנק – סוגיה שטרם לובנה וממילא לא הוכרעה בפסיקת בית המשפט העליון ... ויוער, כי על פניה סוגיה זו משלבת בקרבה הן הכרעה באשר לאופי הסיכון שנשקף ממסחר במטבעות וירטואליים, ובפרט לנוכח מאפייני פעילות החברה והצעדים שנקטים על ידה להקטנת הסיכון; והן שאלות משפטיות בדבר האיזון הראוי בין היקף חובת הבנק לספק שירותי בנקאות, אל מול אחריותו למנוע פעילות אסורה בדמות הלבנת הון או מימון טרור (ראו והשוו: [רע"א 6582/15](#) עמותת אימאר לפיתוח וצמיחה כלכלית נ' בנק הדואר, חברת דואר ישראל בע"מ, [פורסם בנבו] פסקאות 13–14 (1.11.2015); להלן: פרשת עמותת אימאר). משאלה פני הדברים, אין לומר שסיכוי הערעור מבוטלים. [ע"א 6389/17 ביטס אופ גולד בע"מ נ' בנק לאומי לישראל בע"מ [פורסם בנבו] (25.02.2018)].

מתוך קביעתה זו של כבוד השופטת ברון, באשר לסיכויי התביעה ניתן ללמוד כי בית המשפט נדרש לכאורה, בעת בחינת שיקול הדעת של התאגיד הבנקאי, להיכנס בנעליו ולבחון את האיזון הראוי בין החובה לספק שירות אל מול אחריותו למניעת פעילות אסורה ובהקשר זה, לכאורה לא די בכך שקיימות (בהתאם למתחם הסבירות) מספר חלופות סבירות מהן הינו בוחר אחת, כפי שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי.

31. הנני סבורה כי יש טעם בטענות התובעים וכי אמנם יכול שיש מקום לשקול התערבות שיפוטית נרחבת יותר בהחלטות התאגיד הבנקאי, במיוחד בכל הנוגע להגבלת פעילות וסגירת חשבונות לקוחותיהם. תימוכין לגישה זו, ניתן למצוא ראשית בתשתית אשר מלכתחילה הובילה לקביעת חובה למתן שירות בנקאי - המבוססת כפי שפורט לעיל, על זכותם הבלעדית של התאגידים הבנקאיים לאספקת שירות כה חיוני. אולם, במיוחד הדברים אמורים בהינתן שינוי הנסיבות הכרוך בהטלת החובות על התאגידים הבנקאיים במסגרת המלחמה בהלבנת הון ובטרור, חובות אשר כפועל יוצא מהן, בחלק מן המקרים, חששם של התאגידים הבנקאיים מפני סנקציות חיצוניות, מוביל להיעדר מוטיבציה למתן שירות ללקוחותיהם. בנסיבות אלו, יכול שניתן להתייחס אל התאגידים הבנקאיים כמי שאמנם אינם פועלים כמי שאין להם דבר משל עצמם ובהתאמה לבחון באופן מקיף ההחלטות המתקבלות על ידם לגופן ובכלל זה, לא לבחון רק האם החלטתו של התאגיד הבנקאי הינה אחת מההחלטות הסבירות אשר ניתן לקבל, אלא - האם אין החלטה סבירה או נכונה ממנה.

יחד עם זאת, במקרה המונח להכרעתי וכפי שיודגם ויפורט, ספק באם נדרש בית המשפט להפעלת ביקורת שיפוטית נרחבת וזאת, הואיל וממילא גם לפי כללי הביקורת כפי שהוחלו עד כה, קיים פסול בהחלטת הבנק וזאת, בעיקר הואיל והבנק הפר את החובות המוטלות על התאגיד הבנקאי לפעול באופן הדומה לרשות מנהלית, תוך נקיטה בהליך תקין ושקיפות. יתרה מכך, כפי שיפורט להלן ממילא, לאחר קבלת מסמכים מאת התובעים, במסגרת ההליך המשפטי, הופג כל חשש רלוונטי אשר היה קיים - ככל שהיה קיים- בפעילות התובעים ומשכך, גם מכאן ואילך, אין מקום להורות על סגירת חשבונותיהם של התובעים.

הליך קבלת ההחלטה במקרה לפני;

32. כפי שהקדמתי וציינתי, הנני סבורה כי במקרה לפני, נפל פגם בהליך קבלת ההחלטה על ידי הבנק. כך, סבורתני ובהתאמה לכך יערך הניתוח להלן, כי את הליך הבירור של הבנק אל מול התובעים ניתן לחלק לשלושה חלקים כרונולוגיים מרכזיים- הראשון - עד לנובמבר 2016, השני מנובמבר 2016 ועד למועד משלוח ההודעה על סגירת החשבונות והשלישי- במהלך ההליך המשפטי.

כפי שאראה להלן, הנני סבורה כי בשלב הראשון - הבנק קיבל מסמכים מאת התובעים להנחת דעתו ובהתאמה איפשר המשך פעילות חשבונותיהם בלא מגבלה; בשלב השני- כפועל יוצא מידיעות בדבר חקירותיו של טולדנו על ידי רשויות המס, קיבל הבנק החלטה בדבר סגירת החשבונות והתנהלותו מכאן ואילך לא הייתה תקינה ובכלל זה, לא איפשרה לתובעים זכות טיעון ושכנוע אמיתיים במסגרתם ניתנה לתובעים האפשרות להתמודד עם החשדות אשר עלו בליבו; ובשלב השלישי- במסגרת ההליך המשפטי, עת התאפשר לתובעים להתמודד עם הטענות כלפיהם, הוסרו החשדות אשר הועלו כלפיהם, באופן המלמד על כך שלו הייתה ניתנת בידי התובעים ההזדמנות להציג טענותיהם, מידע ומסמכים, בפני הבנק והייתה נכונות אמיתית של הבנק לאפשר להם לעשות כן, הרי שהבנק לא היה מגיע להחלטה בדבר סגירת החשבונות.

33. מכלל האמור ניתן להוציא, כבר בשלב זה, את חברת ליחט וזאת, בהינתן שעיון בכלל דרישות המסמכים, כמו גם הטענות מטעם הבנק מעלה כי הבנק מעולם ולאורך כל ההליך, לא דרש ולו מסמך אחד הנוגע לחברת ליחט. יתרה מכך, הבנק לא העלה - לא קודם להליך המשפטי ואף לא במסגרתו - כל טענה הנוגעת לחשד באשר לחברת ליחט או באשר לפעילות המתבצעת בחשבונה וכלל טענתו של הבנק הינה כי חשבון זה נסגר לבקשת מר טולדנו. אלא, שגרסת הבנק ולפיה מר טולדנו ביקש לסגור חשבון זה לא פורטה כדבעי - בכלל זה, לא הוסבר מתי התבקשה סגירת החשבון וממי, קל וחומר שהבנק לא הציג כל ראיה בדבר הבקשה לסגירת החשבון ובכלל זה לא העיד כל עד אשר יכול לבסס הטענה. זאת ועוד, הטענה הוכחה על ידי מר טולדנו, אשר לשם הסר ספקות אף הצהיר שאינו מעוניין בסגירת החשבון ולמרות זאת, מר טולדנו לא נשאל ולו שאלה אחת באשר לחשבון חברת ליחט. בהינתן כל האמור, הרי שבאשר לחשבון חברת ליחט, הנני מוצאת לקבוע, כבר בשלב זה, כי הבנק לא הרים הנטל להראות כי הודעת הסגירה לחברת ליחט היתה מטעמים סבירים (או מטעמים ממשיים כלשהם) וכיוון שכך, הנני קובעת כי הודעת סגירת החשבון של חברת ליחט - בטלה.

34. השלב הראשון התנהלות הבנק עד לחודש נובמבר 2016 ;

באשר לשלב זה, הרי שתיעוד ושיקוף להתנהלות בין הבנק לבין התובעים בשלב זה, ניתן למצוא בתכתובת דואר אלקטרוני אשר התקיימה בין הבנק לבין התובעים או מי מהם וכן, בין נציגי הבנק עצמם - תכתובת אשר פירוטה באופן כרונולוגי, כפי שיעשה להלן, יש בו בכדי לשקף את ההליך אשר התקיים. תכתובת זו הוגשה בחלקה כחלק מגילוי המסמכים אשר קיים הבנק במסגרת ההליך וסומנה כת/1, חלקה האחר של התכתובת צורף לתצהירי מר מיכל אלון (בכל הנוגע לתובעות) או לתצהירו של מר חיים טולדנו (בכל הנוגע לחשבוננו).

35. התכתובת הנוגעת לחשבונות התובעות:

תכתובת זו תחילתה בחודש מרץ 2016. באשר למועד זה נקדים ונציין, את שאין עליו חולק - עד לאותו מועד ולאורך שנים ממועד פתיחתם (בין השנים 2007 ל - 2009), התנהלו החשבונות נשוא התביעה באותה מתכונת ותוך שמתקיימת בהם אותה פעילות [ראו לדוגמא עדותו של מר לוטם מטעם הבנק בדיון מיום 15/5/18 בעמוד 24 שורות 3-6]. על אף האמור קרי, למרות שלא חל כל שינוי באופן בו התנהלו החשבונות, כמו גם בפעילות אשר התקיימה בהם, בשנת 2016 - בשל מדיניות הבנק בנושא הלבנת הון - נבחנו חשבונות התובעות ופעילותם על ידי מחלקת הציות של הבנק [ראו תצהירו של מר עמוס לוטם בסעיף 11]. במסגרת הבדיקה עלתה פעילות התובעות אל מול חברות זרות ומשכך, בחודש מרץ 2016 קיים תיעוד ראשון לפנייה של הבנק אל התובעות באמצעות נציגן מר מיכל אלון.

36. כך, ביום 27/3/16, פנתה אל התובעות, דגנית מטעם הבנק וביקשה כי יועבר לבנק אישור רואה החשבון של החברות המעבירות כספים לתובעות ולפיו שולמו מיסים בגין הכספים. בהמשך לפנייה זו והואיל ולחשבון התובעות התקבל תקבול בסך כ - 400,000 דולר, ביום

12/4/16 בהודעה בין עובדי הבנק- מר לוטס ודגנית, נכתב, כי בשיחה אשר התקיימה עם הלקוח הובהרה הדרישה לידיעה על כך שהכספים המתקבלים לחשבון נוצרו באופן חוקי ושולמו בגינם מיסים כנדרש. כן נכתב כי סוכם שלאחר קבלת פרטים על בעלי המניות של החברות המעבירות ומסמכי מדיניות הציות של החברות המעבירות, תתקיים פגישה עם הלקוח להצגת הפעילות בארץ וזאת, על מנת שהבנק יחליט על אופן המשך הפעלת החשבון. נוסף על כך צויין כי מאחר ומדובר בלקוח ותיק ולאחר התייעצות עם מחלקת הציות, הוסכם כי הבנק יאשר קבלת סך 400,000 דולר ולאחר אישור עורך דין, אף יאשר קבלת תקבול בסך 100,000 דולר ואולם, שתקבולים נוספים לאלו יותנו בקבלת הבהרות לשביעות רצון הבנק, בנושא הלבנת הון ומימון טרור, לגבי פעילות החברות המעבירות.

37. מתוך תיעוד המשך התכתובת [אשר צורפה כאמור לתצהירו של מר מיכל אלון] עולה כי בהמשך הועברו על ידי התובעות: קבצי נהלי איסור הלבנת הון של חברת ריאלנטקו, ושל חברת UFX TRADE; אישור באשר לדירקטור ובעל המניות היחיד בחברת UFX TRADE (מר דניס דה יאנג); פרטי חשבונות הבנק של חברה זו; מכתב מעורך הדין טל רון בשמה של חברת UFX TRADE ולפיו למיטב ידיעת החברה, חשבונות הבנק של החברה מדווחים לרשויות המס בהתאם לדינים הרלוונטיים. נוסף על כך עולה מתוך התכתובת, כי החומר הועבר למר עמוס לוטס, בקר הציות של הבנק.

38. יצויין כי הבנק פנה לשם קבלת פרטים על חברת UFX ובכלל זה על בעליה, עיסוקה ולקוחותיה והתשובה אשר התקבלה על ידי התובעות הייתה כי בחומר אשר הועבר ובכלל זה במסמך המדיניות, קיימות תשובות לכל האמור וכן, הופנה הבנק לאתר האינטרנט של החברה על מנת לקבל מידע נוסף על החברה. למען הסר ספק אף הובהר, ביום 19/4/16, כי בעלי החברה הוא דניס דה יאנג, הלקוחות של החברה מתקבלים על בסיס נהלי איסור הלבנת הון שהועברו לבנק תוך קיום נוהל "הכר את הלקוח" שלם זיהוי הלקוחות ומקור הכסף ותהליך קבלה קפדני החוסם מדינות אסורות, עוד צורף אישור של עורך הדין רון ולפיו משולם על ידי החברה מס כדין.

בתשובה לכך העיר הבנק ביום 25/4/16 כי באישור עורך הדין לא נכתב שהחברה משלמת מיסים כדין אלא שלמיטב ידיעת לקוחותיו של עורך הדין הם משלמים מיסים ומשכך, התבקש נוסח אחר. בעקבות כך פנה ישירות אל הבנק עורך הדין טל יצחק רון, ציין כי למיטב ידיעתו בבליז אין מס חברות ואולם עדיין יש דרישה לדוחות והחברה להבנתו עומדת בכל הדרישות החוקיות. לכן ציין עורך הדין רון כי ביצע התאמה באישור אשר הוצא על ידו, כדי לשקף את האמור ובכלל זה, בנוסח החדש, אישר עורך הדין כי בהתאם למידע אשר הוצג לו החברה רשומה בבליז וככזו מדווחת פעילותה לרשויות הרלוונטיות בבליז בהתאם לדין. עורך הדין הוסיף וכתב, במכתב הלוואי לבנק, כי הוא מאמין שהמסמך יספק את הבנק ובמענה לכך מאת דגנית מיום 27/4/16, היא מודה על שיתוף הפעולה ומוסרת כי תעביר את החומר הלאה.

39. בהמשך לתכתובת האמורה, התקיימה ביום 9/5/16 פגישה בין נציגי הבנק- מנהל הסניף וקצין הציות המרחבי - לבין מר מיכל אלון. בעקבות פגישה זו, סיפקו התובעות בין התאריכים 9/5/16 ל- 15/5/16 מידע נוסף אשר נדרש על ידי הבנק - ובכלל זה ביום 9/5/16: אישור מעורכת הדין הדס גבע מדליה ולפיו כיועצת המשפטית של טויגה מדיה היא מאשרת שטויגה מדיה ובעלת השליטה בה פרגון אי אקס אינן בעלות מניות בחברות UFX TRADE, ריאלנטקו ו MPF וזאת, בהתאם למסמכים אשר הוצגו בפניה; צילום מסך בו רואים את פרטי UFX במערכת הנהלת החשבון של התובעות. בהמשך לכך, הועבר ביום 10/5/16: אישור מטעם רואה החשבון מידני בדבר תשלום מס כדון על ידי חברת UFX וכן צורף הפירוט לחשבונית אפריל 2016.

המסמכים הועברו על ידי עובדת הבנק למר לוטס אשר החשד אשר עלה בליבו, בשלב זה, משוקף בתכתובת פנימית בבנק מיום 10/5/16 והוא שצריך לדעת שאין קשרים, כולל בעלי מניות משותפים, בין החברות הואיל ובמקרים רבים בהם פגש, חברת השיווק בחו"ל קשורה באופן כלשהו לחברה בארץ.

40. לאור החשד האמור, פנה הבנק אל התובעות ביום 15/5/16 והעיר כי: "נוסח המכתב של העו"ד אינו מספק מכיוון שאין התייחסות לבעלי המניות של כל חברה. כמו כן, מוזכר במכתב שהחברה הקפריסאית לא מחזיקה בחברות המעבירות אך לא להיפך". תשובת התובעות לכך היא שהתבקש רק אישור ולפיו אין קשר בין התובעות לבין לקוחותיהן ואולם, התובעות, באמצעות מר מיכל אלון, מוסיפות וכותבות: "תגיד לי איזה מידע בדיוק חסר לך ואבקש מהלקוחות". ביום 16/6/16, לבקשת מר אלון מיכל, הבקשה מובהרת כדלקמן: "אני אחدد את הבקשה אנחנו צריכים שתעביר אישור מעו"ד המפרט מי בעלי המניות בפרגונקס על מנת להוכיח שאין להם קשרי בעלות לחברות/לבעלי המניות בחברות (לפרט מי בעלי המניות בחברות הזרות) שטויגה עובדת איתם".

במענה לכך מיום 17/5/16, צורף אישור מרשם החברות של בעלי המניות של פרגון אי אקס ממנו ניתן לראות שאין קשרי בעלות בין פרגון אי אקס ללקוחותיה ונציגת הבנק מתבקשת: "אנא אשרי לי שזה נותן מענה למה שביקשתם".

במסגרת התשובה לכך, מיום 24/5/16, ביקש הבנק לקבל אישור בעלות של UFX על מנת לראות שאין קשר בעלות בין בעלי חברה זו לבין התובעות. בקשה זו נענית בו ביום במכתב מאת אלון מיכל, אליו צורפה תעודת ההתאגדות של UFX ממנה ניתן ללמוד כי אין קשר בין החברות. אציין כי באותה תכתובת מציין מר מיכל כי "נדמה לי ששלחתי לך את זה כבר ב 19/4 ניתן לראות שאין קשרי בעלות בין החברות".

התשובה מאותו יום מאת דגנית מטעם הבנק הינה כי לא הועברו אישורי בעלות של החברות האחרות- קרי, ריאלנטקו ו-MPF ובמענה לכך, עוד באותו יום, מועברים אישורים גם באשר לחברות אלו. נוסף על כך, ביום 29/5/16 מועבר, לבקשת הבנק, גם אישור עדכני של חברת UFX.

41. לאחר שהועבר כל החומר כאמור, ביקש הבנק לקבל גם את רשימת בעלי המניות בשרשור הסופי של פרגון אי אקס קרי- ככל שקיימת חברה שהיא הבעלים, שיועבר גם שמם של בעלי השליטה הסופיים בה. עוד מבקש הבנק כי יובהר מדוע גורם ישראלי הוציא אישור על תשלום המסים של UFX ולא גורם זר? והאם לחברה יש קשר לגורמים ישראלים?

גם תהיות אלו אשר הועלו על ידי הבנק, נענו במכתב מיום 30/5/16, במסגרתו הוסבר שבעלי המניות שמחזיקים "דרך חברה" הם מאנגליה, מהווים אחוזים בודדים וכי מדובר בקרנות השקעה אשר השקיעו בחברה, עוד צורף צילום דרכון של בעל מניות אשר אחזקותיו מוחזקות בנאמנות. נוסף על כך נמסרה כתובתה של חברת פרגון אי אקס ואילו באשר לתהיה האם יש לחברה קשר לגורמים ישראלים הובהר: "אני לא יודע מדוע הם פנו לרואה חשבון ישראלי להוציא להם את האישור על תשלום מיסים- אולי בגלל שטויגה היא חברה ישראלית שביקשה את זה מהם עבור בנק ישראלי. לחברה אין קשר לגורמים ישראלים".

42. התכתובת הבאה היא מאת חן גבאי (אשר החליף את עובדת הבנק דגנית), שהודיע כי לא הושלם המידע ומשמר מיכל פנה למנהל הסניף מר שאולזון בשאלה איזה מידע טרם הושלם, הוא נענה כי מנהל הסניף: "ממתין כמוך לתשובות".

43. בהמשך לכך התבקש רישיון של UFX לעסוק בתחומה בבליז, משהועבר ביום 10/7/16 על ידי מר מיכל רישיון בתוקף רק עד לדצמבר 2014, התבקש רישיון בתוקף והתשובה הייתה כי זה מה שנשלח על ידי החברה וכי מר מיכל יפנה אליה.

44. ביום 10/7/16 פונה מר שאולזון, מנהל הסניף ומבקש: מסמך חתום על ידי עורך דין ולפיו אין קשרי בעלות בין התובעות לבין UFX; עוד מתבקשת הבהרה בשאלה מדוע חברת טויגה משווקת לחברת UFX שהיא מתחרה של פרגון אי אקס; וכן התבקש רישיון UFX עדכני.

במענה לכך השיב מר מיכל שהוא אינו מבין כיצד הגיע הבנק לכלל מסקנה ולפיה UFX היא מתחרה של פרגון אי אקס ולבקשת מר שאולזון הינו מבהיר כי המסקנה שגויה, כי טויגה מוחזקת על ידי פרגון אי אקס אבל לא נותנת לה כל שירות והראיה אין כל הכנסות מפרגון אי אקס בחברת טויגה. כן, צורף אישור החתום על ידי עורך דין אשר מאשר שאין קשרי בעלות בין טויגה לבין UFX. מר מיכל מוסיף ומציין כי במענה לפנייתו, באשר

לרישיון UFX, השיבה החברה כי זה הרישיון הקיים בידה. תשובה זו הסתיימה בבקשה כי הבנק יעדכן ככל שהוא נדרש למידע נוסף.

45. אין חולק כי ממועד התכתובת האחרונה- קרי ביום 10/7/16, ולאחר העברת המסמכים כפי שנדרשו ופורטו לעיל בהרחבה, נמשכה הפעילות בחשבונות התובעות ללא כל הערה או בקשה נוספת. זאת ועוד, עיון במסמכים אשר הועברו על ידי הבנק עצמו, באשר לתכתובת הפנימית בין עובדיו, מלמד כי גם בין עובדי הבנק לא הוחלפה כל תכתובת הנוגעת לתובעות או למסמכים אשר הועברו על ידן וזאת, עד לחודש נובמבר 2016.

46. הנני מוצאת להדגיש, כי בשלב זה, קרי עד ליולי 2016, התכתובת מלמדת על כך שהבנק עצמו ביקש בכל פעם מסמכים שונים וגם בקשותיו היו "מתפתחות" קרי, בכל פעם שהועבר אליו דבר מה, התבקש משהו נוסף או אחר הנובע מהמסמך כפי שהועבר. ויודגש- אין בהתנהלות הבנק בשלב זה כל פסול- ככל שמסמכים אשר מועברים על ידי לקוחות מעלים שאלות, חשדות או תהיות שונים, הרי ששומה על הבנק לבררם ולהסירם. יחד עם זאת, עד למועד זה, ניכר כי התובעות אינן מתחמקות או מתעלמות מבקשות הבנק אלא נענות, ככל יכולתן, לכל דרישה או בקשה של הבנק ופניותיו הנוספות של הבנק אינן משום שהחברות התובעות לא המציאו לו את המסמכים אשר התבקשו, אלא לאור חידודים, או תוספות אשר התבקשו על ידי הבנק, בהמשך למסמכים ומידע אשר הועברו על ידי התובעות.

47. התכתובת הנוגעת לחשבון טולדנו:

תחילתה של התכתובת באשר לחשבונו של טולדנו היא בחודש יולי 2016, בסמוך למועד בו מתקבלים כספי דיבידנד בחשבונו.

תיעוד ראשון לתכתובת כאמור, ניתן למצוא ביום 4/7/16, מועד בו מעביר טולדנו אישור חברת פרגון אי אקס באשר לדיבידנד ונענה על ידי הבנק כי לא מדובר באישור רואה חשבון אלא באישור החברה ולכן, הוא מתבקש להעביר אישור רואה חשבון. בהמשך לפנייה זו, מועבר ביום 14/7/16 אישור רואה החשבון מטולדנו לדגנית ואישור זה הועבר על ידי חן גבאי, ביום 17/7/16, לעמוס לוטס, תוך שמצויין שהוא נראה תקין. באותו יום משיב עמוס לוטס לחן גבאי כי: "מסכים שנראה תקין, להזכירך עדיין צריך להבין מקורות הכסף (+אישור רו"ח/עו"ד) לפני קבלתו."

תשובתו של חן גבאי לעמוס לוטס, מאותו היום, היא: "מקור הכסף = זה קבלת דיבידנד. מפרגנוס- לא פעם ראשונה שמקבל דיבידנדים. לגבי אישור רו"ח/עו"ד - בדקנו ובגלל שמדובר בדיבידנד לא חייב לשלם מס במיידית."

במענה לכך משיב לוטס לחן גבאי: "מאיפה הכסף של פרגונקס? זה הכסף שצריך להבין. אישור המס מתייחס לכספים בחשבון פרגונקס, האם הכספים המועברים דווחו כראוי לרשויות ושולם עליהם מס? ברור שאם חיים טולדנו מכניס כספים לחשבונו בישראל הוא דווח עליהם, אבל האם פרגונקס שילמה?"

אין בתיעוד הבנק כל תיעוד לפנייה בהקשר זה לטולדנו, ויחד עם זאת, ביום 18/7/16 מועברת הודעת דואר אלקטרוני כדלקמן מגבאי חן לעמוס לוטס עם העתקים לשאולזון

ולגבי סדי מנטין סיגל: "עמוס מצורף אישור על כך שפרגונוס משלמת מס כחוק. הציג אישור על חלוקת הדיבידנד + מצ"ב אישור בהתכתבויות קודמות על בעלי מניות בפרגונוס. מבדיקה שלנו הלקוח חייב במס תוך חודש מקבלת הדיבידנד. לדעתי לקוח הציג את כל החדש ממנו. האם ניתן להכניס את התקבול?" (ההדגשה שלי ל"ב). בתשובה לכך משיב מר לוטס ביום 18/7/16: "זה חוזר על עצמו. ראשית הנוסח של "למיטב ידיעתי" לא מקובל עלי. שנית, מה פתאום לחברה קפריסאית יש עו"ד בישראל? איך הם יודעים על הפעילות? (אגב זה משרד אחר מזה שהצהיר על חלוקת הדיבידנד). ועדיין לא ענית על התשובה- מה מקור הכסף. בכל מקרה קליטת כספים בסמכות מו"ח בסניף ועל פי נוהל".

במסמכים, כפי שהוצגו לבית המשפט, אין כל תיעוד לתכתובת או פנייה נוספת באשר לדיבידנד זה לטולדנו, אין חולק כי הבנק התיר קבלת הדיבידנד לחשבון וכי עד לחודש נובמבר 2016 לא הייתה כל פנייה באשר לחשבון טולדנו.

48. השלב השני - מחודש נובמבר 2016 ועד למועד משלוח הודעת הסגירה;

אין חולק כי בחודש נובמבר 2016, פנתה טויגה וביקשה הארכת ערבויות בנקאיות אשר הונפקו לה על ידי הבנק והתנהל דין ודברים בין הבנק לבין עובדי החברה באשר למסמכים אשר נדרשים לשם הארכת תוקפן. בכלל זה ביום 21/11/16 נכתב על ידי מר מיכל כי מועברים כלל המסמכים אשר התבקשו.

49. בתכתובת בין עובדי הבנק לבין עצמם, מבלי קשר לאמור, פונה ביום 20/11/16 לוטס ומודיע:

"בוקר טוב חיים טולדנו בחקירת מס הכנסה ולחשבון החברה שלו (טויגה) מתקבלים כספים מחברה קפריסאית עם חשבון בנק בריגה. אבקשכם לבדוק מדוע הפעילות הזו לא נעצרה". (ההדגשה שלי ל"ב) ויודגש, כבר בשלב זה, בתכתובת עד לאותו מועד לא ניתן למצוא כל הוראה ולפיה היה על הפעילות להיעצר- ההיפך הוא הנכון, כפי העולה מהפירוט נשוא השלב הראשון, מיולי ואילך לא היתה כל פנייה אל התובעים או מי מהם ופעילותם לכאורה המשיכה כסדרה.

במענה לפנייה זו, משיב חן גבאי ביום 21/11/16:

"מדובר בסכומים קטנים יחסית (2000 יורו בחודש) הוכנס ע"י התפעול. הוספתי הערה ב CRM ועדכנתי הכר את הלקוח".

נוסף על כך בהודעה מיום 21/11/16 משטיין מיטשל לגבאי חן ועמוס לוטס, נכתב בהקשר זה, כי: "לייתר דיוק מדובר בתקבולים שמתקבלים בחשבון מאותו גורם מזה שנה. התקבולים התקבלו כל חודש מאז 4.11.15 בנוסף לתקבולים הרבה יותר גבוהים. לגבי קליטת התקבולים ע"י התפעול העורפי, בנוסף להיסטוריות התקבולים והסכום [קיימת השחרה ל"ב] הוא תואם את המתואר ב"הכר את הלקוח לפי השינוי מהיום". נציין כי להודעה זו צורף טופס "הכר את הלקוח" במסגרתו נכתב, באשר לטויגה און ליין, כי:

"מדובר בחברה הנותנת שירותים לחברות פורקס מקפריסין ומדינות נוספות, החברה נותנת שירותי תמיכה בלבד ע"פ טענתם".

ביום 21/11/16 מתקבלת הודעה נוספת מלוטס עמוס, בין היתר, לשאולזון משה (מנהל הסיני) ולסדי מנטיין סיגל באשר לחשבון מספר 460987 (מספר החשבון של טויגה און ליין) שבאשר אליו צוין "חשבון טויגה" ובהתאם לה :

"בכל מקרה לעצור את התקבולים"

בתשובה לכך משיב מר שאולזון משה עוד באותו יום: "הי עמוס מאיזה סיבה לעצור".

ומר לוטס משיב לו ביום 22/11/16 - ומפרט סיבות כדלקמן :

"התקבולים מאוף שור, ללא הסבר על מקורם. החברות עליהן דיווח בעבר פועלות ללא רישיון. והאיש עצמו בחקירות מס. עד שלא ישלים מסמכים נדרשים, כולל הוכחות למקורות הכסף ולכך ששולם בגינם מס אי אפשר לקבל את הכסף. למה לא עצרתם את זה ברגע שחיים טולדנו נעצר". (ההדגשה שלי ל"ב).

בתשובה לכך משיב מר חן גבאי, באותו יום: "הכתבה פורסמה ב 10.10.2016 ומאז הוכנס תקבול 1 של 2000 דולר. מאז הוזרם קוד מנהל וכל פעילות חריגה נבדקת. על כל מקרה אתמול עדכנתי הודעה ב CRM ולא התקבלו תקבולים -[חלק מושחר]- (רק אתמול חיים טולדנו הפקיד שיק בנקאי 350א' ומשך 50א' במזומן- הכסף הוא ע"ח מכירת הרכב הציג העברת בעלות)".

ההודעה הבאה היא מיום 23/11/16 מסיגל סדי מנטיין - במסגרתה היא מדווחת על כניסת כספים מהקסגון ומפרגון אי אקס לחשבונו של טולדנו. לדבריה, היא פנתה אל חיים טולדנו, זה אמר לה כי מדובר בדיבידנדים, היא מצידה הודיעה לו כי ביקשה ממנו להפסיק לאלתר את הפעילות בחשבון. עוד הינה מציינת כי אמרה ללקוח כי עוד ביולי הוסכם שהוכנס התקבול האחרון בנושא שכן הבטיח לסגור את החשבון ולהעביר את הפעילות לבנק הפועלים וכי: "הלקוח אישר להחזיר את כל התקבולים שהגיעו, ביקש הזדמנות להציג את כל האישורים שנרצה... הודעתי לו כי הפעילות בחשבון לא מאושרת. כל התקבולים הוחזרו והועבר דיווח מדס!". **שרה אודה לקבלת נוסח מכתב להפסקת פעילות וסגירת כל החשבונות בקבוצה.** (ההדגשה שלי ל"ב).

ביום 27/11/16 פונה חן גבאי ומבקש הארכת הערבות בנקאית, בתשובה לכך כותבת שרה חריטן ביום 28/11/16: "לא התכוונתם לסגור את החשבון" והתשובה מיום 30/11/16 מגבאי חן היא: "טרם הועבר אלינו נוסח". בהמשך לכך קיימת תכתובת בין עובדי הבנק באשר לנוסח מכתב סגירת החשבונות, תוך שהסיניף מונחה להשלים הטופס ולפרט את הסיבות לסגירה. בכלל זה, פונה שיף טלי לגבאי חן ביום 1/12/16 ומנחה: "עליכם לרשום אילו מסמכים דרשתם מהלקוח. המחלקה מספקת את הסיבות שניתן לרשום במכתב שביגן אתם דורשים מהלקוח להפסיק פעילות חריגה/לסגור חשבון (כאשר מדובר בסיבות הקשורות לאה"ה). במקרה זה- קיים חשש סביר למקור כספים שאינו לגיטימי. "

בשלב זה יש לערוך פאוזזה בכרונולוגיה ולהבהיר- מתוך התכתובת אשר הוצגה בין נציגי הבנק לבין עצמם, ניתן לראות החלטה מתפתחת אשר תחילתה בהודעת לוטם ולפיה יש לעצור את הפעילות בחשבונות וזאת, הואיל וקיימות חקירות כנגד טולדנו- הא ותו לא. בהמשך לכך, משמנהל הסניף עצמו תוהה מדוע יש לעצור את הפעילות ומשעובדי הבנק המצויים בקשר ישיר עם הלקוחות מבהירים כי מדובר בפעילות רגילה בחשבונות- נוספות סיבות נוספות, הקשורות בכך שמדובר בתשלומים ממדינות אף שור שלא הובהרו וכי חברות המעבירות פועלות ללא רישיונות. החלטה זו מוסיפה ומתפתחת עת - מבלי שיתווסף כל נימוק- מודיעה הגב' סיגל מנטין סדי כי יש להוציא מכתב על סגירת החשבונות, קרי- לא רק עצירת הפעילות אלא סגירת החשבונות. ודוקו- כל התכתובת כפי שפורטה הינה בין עובדי הבנק לבין עצמם, כאשר בשלב זה- קרי בשלב זה מתקבלות ההחלטות, בתחילה על עצירת הפעילות ובהמשך על סגירת החשבונות ויתרה מכך, מתחיל דין ודברים באשר לנוסח מכתב הסגירה, אין כל תיעוד לפנייה ללקוחות וקל וחומר שלא מתנהל כל הליך במסגרתו מתאפשר ללקוחות להביע את עמדתם, להסיר חשדות או להמציא מסמכים אשר כלל לא התבקשו.

50. הפנייה הראשונה המתועדת ללקוחות הינה ביום 6/12/16, לאחר תזכורת בנושא הערבויות,

משכאמור, התובעים אינם מודעים לא מיני ולא מקצתי למתרחש מ"אחורי הקלעים" בתכתובת בין עובדי הבנק, אז נכתב על ידי סיגל מנטין סדי:

"נפגשתי כבר עם חיים טולדנו בנושא, לאור חוסר הבהירות למקור התקבולים סוכם על סגירת חשבונות הקבוצה. מכתב בנושא יצא אליכם בימים אלו. יחד עם זאת, אתה מוזמן להיפגש עם מנה"ס."

אציין כי תגובתו המיידית של חיים טולדנו (המהווה חלק מנספח 15 לתצהיר מיכל) עוד מאותו היום הינה:

"אלון היא לא יכולה לעשות את זה ולא סוכם על שום סגירת חשבונות. הם גם לא יכולים להכריח אותנו לסגור את החשבונות, הם יכולים לבקש מסמכים לגבי תקבולים כלשהם." במענה לכך משיב מיכל כי הוא קבע פגישה בסניף באותו יום וכי על מר טולדנו להשתתף בה.

הנני מוצאת לציין ולהדגיש, כבר בשלב זה, כי הבנק לא הביא כל ראיה בתמיכה לטענה המגולמת בהודעה זו, כמו גם בהודעת הגב' סיגל סדי מנטין מיום 23/11/16, בתכתובת הפנימית בין עובדי הבנק, אשר הובאה לעיל בסעיף 49, ובהתאם לה - מר טולדנו הסכים לכך שלא יועברו עוד כספי דיבידנד לחשבון לאחר יולי 2016, וכן, כי מר טולדנו הסכים לסגירת חשבונות הקבוצה - ובכלל זה בפרט - לא העיד את הגב' סיגל סדי מנטין או את מר גבאי חן, אשר הם אלו אשר שמעו כביכול מ"מקור ראשון" את דברי טולדנו כאמור. זאת ועוד, על אף שטולדנו הכחיש מכל וכל את הטענה ולפיה הושג סיכום כאמור [ראו סעיף 24 לתצהירו], הבנק לא חקר את מר טולדנו בהקשר זה במסגרת חקירתו הנגדית.

51. בהמשך לפגישה, אשר ככל הנראה התקיימה אמנם ביום 6/12/16, הועברו על ידי מר מיכל לסיגל סדי מנטיין, ביום 13/12/16, מידע ומסמכים אשר התבקשו במסגרת אותה פגישה וזו אישרה והודיעה כי העבירה אותם לחן. בכלל זה הועברו: הצהרת תאגיד בחשבוניות התובעות; הצהרה בדבר תושבות; טופס ויתור על סודיות והצהרת תאגיד ישראלי לענין FATCA.

52. כמו כן, בהמשך לבקשת חן גבאי מיום 7/12/16 לקבל: בנפרד באשר לכל אחת מהתובעות - תיאור מפורט של פעילות כל חברה בארץ ובחו"ל אשר יכלול רשימת לקוחות, רשימת ספקים, בעלי שליטה (כאשר בבעלי השליטה יהיה פירוט שמי כולל מספרי זיהוי כיחידים לא חברות) מאושר ע"י עו"ד; פירוט של לקוחות החברות הכולל: תחום פעילות, האם מדובר בלקוח סופי או ביניים, באיזה מדינה נמצא הלקוח ורישיון בתוקף לעבוד באותה מדינה - הועבר ביום 13/12/16:

באשר לכל אחת מהחברות טויגה מדיה וטויגה און ליין תיאור פעילותה ולפיו:

"החברה משמשת כמרכז טלפוני (call center) לחברות הפועלות בתחום של מסחר פיננסי מקוון (להלן: "חברות ברוקאז"). החברה מספקת שירותי תמיכה ללקוחות של חברות הברוקאז' (להלן: "השירותים"). יש להדגיש כי כל השירותים הניתנים מוכתבים באופן מלא על ידי חברות הברוקאז' לרבות אופן הפניה ללקוחות, שיטת העבודה וכו'. השירותים מסופקים לחברות הברוקאז' על ידי מוקדנים ממשרדי החברה ברחוב יפו בחיפה. היות ולקוחות החברה הינן חברות ברוקאז' בין לאומיות הפועלות בשווקים מחוץ לישראל, עובדי החברה מגויסים ומחולקים לדסקים בהתאם לשפה אותה הם דוברים."

בנוסף, פורטו - רשימת לקוחות החברה וספקיה וכתובות לקוחות החברה וכן, צורפו רישיונותיהם. אציין כי כרישיונות אשר צורפו של החברות ריאלנטקו ו-MPF, צורף תדפיס מתוך אתר CYSEC, עוד אציין כי לא צורף רישיון של חברת UFX TRADE, יחד עם זאת, צורף רישיון בתוקף של חברת UFX GLOBAL. עוד צורפו - אישור חתום על ידי רואה חשבון של UFX GLOBL, מר תמיד מדני, המאשר תשלום מס ודיווח לרשויות על ידי חברה זו וכן, אישורים על תשלום ודיווח לרשויות המס, עם חותמת רשויות המס, של החברות ריאלנטקו ו-MPF.

נוסף על כך צורפו אישורים ולפיהם, החברות משלמות מס כדין (במאמר מוסגר אציין כי במסגרת האישורים נכתב מפורשות כי ניתן האישור מסתמך באישורו על "מידע שהוצג על ידי החברה ולמיטב ידיעתנו"). עוד צורף מסמך ממשרד עורכי דין שנהב מיום 13/11/16 בנוגע לפרגון אי אקס במסגרתו פורטו בעלי המניות של החברה.

במענה לפנייה ולהעברת כלל המסמכים אשר פורטו לעיל, אישר ביום 13/12/16 חן גבאי את קבלת המסמכים והודיע כי העבירם למחלקת הציות.

53. באותו יום - בתכתובת הפנימית בין עובדי הבנק, אשר אינה משוקפת לתובעים - נמצאת הודעת דואר אלקטרוני מלוטס עמוס לגבי שיף טלי עם העתק לסדי מנטיין סיגל באשר

לחיים טולדנו- במסגרתה מפרט מר לוטס כי במהלך פגישה בסניף אשר התקיימה ימים ספורים קודם לכן, התלונן טולדנו על כך שהבנק לא מוכן לקבל תקבולים מחו"ל וכי כספים שהתקבלו לחשבונו הפרטי הוחזרו ללא אישורו. באותה פגישה, לדברי סיגל, איים טולדנו עליה ועל חן גבאי ש: "ייסגור עמם חשבון". עוד מפורט כי לאחר מכן, התקבלה תלונה אנונימית בבנק נגד סיגל, אשר מר לוטס סבור כי קשורה למר טולדנו.

עוד ציין לוטס בפנייתו כי: "חיים טולדנו עוסק בפורקס בקפריסין וכן "שיווק" וקול סנטר" לחברות פורקס אחרות". השאלות אשר נשאלה הגב' שיף על ידי לוטס הינן:

"האם לאור האיומים יש אפשרות לסגור את החשבונות בסניף 77?

והאם ניתן לבדוק את הקשר בין המתלוננת לבין הלקוחות?"

התשובה אשר התקבלה לכך מטלי שיף היא שאם הלקוח איים שיפגע באופן ישיר, יש לדווח לקצין הביטחון של הבנק ועל פי המלצתו להגיש או לא להגיש תלונה במשטרה וכי יש לשוחח עם שלמה כץ ולברר האם לאור התנהגותו של הלקוח ואיומיו על פקידי הבנק, ניתן להודיע לו שהבנק אינו מעוניין לנהל את חשבונו בבנק יותר.

באשר לתכתובת זו הנני מוצאת להעיר מספר הערות- ראשית, במסגרת ההליך לפני, לא חזר הבנק על הטענה בדבר איומים כביכול שהפנה מר טולדנו לגב' סיגל סדי מנטין או למר גבאי חן. זאת ועוד, הבנק בחר שלא להעיד את הגב' סדי מנטין כמו גם את מר גבאי בכלל ובאשר לסוגייה זו בפרט ומחדלו זה (כפי שיפורט להלן), יש בו בכדי להוות חזקה ראייתית הפועלת כנגד גרסתו וטענתו. זאת ועוד, הבנק לא הציג כל תלונה למשטרה על דבר האיומים וכן, לא חזר וטען על קשר בין התלונה האנונימית לבין התובעים או מי מהם. הנני סבורה כי צירוף האמור מלמד על ניסיון של הבנק למצוא סיבה נוספת לסגירת חשבון הלקוחות וזאת, לאור ספק בליבו של הבנק בדבר קיומה של עילה מבוררת להחלטה כאמור אשר קיבל עוד קודם לכן. הנני סבורה כי תימוכין למסקנה זו ניתן למצוא בספק העולה באשר לאמיתות האירועים הנטענים, לאור התנהלות הבנק בהליך המשפטי באשר לאירועים אלו, בשילוב עם כך שבסיפא לפנייה מבוקש לבדוק האם יש באירועים אלו בכדי להוות בסיס לסגירת החשבון וכן, עם כך שהחלטה - אשר לא שוקפה ללקוחות - בדבר סגירת החשבון התקבלה על ידי הבנק כבר בנובמבר 2016 מבלי שלכאורה יש לה בסיס בדין.

54. כאמור, תכתובת זו, כמו גם הטענות המגולמות בה, לא שוקפו לתובעים ובמישור התכתובת בין התובעים לבין הבנק, הועבר ביום 19/12/16 מכתב מאת הגב' סיגל סדי מנטין ולפיו המסמכים כפי שהועברו אינם מספקים וכי יש להעביר מסמכים כמפורט ברשימה להלן:

1. תיאור מפורט של פעילות החברה בארץ ובחו"ל - מאושר ומאומת על ידי עו"ד.

2. עבור כל מעביר- תחום פעילות מפורט, הסבר מיהם הלקוחות הסופיים, באיזה מדינות עובד, באיזו מדינות נמצאים הלקוחות, רישיון בתוקף לפעול באותה מדינה ומסמך ציות המפרט איך נמנעים מלפעול במדינות אויב ומדינות תחת סנקציות ורשימת בעלי מניות מלאה.

3. 901.15 המצ"ב בגין כל חברות המעבירות. "

כפאזזה וכהערט ביניים נוספות הנני מוצאת לציין ראשית, כי המסמכים אשר התבקשו בפנייה זו האחרונה, שונים מהמסמכים אשר התבקשו בפנייה הקודמת. זאת ועוד, הנני מוצאת להדגיש כי בתכתובת אשר הועברה על ידי הבנק במסגרת גילוי מסמכים, המתיימרת לגלות את כלל התכתובת הפנימית בין עובדיו, אין כל תיעוד לכך שהחומר אשר הועבר על ידי התובעות קודם לכן, אמנם הועבר למחלקת הציות וכן, אין הערות של מחלקת הציות לחומר כפי שהועבר.

55. הנני מוצאת להדגיש כי אין בתכתובת תיעוד לכך, שהתובעים העבירו את החומר, המידע והמסמכים, כפי שהתבקשו בפניית הגב' סדי מנטין מיום 19/12/16 וזאת, עד ליום 9/2/17 במכתב אשר תוכנו, כמו גם המסמכים אשר צורפו אליו יפורטו להלן. תחת זאת, ביום 16/1/17 פנה טולדנו, באמצעות בא כוחו, התייחס לפגישה אשר נזכרה לעיל שהתקיימה בחודש דצמבר וציין כי לאחר קבלת כספי דיבידנד פנתה אליו סיגל והודיעה לו שאינה מוכנה לקבל עוד כספים וכי בעקבות כך יזם פגישה בסניף במסגרתה הובהר לו על ידי סיגל כי הבנק מעדיף שיסגור את החשבון, הואיל והבנק מעדיף שלא להתעסק עם חברות בחו"ל. עוד נטען כי טולדנו שאל אילו אישורים מתבקשים כדי לאפשר את קליטת כספי הדיבידנד ונענה על ידי הגב' סיגל סדי מנטין שאין לה בקשה מיוחדת, כי זה לא משנה וכן דרשה סיגל כי לא יועברו כספי דיבידנד מחו"ל. בא כוחו של טולדנו מוסיף ומבהיר, באשר להליך של רשויות המס, כי אין קשר בין החקירה לבין פעולות החשבון והינו מציין כי בעקבות פגישה זו, הושב הדיבידנד, תוך טענה מוכחשת ולפיה טולדנו ביקש שישבו אותו. במסגרת הפנייה, נשאל הבנק איזה מידע או מסמכים נדרשים לו על מנת לאפשר המשך הפעילות של טולדנו. במאמר מוסגר אציין כי מתוכן מכתב זה עולה ספק בשאלה האם אמנם קיבל טולדנו את הפנייה של הגב' סדי מנטין מיום 19/12/16 אשר כלל אינה נזכרת במכתב זה.

56. עיון בתכתובת הפנימית של עובדי הבנק, מעלה כי בעקבות פנייה זו, התקיימה התכתובת במסגרתה התייחסה סיגל סדי מנטין לטענותיו של טולדנו וטענה כי הוא לא סיפק אסמכתאות כנדרש על ידי הבנק, הנושא הובהר לו בשיחה טלפונית, בעקבותיה הגיע לסניף. עוד פירטה הגב' סדי מנטין כי באותה פגישה עדכנה את הלקוח שביולי הוכנס התקבול האחרון שכן הבטיח לסגור את החשבון. בנוסף מציינת הגב' סדי מנטין כי: *"יהיה הבטחה של הלקוח מול הרפרנט בחשבון ומתועד ב CRM הלקוח אישר להחזיר את כל התקבולים בנוכחותי ובנוכחות העובד חן גבאי. הלקוח נפגש עם הרפרנט ומנהל הסניף ובמעמד זה הכחיש כי נתן הוראה להשבת הכספים. מסרנו ללקוח רשימת מסמכים שנדרשת על מנת לבחון קבלת הכספים. ב 13/12 שלח הלקוח מסמכים לבדיקה. ביום 19/12/16 שלחתי שוב את רשימת המסמכים הנדרשת ועד היום לא קיבלנו. באשר לקשר בין טולדנו לטויגה נכתב: "חיים טולדנו מחזיק במניות טויגה באמצעות החזקה במניות פרגונס כך שלא ניתן להפריד בין פעילות טויגה לחיים טולדנו". במאמר מוסגר אציין כי במסגרת התכתובת הפנימית כותבת סיגל כי ביום 19/12/16 שלחה "שוב" את הרשימה, בה בשעה שכפי שפורט לעיל, הרשימה אשר נשלחה - ככל שנשלחה - ביום 19/12/16, אינה זהה לרשימה הקודמת שהועברה.*

במענה לתכתובת פנימית זו של הגב' סיגל סדי מנטיין, כתבה הגב' שיף טלי לסיגל סדי מנטיין ביום 17/1/17: "לא הבנתי איך הנושא הוצף כעת שוב, לפני מעל חודש ניתנו הנחיות לשליחת מכתב דרישה ללקוח להפסקת פעילות ואף נוסח מכתב."

ובתשובה לכך השיבה הגב' סדי מנטיין: "הנושא צף שוב בשל מכתב עו"ד. שלחתי אתמול ומצ"ב בשנית. לפני כחודש הלקוח היה בסניף ולא נמסר לו המכתב שכן ביקש ממנה"ס רשימת מסמכים מסודרת קיבלנו מסמכים שלא תאמו את דרישות הבנק".

בנקודת זמן זו ובהקשר לתכתובת זו הנני מוצאת לעצור שוב את הסקירה הכרונולוגית ולהדגיש - ראשית- מתוך התכתובת עולה דבר קיומם של מסמכים אשר לא הוצגו במסגרת גילוי מסמכים - כך, התכתובת מלמדת על קיומה של מערכת CRM במסגרתה מתועדות הפניות ללקוחות הבנק. יחד עם זאת, תיעוד מלא (בהבדל ממסמך אחד ויחיד אשר צורף לתצהירו של מר לוטס) מתוך המערכת לא הוצג במסגרת ההליך המשפטי וזאת, בניגוד לצו גילוי המסמכים אשר ניתן ותצהיר גילוי המסמכים אשר הוגש על ידי הבנק. זאת ועוד, גם בהקשר זה אשוב ואציין מחדל הבנק מהעדת הגב' סדי מנטיין סיגל ומר גבאי חן, אשר כעולה מתוך התכתובת הינם עומדים במוקד קבלת ההחלטות בבנק- לשבט או לזכות בהתייחס לתובעים. זאת אף זאת, בתכתובת קיים תיעוד נוסף לכך שהתקבלה החלטה עוד קודם לכן וכי בעצם הבנק פונה בבקשה לקבלת מסמכים אחרי שהחלטתו כבר התקבלה. נוסף על כך, כפי שציינתי לעיל אין כל תיעוד להעברת המסמכים אשר הועברו על ידי הלקוחות לציות וככל הנראה לא בכדי- מתוך התכתובת זו האחרונה עולה כי מחלקת הציות בבנק, כלל אינה מעודכנת בכך שהבנק, בחזיתו אל מול הלקוח, מבקש מסמכים וזאת בניגוד להחלטת הבנק על כך שהחשבונות יסגרו. לכל האמור יש להוסיף כי הבנק אף בחר שלא להציג את מכתב הסגירה אשר עולה מתוך התכתובת שנוסח חודש קודם לכן.

57. כפי העולה מתוך התכתובת הפנימית בבנק, במסגרת התכתובת הפנימית קיים פירוט של מסמכים ומידע אשר נדרשו מהלקוחות ולא התקבלו או נענו. יתרה מכך, נזכיר כי הנחיית מחלקת הציות של הבנק מיום 1/12/16 (אשר הובאה כלשונה בסעיף 48 לעיל לפסק הדין) הייתה כי על הסניף לפרט אילו מסמכים נדרשו מאת הלקוחות ולא הועברו על ידם. למרות כל האמור, ביום 18/1/17 מצא הבנק להעביר לתובעים הודעת סגירה בזו הלשון:

1" כפי שהודענו במספר הזדמנויות שונות, אופן ניהול החשבון אינו עולה בקנה אחד עם דרך ההתנהגות המקובלת בבנק לחשבון מסוג זה ועם הצהרותיכם בעת פתיחת החשבונות.

2. מרשך נתבקש על ידינו להמציא הסברים ופרטים מספקים לאופי הפעילות בחשבון, הכולל תקבולים לא מוסברים ופעילות גבוהה של הפקדות במזומן וההסברים שסופקו על ידו לאחר פניות מרובות ובאופן חלקי בלבד אינם מספקים אותנו. יודגש כי מרשך קיבל מאתנו רשימה מפורטת ומדויקת ולא עמד בה כלל וכלל".

עיננו הרואות - ראשית, בניגוד לעמדת הציות והגם שלכאורה בתכתובת הפנימית קיימת רשימה של דרישות אשר הופנו אל התובעים ואשר לא קויימו על ידם, מצא הבנק להעביר

ללקוחותיו הודעת סגירה במסגרתה אין כל פירוט ספציפי אלא טענות כלליות בלבד. חמור מכך, כחלק מטענות הבנק כלפי התובעים במסגרת מכתב זה, נטען כי קיימת בחשבונות: 'פעילות גבוהה של הפקדות במזומן', דא עקא, אין חולק כי בחשבונות לא התקיימה פעילות גבוהה כנטען, קרי טענה זו אין בה ממש [ראו עדות לוטס בדיון מיום 15/5/18 בעמוד 81 שורות 3-1 ועדות מנהל הסניף מר שאולזון מיום 15/5/18 בעמוד 135 שורות 1-16]. מכתב זה שאינו מפורט ובו עובדה שאינה נכונה המשמשת בסיס לסגירת החשבון - יש בו בכדי להוות חיזוק נוסף לכך, שהבנק גיבש החלטתו בדבר סגירת החשבון וכי התנהלותו ממועד קבלת ההחלטה ואילך, נועדה אך ורק להצדקתה.

58. במענה למכתב זה, במכתבו מיום 19/1/17 התבקש הבנק על ידי טולדנו להבהיר כל מידע שלא התקבל. בעקבות כך קיים תיעוד לתכתובת בין נושאי המשרה בבנק במסגרתה מגובשת רשימת המסמכים הנדרשים ובעקבותיה נשלח ביום 24/1/17, מכתב אל בא כוחו של מר טולדנו, אשר ברישא שלו מובאת שוב הטענה השגויה ולפיה קיימת פעילות גבוהה של הפקדות במזומן ובמסגרתו מפורטת רשימת מסמכים נדרשים כדלקמן:

א. תיאור מפורט של פעילות חברת טויגה מדיה בע"מ וטויגה און ליין בע"מ בארץ ובח"ל. תחומי עיסוק, רשימת לקוחות, רשימת ספקים מאושר ומאומת על ידי עורך דין.

ב. עבור כל מעביר לחשבונות החברה או לחשבון הפרטי- תחום פעילות מפורט, הסבר מיהם הלקוחות הסופיים, באיזה מדינות עובד, באיזה מדינות נמצאים הלקוחות, רישיון בתוקף לפעול באותה מדינה, עבור תקבולים המגיעים מפארגוונקס/הקסגון בנוסף למסמכים המבוקשים נדרשת רשימה מפורטת של בעלי השליטה. ומסמך מדיניות ציות המפרט איך נמנעים מלפעול במדינות אויב ומדינות תחת סנקציות ורשימת בעלי מניות מלאה.

ג. טופס 901.15 אישור תשלום מס בגין כל חברה מעבירה.

ד. עבור קבלת דיבידנד בחשבון הפרטי- בנוסף למסמכים המבוקשים מעלה אישור רואה חשבון החברה על חלוקת הדיבידנד ודוחות כספיים של החברה ממנה מגיע הדיבידנד."

59. במענה לפנייה זו, הועבר ביום 9/2/17, על ידי התובעים, מכתב ממשדד עורכי דין הרצוג פוקס נאמן מיום 7/2/17. כבר בשלב זה אציין כי המכתב לא נחתם על ידי עורך דין ספציפי, אלא הינו נושא חתימה וחותמת של משרד עורכי הדין. במסגרת המכתב מפורטת רשימת הלקוחות של התובעות ואליו מצורפים: העתקי ההסכמים איתם, רישיונות ופירוט החזקת המניות בטויגה ובפרגון אי אקס. כמו כן, מועבר, באשר לכל חברה לה מספקות החברות שירותים, מידע בנוגע לכתובתה, בעלי המניות שלה ופירוט לקוחותיה. כך, באשר לריאלנטקו נכתב כי לקוחותיה הם: 'לקוחות קמעונאים ממדינות אירופה (אנגליה, צרפת גרמניה, ספרד וכו') לחברה רישיון בתוקף מאתר CYSEC. נוסח דומה נכתב גם באשר ל-MPF. בכל הנוגע ל- UFX GLOBAL נכתב כי לקוחותיה הם לקוחות קמעונאים מחוץ למדינות אירופה (מצרים, ירדן, איסלנד וכו'). נוסף על כך צורפו למכתב, אישורי המיסים (אשר כבר צורפו בעבר) וכן, מסמכי המדיניות המלאים של כל החברות-הלקוחות הנוגעים למדיניותן בכל הנוגע לסיכון והגנה באשר להלבנת כספים ומניעת טרור.

60. באשר לחשבונו של טולדנו, הרי שביום 16/2/17, העביר טולדנו מכתב מיום 9/2/17 של משרד עורכי הדין הרצוג פוקס נאמן (אשר אף הוא חתום על ידי משרד עורכי הדין ולא על ידי עורך דין ספציפי). במסגרת מכתב זה מובהר כי מרשתו של משרד עורכי הדין - פרגון אי אקס, מילאה ידו למסור מידע ובהתאם לו: חיים טולדנו מחזיק במניות החברה בשלוש דרכים - הוא בעלים רשום של 3,346 מניות, מוחזקות עבורו בנאמנות 2,180 מניות על ידי נאמנות אייל שנהב וכן, מוחזקות עבורו בנאמנות 3,920 מניות על ידי חברת איסופ שירותי ניהול ונאמנות בע"מ - ההחזקה האחרונה נובעת מהיות מר טולדנו עובד של חברת הקסגון המוחזקת במלואה על ידי פרגון אי אקס. עוד נמסר במסגרת המכתב, מידע באשר להחלטת הדירקטוריון של חברת פרגון אי אקס מיום 17/11/16 בדבר חלוקת דיבידנד ושיעור הדיבידנד לו זכאי חיים טולדנו, בגין כל קבוצת מניות כאמור. נוסף על כך, מוסבר כי בגין הדיבידנד הנובע מהמניות המוחזקות בנאמנות על ידי חברת איסופ נוכח מס במקור, ואילו באשר למניות הרשומות על שמו של טולדנו באופן אישי, חלה על מר טולדנו החובה להסדיר את המס ולעניין זה, נמסר כי עורך הדין שלו פנה לשם קבלת שובר לתשלום. עוד צויין כי תשלום הדיבידנד הקשור לעבודתו של טולדנו בחברת הקסגון, רוכז על ידי חברת הקסגון. למכתב זה צורפו - מכתב מיום 24/11/16 אשר נכתב על ידי עו"ד טל יצחק רון - אשר נסב על חברת פרגון אי אקס ובמסגרתו נכתב כי בהתאם למידע אשר נמסר לעורך הדין על ידי מרשתו פרגון אי אקס, ולמיטב ידיעת חברת פרגון אי אקס, הפעילות המתבצעת בכל חשבונות הבנק של החברה מדווחת לרשויות המס כפי הנדרש ובהתאם לכל חוק רלוונטי. כן צורפו דוחות חברת פרגון אי אקס לשנת 2015 - הכוללים הצהרת הדירקטוריון, רואה החשבון המבקר של החברה, דו"חות כספיים, המעידים על הכנסות והוצאות והבהרות במסגרתן גם מפורט מידע בדבר החברה ופעילותה. בכלל זה, פורט מידע ובהתאם לו החברה נוסדה ביום 12/2/2008 באיי הבתולה ומקום מושבה באיי מאן, כי החברה עוסקת בפיתוח ושיווק פלטפורמת מסחר מתקדמת בפורקס. עוד צויין כי קבוצת פרגון אי אקס, הכוללת גם את חברות הבת של החברה, מספקת שירותים של שיווק, מכירות ותמיכה לחברות בתחום המסחר און-ליין בפורקס. בין החברות הנזכרות בקבוצה מוזכרות החברות התובעות. אציין כי במסגרת הדו"חות הכספיים אשר צורפו למכתב קיים תיעוד לכך שביום 5/7/15 רכשה החברה 100% מהמניות בחברת MPF GLOBAL הממוקמת בקפריסין. נוסף על כך צורף מסמך מיום 15/3/17, חתום על ידי רואה חשבון אורי בארי, במסגרתו מאשר רואה החשבון בארי כי כל ההכנסות הפיננסיות בחשבון טולדנו דווחו לרשויות המס בהתאם להוראות הדין וכי חיובי המס הרלוונטיים משולמים כפי שנדרש ובהתאם לדו"חות המוגשים לרשויות.

61. מנהל סניף הבנק, אישר את קבלת ההודעות ודבר הטיפול בהם. בהמשך לכך, ביום 16/2/17 ביקשה הגבי' סיגל סדי מנטין איות של שני בעלי שליטה באנגלית.

כך, במישור שבין הלקוחות לבין הבנק ובמקביל, בתכתובת הפנימית בין עובדי הבנק, מועברות ביום 12/2/17, על ידי מר לוטס, הערות לחומר אשר הועבר על ידי התובעים כדלקמן:

- א. אין רשימה מסודרת של המדינות בהן פועלת הקבוצה +רישיון בתוקף לכל אחת מהמדינות.
- ב. המכתב מתייחס לחברות UFX ולא לחברת פרגון אי אקס ממנה מבקש חיים טולדנו למשוך דיוידנד.
- ג. מסמכי הציות של MPF וריאלנטקו אינם עדכניים הואיל והם מהשנים 2012 ו- 2013.
- ד. המסמכים לגבי תשובות המס של החברות אינם רלוונטיים ולא מהווים תחליף לטופס 901.15
- ה. ממכתב עורך הדין עולה שפארגון אקס הינה בעלת השליטה בחברות המסחר בניגוד למכתב מפורש שהתקבל ב 5.2016.
- ו. במכתב רשום שנתוני הבעלות הינם בהתאם לרשום במסמכי החברות ונדרש אישור המבוסס על רשם חברות עדכני.
- ז. בסה"כ התקבל אישור שלחברת UFX יש רישיון לפעול בוונאוטו - לא התקבלה רשימת מדינות בהן הקבוצה פועלת, ולא התקבלו רישיונות בתוקף לכל אחת מהמדינות.
- ח. לחברה בארץ יש דסקים (צרפתי, ערבי, אנגלי, תורכי)- מה הפעילות של הדסקים האלה? לאיזה מדינות ערביות פונה הדסק הערבי? ואיך מתקבלים משם כספים?
- ט. בסעיפי ההוצאות מתועדות נסיעות לחו"ל (כולל אוגנדה ואלבניה) - מהי הפעילות המשוקת באותן מדינות?

במאמר מוסגר אציין כי מכתב הערות זה הועבר קודם לקבלת המכתב מטולדנו ומשכך הרי שלכאורה לא יכול שיהיה חולק כי חלק מההערות בו התייתרו לאחר שהבנק קיבל גם את המכתב מטולדנו באשר לפרגון אי אקס על צרופתיו.

נוסף על כך ביום 14/2/17 מועבר משיף טלי מידע שנמצא על דניס דה יאנג ובהתאם לו מדובר בפוליטיקאי הולנדי.

62. כלל ההערות כפי שפורטו לעיל, אינן מועברות לתובעים או למי מהם ואולם, מתוך התכתובת הפנימית בין עובדי הבנק, יש תיעוד מיום 7/3/17 לכך ש: "מסמכי הלקוח נבדקו בישיבה משותפת... הממצאים שנבדקו אינם מספקים ואינם ע"פ הדרישות שפורטו ללקוח." ומשכך, מוחלט על הוצאת מכתב סגירה לתובעים.

בהמשך להחלטה זו, מוצאת ביום 20/3/17 הודעת סגירה לתובעים בזו הלשון:
 "1. כפי שהודענו במספר הזדמנויות שונות, אופן ניהול החשבון אינו עולה בקנה אחד עם דרך ההתנהגות המקובלת בבנק לחשבון מסוג זה ועם הצהרותיכם בעת פתיחת החשבונות.
 2. נתבקשתם על ידינו להמציא הסברים ומסמכים מספקים לאופי הפעילות בחשבונות הקבוצה. יודגש כי קיבלתם מאתנו רשימה מפורטת ומדויקת ולא עמדתם בה.
 3. אנו נדרשים על ידי בנק ישראל להכיר את פעילות הלקוח ולקבל הסברים ואסמכתאות מתאימים לכל תקבול ולכל פעולה המתבצעים בחשבון. חוסר מאלץ אותנו שלא לאפשר להפקיד תקבולים לחשבונות." "

63. הקדשתי יריעה נרחבת לפירוט כרונולוגי של ההליך כפי שהתנהל בין הבנק לבין לקוחותיו, באשר לטעמי יש בו בכדי לדבר בעד עצמו ולהוביל למסקנה ובהתאם לה נפלו פגמים בהליך כפי שננקט על ידי הבנק. כך וראשית, הצגת המסמכים והתכתובות בין הבנק לבין התובעים-לקוחותיו אל מול התכתובת בין עובדי הבנק, מלמדת על התנהלות כבמעין הצגה במסגרתה אלו מול הדרישות אשר הוצגו ללקוח "על הבמה", מתקיימים ועומדים - סברות, חששות והחלטות של הבנק "מאחורי הקלעים". מתוך אלו האחרונים, נמצאנו למדים כי להלכה ולמעשה קיבל הבנק החלטתו בדבר סגירת החשבון, זמן רב קודם למועד בו הודיע על סגירת החשבון וכי פעולתו של הבנק "על הבמה" קרי אל מול הלקוחות, ממועד זה ואילך, נועדה על מנת להצדיק את החלטתו ולא היתה בה נכונות של ממש, לאפשר ללקוחות להסיר את החשדות ולהמשיך את הפעילות.

כך וכפי שכבר צויין, עולה ברורות שלאחר סבב של דרישות מסמכים ומידע אשר התקיים ביולי 2016 ואשר על פניו נענה להנחת דעתו של הבנק והראייה - מיולי 2016 המשיכה הפעילות כסדרה, בחודש נובמבר 2016, מתקבלת החלטה על עצירת פעילות התובעים וזאת, בתחילה כאשר הסיבה אשר אין בילתה לכך היא חקירות המתנהלות כנגד טולדנו וסער פילוסוף. בהמשך להחלטה זו, מתקבלת החלטה על סגירת החשבונות - אשר ברי כי היא בבחינת סנקציה חריפה יותר מעצירת פעילות והכל מבלי שקיים ביסוס לכך וחמור מכך- מבלי שהלקוחות מודעים להחלטה האמורה וקל וחומר מבלי שניתנת להם האפשרות להתמודד עם רוע הגזירה. במאמר מוסגר אציין כי בכל הנוגע למועד בו התקבלה ההחלטה בדבר הסגירה, הקביעה ולפיה החלטת הסגירה התקבלה כבר בחודש נובמבר 2016, אשר אוששה על ידי מר לוטם בעדותו [ראו עדותו מיום 15/5/18 בעמוד 34].

64. הנני סבורה כי המשך ההתנהלות, ממועד קבלת ההחלטה ואילך, מלמד על כך שההחלטה גמלה בליבו של הבנק ולא היה לו רצון אמיתי לאפשר ללקוחות יומם. למסקנתי זו חיזוקים רבים. ראשית, לעניין זה, ניתן להצביע על תכתובות מהן עולה כי עובדי הבנק מנסים למצוא סיבות נוספות לסגירת החשבונות כגון איומים, סיבות מהן חזר בו הבנק במסגרת ההליך המשפטי ולחשד העולה כפועל יוצא מכך, כבר הוקדש דיון לעיל [ראו סעיף 53 לעיל לפסק הדין]. בדומה, בשלבים מסוימים של ההליך מועלית טענה על ידי עובדי הבנק ולפיה היוזמה לסגירת החשבונות או להוראה להחזרת כספים הן של טולדנו- כך, באשר לטענה ולפיה טולדנו הסכים כי מחודש יולי ואילך לא יופקדו עוד כספי דיבידנד לחשבון, באשר להסכמה של טולדנו להחזרת כספי דיבידנד בחודש נובמבר ובאשר להסכמה כביכול של טולדנו לסגירת החשבונות. גם על טענות אלו לא חזר הבנק במסגרת ההליך לפני וחמור מכך- הבנק לא העיד את הגורמים בבנק אשר בפניהם כביכול הובעו הדברים על ידי טולדנו ואף לא חקר את טולדנו במסגרת החקירה הנגדית על טענותיו אלו.

זאת ועוד, ניתן לראות כי בחלק מהמקרים המסמכים אשר הועברו על ידי התובעים כלל לא נבדקו על ידי העובדים הרלוונטיים בבנק ובכלל זה, מסמכים רבים לא הועברו למחלקת

הציות בבנק על מנת שתבחן את המסמכים. זאת אף זאת, בחלק מהמקרים הועברו שוב ושוב אותם מסמכים משהבנק דרש אותם שוב ולא נתן דעתו לכך שהמסמכים כבר הועברו אליו.

יתרה מכך, בחלק מהמקרים, הבנק דרש שורת מסמכים ולאחר קבלת המסמכים אשר נדרשו, דרש מסמכים שונים או נוספים.

נוסף על כך, מתוך התכתובת עולה ברורות כי בלב עובדי הבנק התעוררו חששות, חשדות ובפיהם היו הערות ואולם, רבים מהם כלל לא שוקפו ללקוחות ולא התאפשר להם להתמודד עמם והכל הגם שהבנק לא הצביע על כל סיבה למניעה כאמור. בהקשר זה, אציין כי במסגרת חקירתו אישר מר לוטס כי לא הייתה קיימת מניעה לשיקוף מידע וחשדות מסויימים ללקוחות [ראו לדוגמא עדותו מיום 15/5/18 בעמוד 23 שורות 10-13] עוד אישר כי הלקוחות שיתפו פעולה עם הבנק ומעולם לא סירבו לשתף פעולה [שם בעמוד 27 שורות 14-17]. עוד העיד מר לוטס מפורשות כי יכול להיות שהיה מקום לשלוח מכתבי התראה נוספים וכי זו הייתה התנהלות תקינה יותר [ראו עדותו שם. בעמוד 36 שורות 11-12].

הנני מוצאת לציין כי ביטוי משמעותי להיעדר שקיפות אל מול התובעים והעדר זכות למיצוי זכותם, ניתן אף למצוא בהודעת הסגירה הלאקונית אשר הועברה אליהם אשר הפגם המרכזי בה הינו העדר פירוט כדבעי של עילות הסגירה כנדרש בהתאם לדין. במאמר מוסגר אציין כי הנני מוצאת לציין כי במכתב קיימים אף ליקויים לשוניים רבים ובכלל זה בלבול בנוסח בין מכתב המופנה לעורך דין והתייחסות במהלך המכתב ל"מרשיך", התייחסות אל החשבונות כאל: "חשבון" וכיוצא בכך - אשר אף בהם יש בכדי ללמד על הנמהרות בו הוצא המכתב וחוסר תשומת הלב לנוסחו בעת שהוצא והכל כשמדובר במכתב אשר עוצמת המשמעות הכלכלית הנובעת ממנו ללקוחות, אינה מוטלת בספק.

הנני סבורה כי בהעדר שקיפות, נשללה זכות הטיעון האפקטיבית של התובעים, באשר כלל לא התאפשר להם להתמודד עם טענותיו של הבנק. בהקשר זה האחרון וכהקדמת המאחר אציין כי עדות לתוצאות הליקויים בהליך כפי שנערך על ידי הבנק, ניתן למצוא בכך שכפי שיוזגם להלן, משהתאפשר לתובעים, במהלך ההליך השיפוטי, להתמודד עם טענות וחשדות הבנק, הרי שאלו נענו והוסרו.

ודוקו - אינני מטילה ספק ואינני שוללת קיומם של דגלים אדומים או חשדות הנוגעים לפעילות התובעים אשר התעוררו בלב עובדי הבנק ובכלל זה- אין חולק כי החברה האם של התובעות, שממנה מקבל טולדנו דיביזנדס- פרגון אי אקס היא חברה המאוגדת באיי הבתולה ומושבה באיי מאן - שתיהן מדינות המוכרות כמדינות OFF SHORE ו"מקלטי מס"; זאת ועוד, שתי חברות UFX שהן מלקוחות התובעות, התאגדו במדינות OFF SHORE - UFX TRADE בבליז ו-UFX GLOBAL בוונואטו ופעילותן של כלל לקוחות התובעות היא בקפריסין; בלבו של הבנק אף עלה חשד באשר לפעילות לקוחות התובעות

ובכלל זה באשר לכך שחברת UFX עוסקת באופציות בינאריות; בלב הבנק עלו חשדות באשר לקשרים בין התובעות לבין לקוחותיהם בין בבעלות במישרין ובין הואיל והחברות הלקוחות הינן בבעלות חברת פרגון אי אקס; עלה חשד באשר למעורבות איש ציבור- דניס דה יאנג - בפעילות חברת UFX - לקוחות התובעות; היה ספק באשר ללקוחות הקצה של לקוחות התובעות ובכלל זה באשר לשאלה האם לקוחות אלו הינם ממדינות אויב, או מדינות המוגדרות כמדינות בסיכון; והתנהלו הליכי חקירות והליכים פליליות בחשד לעבירות מס כנגד טולדנו וכנגד מורשה החתימה הנוסף בתובעות- מר סער פילוסוף.

דא עקא וכפי שפורט לעיל בהרחבה, קיומם של דגלים אדומים יש בו בכדי להוביל לקטלוג הלקוח כלקוח בסיכון גבוה ובהתאמה יש בו בכדי להוביל לנקיטה בפעולות מונעות סיכון ניכרות יותר ואולם - ועל כך יש לשים את הדגש- אין בהם בכדי להוביל כשלעצמם להחלטה בדבר סגירת החשבון וזאת, במיוחד מקום בו לא ניתנת ללקוח ההזדמנות להסיר את החשדות העולים מתוך קיומם של הדגלים האדומים. כך, במקרה לפנינו, יכולים הדגלים האדומים כפי שפורטו לתמוך בחשדות בדבר פעילות הקשורה בהלבנת הון - הן לאור אופי פעילות לקוחות התובעות והן לאור קשרים אפשריים בין הלקוחות לבין התובעות והעדר בהירות באשר לאופי הפעילות, להגיונה הכלכלי ולתשלום מס בגינה. אלא שהיה מקום לשקף ללקוחות חששות אלו ולאפשר להם להגיש מסמכים אשר היה בהם בכדי להסיר אותם. בכלל זה, במסגרת מכתב מיום 12/2/17, אשר כפי שצוין לעיל הדרישות המובאות בו לא הועברו ללקוחות- התובעים, קיימת רשימת דרישות הכוללת - דרישה לקבלת רשימות מסודרות של המדינות בהן פועלות הקבוצה, רישיונות, מסמכי ציות עדכניים, טפסי מס, הבהרות בנוגע לקשרים בין החברות וכיוצא בכך. אלא שהבנק כאמור לא קיים הליך כדין עת לא העביר אל לקוחותיו ולא שיקף בפניהם דרישותיו, על מנת ליתן ללקוחותיו אפשרות להתמודד עם החשדות ולהמציא מסמכים.

65. מבלי לגרוע מהאמור, בכל הנוגע להליך אשר התקיים על ידי הבנק, הנני מוצאת לציין גם את האופן ובמיוחד את היקף הראיות, כפי שהוצגו על ידי הבנק במסגרת ההליך בבית המשפט, באשר להליך אשר קיים לכאורה, באשר סבורתני כי התנהלותו זו מחזקת המסקנה בדבר נפסדות ההליך כפי שננקט על ידי הבנק. בהקשר זה מכוונת אני למחדלו של הבנק מהעדת עדים והצגת מסמכים רלוונטיים במסגרת ההליך המשפטי. מחדלו של הבנק, לעניין זה, הינו בעל משמעות כפולה- ראשית, יש בו בכדי להוות הפרת צו שיפוטי, באשר הבנק הפר צו גילוי מסמכים במסגרתו היה עליו לגלות כל מסמך רלוונטי אשר קיים או אשר התגלה לאחר חקירה ודרישה. שנית, יש בו בכדי ללמד חזקה ראייתית שלילית כנגד גרסתו של הבנק ובהתאם לה, לו היו מובאים העדים או הראיות כאמור, היה בהם בכדי להעיד באופן המנוגד לגרסת הבנק [ראו - ע"א 548/78, שרון נ' לוי פד"י לה (1) 736, 760; ע"א 55/89 קופל (נהיגה עצמית בע"מ) נ' טלקר חברה בע"מ, מ"ד (4) 595 602].

באשר למחדל הבנק מהעדת עדים רלוונטיים, ניתן להצביע בראש ובראשונה על מחדלו מהעדת הגב' סיגל סדי מנטיין - אשר היא זו שכעולה מההודעות האלקטרוניות, קיבלה את ההחלטה בדבר סגירת החשבון ובהתייעצויות אשר התקיימו בין עובדי הבנק, הייתה זו

אשר לה המידע והתשובות לשאלה, מדוע הוחלט על סגירת החשבון [ראו לשם הדוגמא הודעת הדואר האלקטרוני שלה מיום 23/11/16 במסגרתה היא מבקשת שינוסח מכתב סגירה וכן, להודעתה אשר הובאה בסעיף 56 לעיל לפסק הדין, במסגרתה מפורטות הסיבות בעטיין התבקש מכתב הסגירה]. זאת ועוד, עדה זו הינה זו אשר יש לה לכאורה ידיעה אישית בדבר חלק מהטענות אשר הועלו כלפי טולדנו על ידי הבנק ובכלל זה הטענות ולפיהן, הוא איים עליה ועל חן גבאי, כי הוסכם איתו ביולי 2016 שלא יקבל עוד דיבידנדים לחשבון, הוסכם כי יוחזר הדיבידנד אשר הוכנס לחשבון בנובמבר 2016 והוסכם עמו כי יסגר החשבון. נוסף על כך, לא העיד הבנק את העובד חן גבאי, אשר חלק גדול מהתכתובות הרלוונטיות הינן מולו ויתרה מכך הוא נכח לכאורה בחלק מהפגישות עם הגב' סיגל סדי מנטיין. תחת עדים אלו - שעמדו בלב ההתנהלות מול הלקוחות, בחר הבנק להעיד את מנהל הסניף, מר שאולזון, אשר מתוך עדותו עולה כי לא היה זה אשר קיבל את ההחלטות ויתרה מכך, מרבית תצהירו ועדותו אינן מידיעתו האישית [ראו - עדותו בדיון מיום 15/5/18 בעמוד 101 ולפיה כל האינדיקציות אשר צורפו לתצהירו לא נאספו על ידו, עדותו בעמוד 110 שורות 29-34 ובהתאם לה סיגל היא שמעורה בכל הפרטים ועדותו בעמוד 109 שורות 15-18 ולפיה ההחלטה בדבר סגירת החשבון התקבלה על ידי הסגנית שלו או הרפרנט של הלקוחות].

זאת ועוד, כפי העולה מהתיאור הכרונולוגי לעיל הרי שבחלק מהמקרים, במסגרת ההודעות האלקטרוניות הועבר חומר על ידי התובעים לעיון העובדים המוסמכים בבנק. יחד עם זאת, בחלק מהמקרים לא הוצגו על ידי הבנק הודעות המעידות על כך שחומר זה הועבר לגורמים הרלוונטיים לשם בחינת החומר והתאמתו- קרי לעובדי מחלקת הציות. באשר לכך - אחת היא- או שעובדי הבנק כלל לא העבירו את החומר למחלקת הציות, מחדל אשר יכול שיש בו בכדי לתמוך הטענה ולפיה הבנק כלל לא רצה לבדוק את החומר אשר הועבר, באשר החלטתו התקבלה וכל פעילותו הייתה בבחינת "כסות" על מנת להצדיקה. או שהחומר הועבר ואולם הבנק- בניגוד לצו שיפוטי לא הציג מסמכים אלו. בהקשר למחדלו של הבנק מהצגת מסמכים - אשר לא זו בלבד שהינם רלוונטיים אלא שהינם בליבת הסכסוך, ניתן אף להפנות למחדלו מצירוף מכתב סגירה אשר אין חולק כי נוסח בחודש ינואר 2017 והוא אף מוזכר בתכתובות.

יתרה מכך, במסגרת העדויות התחוויר כי הבנק מתעד את כלל התנהלותו מול לקוחותיו בשתי מערכות נוספות - האחת מערכת CRM והשנייה מערכת "אטלס" ועל אף האמור, הרי שלא הוצג בפני בית המשפט אלא מסמך אחד ויחיד מאחת ממערכות אלו [נספח 3 לתצהיר לוטם. באשר לקיומן של המערכות ראו - עדותו של מר לוטם מיום 15/5/18 בדבר קיומה של מערכת CRM בעמוד 12 ובדבר קיומה של מערכת "אטלס" בעמודים 31-32; כן ראו עדותו של מר שאולזון באשר לקיומה של מערכת CRM בעמודים 83-86 ובאשר למערכת אטלס בעמודים 86-88; זאת ועוד, קיומן של מערכות אלו אף עולה מהתכתובות, במסגרתה מוזכר תיעוד בזמן אמת במערכת CRM- כך ניתן להפנות למכתב מיום 21/11/16 מאת מר חן גבאי אשר הוזכר בסעיף 49 לעיל, מכתב מיום 22/11/16 של מר גבאי ומכתב מהגב' סיגל מנטיין סדי המוזכר בסעיף 56].

כפי שהקדמתי וצינתי מחדליו של הבנק מהבאת עדים וראיות רלוונטיים, יש בו בכדי להקים חזקה ראייתית שלילית הפועלת כנגד גרסתו ובהתאם לה, לו היו מעידים העדים או היו מוצגות הראיות היה בהם בכדי לתמוך בטענות התובעים.

יתרה מכך, הנני סבורה כי הפרת החובה אשר הוטלה על הבנק בהתאם לצו גילוי מסמכים, יש בה בכדי להוסיף "חטא על פשע" באשר היא מהווה התנהלות לא תקינה בהמשך להליך לא תקין.

66. ריכוז האמור מלמד כי בהליך קבלת החלטתו של הבנק בדבר סגירת החשבון, נפלו פגמים מהותיים ובכלל זה בפרט, לקה ההליך בהעדר שקיפות ובחוסר מתן אפשרות ללקוחות למיצוי זכותם לטיעון. בהתאמה לכך אינני סבורה כי החלטת הבנק עומדת במתחם הסבירות ומשכך, הנני קובעת כי ההחלטה בטלה.

67. השלב השלישי - ההתנהלות במהלך ההליך המשפטי;

במסגרת ההליך המשפטי וכפי שיפורט להלן, המשיך להלכה ולמעשה, בין התובעים לבין הבנק, הליך "הכר את הלקוח" לבירור חשדותיו של הבנק. בכלל זה הועברו על ידי התובעים לבנק, מסמכים רבים וכן, במסגרת חקירתם הנגדית, עת עומתו העדים מטעם התובעים עם טענות כאלו ואחרות של הבנק, היה בפיהם, בחלק מהמקרים, הסבר לתהיות הבנק. באשר לתוספת מסמכים ומידע כפי שהיו במסגרת ההליך המשפטי, הנני מוצאת להדגיש כבר עתה - אין בהבאתם ובפירוטם בכדי לקבוע עמדה ובוודאי שלא מסמרות, בשאלה האם יש בהמצאת מסמכים על ידי הלקוח במסגרת ההליך המשפטי בכדי לרפא מחדלו לעשות כן במסגרת הליך כדן אשר התקיים על ידי הבנק. יחד עם זאת, בהינתן קביעתי ולפיה ההליך אשר התקיים על ידי הבנק לא היה תקין, הנני נדרשת לבחינת המסמכים אשר הועברו מאוחר להודעת הסגירה מפאת שניים עיקריים - האחד על מנת לבחון מה היו תוצאותיו של ההליך לו התקיים כדן באשר לחשדות הבנק וזאת כפן נוסף לעניין סבירות החלטתו והשני- על מנת להכריע בשאלת המשך פעילותם של החשבונות מכאן ואילך. בהקשר זה, אקדים הכרעה להנמקה - לאחר בחינת החומר והמידע אשר הומצא על ידי הלקוחות הנני קובעת כי יש בו בכדי להניח את הדעת ולהסיר את החשדות כפי שעלו בליבו של הבנק.

מבלי לגרוע מן האמור, הנני מוצאת להדגיש במאמר מוסגר כי האמור הינו גם בשים לב לתפקידו של הבנק, שאינו רשות חוקרת, אין בפעולותיו או בחובות המוטלות עליו בכדי להחליף את הרשויות האמונות על אכיפת החקיקה הרלוונטית והוא אינו נדרש לחקירה ודרישה בהיקפים כפי שנדרש ומתבקש מרשויות אלו. בהתאמה לכך, הנני מוצאת להדגיש כי אין בקביעתי בכדי ליתר החובה בדיווח כדן לרשויות המוסמכות וזאת, על מנת שאלו תבצענה בדיקות מקיפות יותר, ככל שתמצאנה לנכון. משהאמור הובהר אפנה לבחון את החשדות כפי שהיו אל מול המסמכים והמידע כפי שהומצאו במסגרת ההליך השיפוטי.

68. כד, הנני סבורה כי הוסרו החשדות בדבר קשר שאינו בהיר או מוסבר בין התובעות לבין החברות הלקוחות שלהן - ובכלל זה, גם הובהרה חלוקת הפעילות בין התובעות לבין לקוחותיהן וכן, הוסר החשד בדבר קשר בין החברות הלקוחות בינן לבין עצמן וזאת, משהוצגו במסגרת ההליך המשפטי, ראיות ומידע כדלקמן:

ראשית, הועבר מכתב מיום 17/7/17 החתום על ידי מנכ"ל חברת פרגון אי אקס אליו צורפה רשימת בעלי המניות העדכנית בפרגון אי אקס, עץ החברות הקשורות לפרגון אי אקס, הסבר בנוגע להסכם רכישת MPF וביטולו, לרבות מסמכים התומכים בכך, דוחות כספיים מבוקרים של פרגון אי אקס לשנים 2015 ו - 2016, אישור ולפיו אין לחברה קשר עם החברות UFX, ריאלנטקו ו MPF, מלבד היותם לקוחות החברות הבנות שלה, אישור ולפיו החברה אינה מספקת שירותים ללקוחות הקשורים למדינות אויב במישרין ובעקיפין ובכלל זה לאירן, לבנון וסוריה, וטופס 901.5 לעניין תשלום המיסים אשר צורף כנספח לפנייה.

עוד הוצגו אישורים המעידים על בעלי המניות בחברות הלקוחות והתחוויר כי סברת הבנק המבוססת כביכול על אחד המכתבים אשר הועברו לבנק ולפיה פרגון אי אקס הינה בעלים של החברות הלקוחות של התובעות, מבוססת על שגיאה בקריאת האישור במכתב זה [ראו - עדות לוטם מיום 15/5/18 בעמוד 20 שורות 1-12].

נוסף על כך אציין כי לא מצאתי ממש בטענת הבנק ולפיה קיים קשר בין החברות ריאלנטקו ו MPF אשר ראייה לו מצויה בקרבת משרדיהם וזאת, בהינתן שמתוך עדותו של מר יואב שיניצקי מטעם התובעים - אשר לא נשללה - נמצאתי למדה כי מדובר באיזור העסקים המרכזי של לימסול ויתרה מכך, מדובר במתחמים (קומפלקסים) שונים [ראו עדותו מיום 12/6/18 בעמוד 226 שורות 29-31].

זאת ועוד, במסגרת עדותו של מר מיכל אלון [ראו בעיקר עמודים 33-34 לפרוטוקול הדיון מיום 24/5/18], הובהרה פעילות התובעות עבור לקוחותיהן וחלוקת העבודה בינן לבין לקוחותיהן ובהתאם לה - באופן גס - הפרסום ואיתור הלידים מתבצע על ידי החברות הלקוחות, לידים אלו מועברים לתובעות אשר יוזמות פנייה ללקוחות פוטנציאליים והופכים אותן ללקוחות ממשים, התובעות אף מסבירות ללקוח את דרך הפעולה של זירת המסחר וכן תומכות בו ככל שהינו נדרש להסברים. לאחר שהלקוח חותם על ההסכם ומבקש להפקיד כסף באמצעות כרטיס אשראי, מבצעות החברות הלקוחות את כל פעולות הציות [ראו עדותו מיום 24/5/18 בעמודים 35-36], ובכלל זה פעולות "הכר את הלקוח" [ראו עדותו מיום 24/5/18 בעמוד 36 שורות 4-11]. אציין כי באשר לפעילות "הכר את הלקוח" סייג העד ואישר כי פעילות זו מבוצעת על ידי התובעות בעבור חברת UFX ולא מבוצעת על ידה[ראו עדותו בעמוד 34 שורות 2-5] יחד עם זאת, הבהיר כי אישור הלקוח מתבצע על ידי קצין הציות של UFX [שם]. עוד הובהר כי חברות אלו, קרי החברות הלקוחות מעסיקות עובדים רבים, באופן שולל טענה אפשרית בדבר מלאכותיות פעילותן [ראו עדותו בעמוד 47]. אציין כי אמנם לא היה בעדותו של מר מיכל בכדי להבהיר את ההיגיון הכללי העומד בבסיס

שיטת התגמול לתובעות ובכלל זה, לא היה בידו להבהיר מה ההבדל בין לקוחות קצה בגינם משולמת עמלה בשיעור 80% מנפח העסקאות שלהם, לבין כאלו שמשולם בגינם 20% [ראו עדותו בעמודים 70 ו- 72 לפרוטוקול הדיון מיום 24/5/18] ואולם, אינני סבורה כי עניין זה כשלעצמו יש בו בכדי לאיין את ההיגיון המסחרי העומד בבסיס ההסכמים בין התובעות לבין לקוחותיהם. בנוסף אציין כי אמנם, אין התאמה בין מסמך תחשיב אשר צורף לאחת החשבוניות ובהתאם לו הסכום בחשבונית מורכב ממכפלת מספר שיחות בסך \$1.55 לבין בסיס התמורה כפי שהינו קבוע בהסכם בין התובעות לבין הלקוחות. אולם, בהינתן שמדובר במסמך אחד ויחיד ולאור עדות מר מיכל ולפיה מדובר בתחשיב פנימי אשר לא שימש בסיס לדרישת הסכום מהלקוחות, לא מצאתי כי יש באמור בכדי להוות בסיס לחשש מוחשי רלוונטי.

זאת ועוד, הבנק הפנה לקשר אפשרי בין חברת טויגה מדיה לבין חברת UFX המוצא ביטויו תחילה בכך ששמה של טויגה מדיה היה בתחילה UFX MARKETS - אלא, שלעניין זה מתעלם הבנק מכך שמידע זה היה בידו וזאת, הואיל וכעולה ממסמכי פתיחת החשבון אשר הוגשו בהליך, עת נפתח חשבון חברה זו שמה היה עדיין UFX [ראו מסמכי פתיחת חשבונה של חברה זו אשר צורפו כנספח 3 לתצהיר מר מיכל]. יתרה מכך, אמנם במסגרת חקירתו אישר מר טולדנו כי חברת UFX נפתחה בתחילה על ידי מייסדי פרגון אי אקס, על מנת שניתן יהיה להציג באמצעותה כלקוחה את הפלטפורמה אשר פותחה על ידם [ראו עדותו מיום 24/5/18 בעמוד 117], עוד אישר מר טולדנו כי העניקו את הפלטפורמה למר דניס דה יאנג בחינם [שם. בעמוד 119] ואולם, לא מצאתי כי יש בכך בכדי לבסס חשד רלוונטי כלשהו הנוגע להלבנת הון או טרור.

בהקשר זה ובמאמר מוסגר אציין כי השתמע מתוך העדויות שחלוקת העבודה כאמור ובכלל זה, בין היתר המבנה ולפיו קיימת חברה המפעילה את זירת המסחר (היא הלקוחה של התובעות) ובנפרד קיימות שתי חברות המספקות לה האחת שירותי שיווק והשנייה שירותי תמיכה ללקוחות - הינה פועל יוצא של הפרדה הנדרשת לשם קבלת רישיון הפעלת זירת הסוחר [ראו לדוגמא עדותו של מר מיכל מיום 24/5/18 בעמוד 60 שורות 15-18]. האמור יש בו אף בכדי לפתור את התהייה בדבר הצורך בשני חוזים שונים - האחד- הסכם שירות ("support service and marketing") והשני הסכם תיווך ("inter media service") וכן, באשר לכך שמדובר בחוזים אשר התנאים הכלליים בהם, בהבדל מהתנאים המסחריים, הינם זהים.

69. נוסף על כך הנני סבורה כי הוסרו החשדות בדבר פעילות שאינה חוקית ובפרט באופציות

בינריות של לקוחות התובעות ובדבר רישיונות של החברות הלקוחות -

לעניין זה הוצגו ראיות התומכות בקיומם של רישיונות בתוקף של הלקוחות הנוכחיים של התובעות - UFX GLOBAL, ריאלנטקו ו- MPF. בהקשר הרי שאמנם באשר לחברות MPF וריאלנטקו הוצגו תדפיסים מאתר CyCEC - שהוא אתר הרשות לניירות ערך

בקפריסין, בדבר קיומם של רישיונות ואולם, בהינתן שמדובר בתדפיס מאתר של רשות רשמית (אשר ניתן אף לבדוק את האותנטיות שלו על ידי כניסה ובדיקה באתר), הנני מוצאת כי הינו מהווה ראייה מספקת לקיומם של הרישיונות. אציין עוד כי כהשלמה לרישיונות אשר הוצגו, העיד מר יואב שיניצקי מטעם התובעות באשר לרישיון אשר יש לכל אחת מהחברות והסביר כי לריאלנטקו ול MPF יש רישיון של CySEC ואילו ל - UFX יש רישיון מונואטו שהוא רישיון בינלאומי רחב יותר ושעליו מגבלות מחמירות פחות [ראו עדותו מיום 12/6/18 בעמוד 228].

עוד צורף מכתב משרד הרצוג פוקס נאמן מיום 17/7/17 ולפיו חברת פרגון אי אקס אינו מתעסקת באופציות בינאריות. אציין כי במסגרת חקירתו נשאל מר מיכל מדוע המכתב אינו חתום על ידי עורך דין ספציפי אלא על ידי משרד עורכי הדין (בדומה למכתבים מאותו משרד עורכי דין אשר תוכנם הובא לעיל) ותשובתו היתה כי הבנק לא פנה וביקש ציון שמו של עורך דין ספציפי וכי לו היה מבקש, היו מתווספים שם וחתימה [ראו עדותו מיום 24/5/18 בעמוד 95 שורות 27-31].

כמו כן, הוצגו (במסגרת נספח 24 לתצהיר מר מיכל) אישורי עורכי הדין של החברות הלקוחות ובהתאם להם הלקוחות אינן מתעסקות באופציות בינאריות. זאת ועוד בהקשר זה אף העיד מר שיניצקי מטעם התובעות בתצהירו בסעיף 17 כי לקוחות התובעות אינם מתעסקים באופציות בינאריות ומשנשאל מה מקור ידיעתו השיב כי הוא אחראי על כל החומרים השיווקיים אשר יצאו בעבור חברות אלו ובאף אחד מהם מעולם לא הוצעה אופציה בינארית [ראו עדותו מהדיון מיום 12/6/18 בעמוד 248].

יתרה מכך, התחוויר כי חשדו של הבנק בדבר פעילות באופציות בינאריות, מסתמך על ראיות אשר לאו ראיות הן- כך הבנק הסתמך על ת/3 אשר עיון בו מעלה כי מדובר בדף ובו מידע על אופציות בינאריות ואולם, שמה של UFX מוזכר בדף זה במסגרת צדדית ובה מפורטות חברות מובילות בתחום הפורקס. כן הסתמך הבנק על מה שאנשים עלומים - אשר שמותיהם לא צוינו, אמרו למר לוטס [ראו עדותו של לוטס בעמודים 45-47].

עוד אישר נציג הבנק מר לוטס כי מר דניס דה יאנג העיד בהליך מקביל כי אינו פוליטיקאי הולנדי ועל אף שנציג הבנק סירב להסיר חשד ולפיו מר דניס דה יאנג הינו פוליטיקאי, אישר כי לא פנה אל התובעים לשם בירור חשד זה [ראו עדותו מיום 15/5/18 בעמוד 22] והבנק זנח טענה זו בסיכומיו.

70. זאת ועוד, הוסרו החשדות הקשורים במיסוי כדין של פרגון אי אקס, דיבידנד טולדנו

והחברות הלקוחות של התובעות הנובעים, בין היתר מכך שהחברות התאגדו במדינות OFF

- SHORE

קודם לפירוט המסמכים אשר הועברו באשר להבהרת והסרת חשדות אלו, הנני מוצאת להקדים ולקבוע ככלל, בכל הנוגע לאישורי רואה החשבון ועורכי דין אשר הומצאו על ידי התובעים, שדרישת הבנק לקבל אישורים במסגרתם מצהירים עורכי הדין או רואי החשבון על המידע מידיעתם האישית, אינה סבירה באשר אינה עולה בקנה אחד עם הוראות הפיקוח

על הבנקים, כמו גם כללי האתיקה של רואי החשבון ועורכי הדין. כך, במסגרת הוראות הפיקוח על הבנקים מיום 4/1/18 [אשר הוגשה כת/6] - נקבע מפורשות שבאשר לאישורי רואה חשבון, אשר נדרשים על ידי הבנקים כחלק מאסמכתאות רלוונטיות לפעילות כדין של הלקוח, יונפקו אישורים בהתאם לסוגי האישורים אשר רשאים רואה חשבון ליתן. באשר לאישורים כאמור הובהר מפורשות כי: "מתכונת של "אישור" נועדה להעיד כי נתון מסוים מתאים לאמור במסמכים מסוימים ו/או רשומות כלשהן. במתכונת זו רואה החשבון אינו מאשר את נאותות ו/או נכונות הנתונים עצמם, אלא רק את התאמתם, ולכן באישור יצוינו גם המסמכים ו/או הרשומות עליהם התבסס מבמתן אישורו".

אציין כי מגבלה הדומה למגבלה המוטלת על רואה החשבון בהתאם לכללי האתיקה החלים עליהם, קיימת גם באשר לעורכי דין ומשכך, הנני סבורה כי ההנחיה כפי שניתנה על ידי המפקח על הבנקים, תקפה גם באשר לאישורים אלו [ראו החלטה 255/14 של ועדת האתיקה הארצית "כלל 10: חתימה על טפסי אישור פרטים" אתיקה מקצועית 58(2015); החלטה את 237/12 של ועדת האתיקה הארצית "כלל 10: אסור לעורך דין לערוב להתחייבות של הלקוח" אתיקה מקצועית 53, 5 (2014); החלטה את 156/10 של ועדת האתיקה הארצית "עורך דין המייצג חברה באופן לא קבוע הנדרש להנפיק אישור לבנק בעבורה, אתיקה מקצועית 41, 7 (2011); "אימות מסמכים ופרוטוקולים מטעם בנקים" אתיקה מקצועית 3, 4 (2002) - כולן צורפו כמוצג 1 לסיכומי התובעות].

כיוון שכך, הנני קובעת כי דרישת מסמכים בנוסח כפי שנדרש על ידי הבנק, אינה סבירה וכי די באישורים במסגרתם מאשרים עורך הדין או רואה החשבון את המידע ומפרטים את מקורות ידיעתם. בהקשר זה הנני מוצאת לציין כי אין בידי לקבל טענת הבנק ובהתאם לה אין להישמע לטענה המבוססת על הוראות הפיקוח או כללי האתיקה, בהינתן שלא הועלתה בזמן אמת וזאת, הואיל ומדובר בהוראות אשר הובהרו והונחו רק לאחרונה ומשכך, ברי כי לא ניתן היה להסתמך עליהן בזמן אמת.

משהאמור - כנקודת מוצא- הובהר, אפרט להלן, את המסמכים, המידע והראיות כפי שהומצאו באשר לחשדות אלו.

כך וראשית, באשר לחשדות אלו הוגשו -כפי שפורט כבר לעיל - מסמכים התומכים בכך שפרגון אי אקס משלמת מס כדין. זאת ועוד, מר טולדנו נשאל מדוע התאגדה חברת פרגון אי אקס במדינת OFF SHORE והסביר כי ההתאגדות כאמור נובעת מיעוץ אשר התקבל על ידי עורכי דין והואיל והכוונה היתה שהחברה תפעל מול לקוחות שאינם ישראלים [ראו עמוד 112 לדיון מיום 24/5/18 בשורות 20-24]

עוד הועברו - מכתב מרואה חשבון בארי מיום 20/7/17 המאשר כי הדיבידנדים אשר התקבלו בשנת 2016 דווחו לרשויות ושולם בגינם מס, מכתב מרואה החשבון בארי מיום 5/9/17 במסגרתו מפורטים הדיבידנדים אשר טולדנו קיבל מפרגון אי אקס במהלך השנים; מכתב מטולדנו מיום 23/7/17 ובו הסבר, הנתמך במסמכים, לשאלה מדוע הועברו כספי הדיבידנד מבנק גרמני וכן אישור הבנק הגרמני התומך בכך (בכך הוסבר שמכיוון שמדובר בהעברה בדולרים בעוד שחשבון פרגון אי אקס פועל באירו, משודרת ההעברה ומשולמת לתשלומים דולריים באמצעות צד ג'- הוא הבנק הגרמני).

נוסף על כך ובאשר ללקוחות התובעות - הרי שהועברו אישורי רואי החשבון של החברות MPF (מיום 2/5/17) וריאלנטקו (מיום 9/5/17) ו - UFX (מיום 21/6/17) [ראו נספח 25 לתצהיר מיכל אלון]. אציין כי אין בידי לקבל הערתו של הבנק ולפיה לא די באישורי המס אשר הועברו וזאת, הואיל ובמסגרתם מפורט כי החברות הלקוחות משלמות מס כדין ואילו הבנק מבקש גם אישור ולפיו שולם מס במקור באשר לכל הכספים בחשבונות המעבירים - קרי, אישור הנוגע לניכוי מס במקור ללקוחות הקצה של לקוחות התובעות [ראו סעיף 39.2 לתצהיר לוטם וסעיף 15 לסיכומי התשובה מטעם הבנק]. באשר לטענה זו הרי שראשית, הובהר על ידי רואה החשבון של החברות הלקוחות כי מסמך כאמור לא יומצא באשר אינו עולה בקנה אחד עם הכללים החלים על משרדי רואה החשבון המלווים את הלקוחות [ראו נספח 26 לתצהיר מר מיכל]. יתרה מכך, הנני סבורה כי מדובר באישור מרחיק לכת, באשר להלכה ולמעשה תכליתו לברר גם תשלום המס על ידי לקוחות הקצה - אשר בעיני דרישתו אינה סבירה וחורגת מרחק רב מהחקירות והדרישות אשר שומה על הבנק לבצע במסגרת חובותיו.

71. זאת אף זאת, הוסרו החשדות באשר ללקוחות הקצה של החברות הלקוחות -

בהקשר זה ובאשר ללקוחות הקצה של לקוחות התובעות, הרי שסופקה רשימת מדינות לקוחות הקצה של כלל הלקוחות וכן, סופקו מסמכי מדיניות של כלל החברות לקוחות התובעות המלמדים על כך שאלו מפעילות מדיניות "הכר את הלקוח" אשר נועדה להסיר חשדות אלו, כמו גם חוסמות את האפשרות לפעילות של מי שהינו אזרח של מדינת אויב. עוד העיד מר יואב שיניצקי מפורשות [בדיון מיום 12/6/18 בעמוד 240 שורות 33-31, בעמוד 238 שורות 4-6 ובעמוד 241 שורה 9] כי הגם שניתן לשווק גם לסוריה, לבנון, ירדן ועירק, הרי שבפועל זה לא קורה ואין שיווק אקטיבי ללקוחות המצויים במדינות בסיכון או מדינות אויב. עוד העיד כי אין לתובעות כל קשר ללקוחות קצה שלא הופנו על ידה, קרי ללקוחות קצה במדינות שהתובעות אינן משווקות להן באופן אקטיבי [עמוד 248 שורות 10-3]. בהקשר לכך, העיד גם מר מיכל כי התובעות מונעות פעילות של לקוחות קצה אשר אינם נמצאים ברשימת המדינות המותרות וזאת, על ידי זיהוי כתובת IP של הלקוחות [ראו עדותו מיום 24/5/18 בעמוד 49 שורות 4-5].

בכל הנוגע לכך שמר מיכל התייחס אל לקוחות הקצה של לקוחות התובעות כאל "לקוחות קמעונאים", הרי שאמנם במסגרת עדותו הבהיר מר מיכל כי לא מדובר בלקוחות מוסדיים [ראו עדותו בעמוד 48 שורה 10 ושורות 11-17]. באשר לעדותו זו התייחס הבנק בסיכומי תוך טענה ולפיה בהתייחסותו ללקוחות הקצה כאל "קמעונאים", ניסה מר מיכל להטעות את הבנק. אלא, שהבנק בטיעונו זה מתעלם מההסבר, המניח את הדעת, אשר ניתן על ידי מר טולדנו בעדותו לעניין זה. כך, במסגרת עדותו הסביר טולדנו כי המקור לכך שמר מיכל התייחס ללקוחות הקצה כאל לקוחות קמעונאים נובע מתרגום לא טוב של המינוח retail forex client - כן, לעניין זה הסביר כי החברות המפעילות את הפלטפורמות של המסחר נקראות : retail forex broker ומשכך, נקראים לקוחותיהן : retail forex client ואולם,

אין מדובר בלקוחות קמעונאים בהתאם לפירוש הרווח למילה "קמעונאות" כ"מוסדי" [ראו עדותו בעמודים 141-143].

72. החקירות אשר התנהלו כנגד טולדנו -

בעניין החקירות הפליליות- הועבר מכתב מעו"ד ורו"ח אברהם שהבזי מיום 29/6/17 מטעם מר חיים טולדנו: המסביר כי הינו מנוע ממתן התייחסות לתכני החקירה כל עוד טרם הסתיימה יחד עם זאת ציין: "למיטב ידיעתנו אין קשר בין החשדות והפעילות נשוא החקירה ובין חשבונות המתנהלים אצלכם על שמו של מרשנו או על שם חברה בבעלות/בשליטתו. כן נוכל לציין, שמרשנו הגיש את דוחותיו השנתיים לשנת המס 2015, השלים את הדיווחים החסרים ושילם את המס הנגזר ממנו ובכך הסיר את המחדלים נשוא הבקשה". ביום 5/9/17 הוסף, לבקשת הבנק, על נוסח מכתב זה אחרי המילים: "חברה בבעלותו או בשליטתו: "וגם לא לכספים שהועברו לחשבונו מחברות PX EXCHANGE, UFX, MPF ו-PARGONEX".

הנני סבורה כי יש באישור זה בכדי להניח את הדעת גם לעניין זה.

73. לסיכום, הנני סבורה כי מתוך הפירוט לעיל עולה ברורות שבמסגרת ההליך המשפטי, משניתנה לתובעים ההזדמנות להעביר המסמכים אשר התבקשו על ידי הבנק, הם העבירו מסמכים אשר די בהם בכדי להסיר את החשדות הקונקרטיים והרלוונטיים אשר עלו מניהול חשבונותיהם עובר למשלוח הודעת הסגירה לחשבונות. ויודגש, יכול שיש ממש בטענות הבנק ולפיהן גם לאחר ההליך המשפטי, נותר חוסר בהירות באשר לנושאים שונים הקשורים בפעילותן של התובעות. אולם, כפי שיפורט להלן, הנושאים אשר נותרו בלתי בהירים, ככל שהינם קיימים, רובם ככולם נסבים על טענות אשר הועלו לראשונה במסגרת ההליך המשפטי ומשכך, ברי כי לא הייתה לתובעים ההזדמנות המלאה להתמודד איתם. יתרה מכך- ובכך עיקר החשיבות- באשר לכלל הנושאים אשר נותרו בלתי בהירים עד תום, יכול שהבנק הציג ופירט חוסר בהירות מסוים ואולם, לא פורט על ידי הבנק חשש קונקרטי הנובע מחוסר הבהירות. בהקשר זה, הרי שכפי שפורט בהרחבה במסגרת הפרקים הנורמטיביים, תהיות או חוסר בהירות יכול שיהא בהן בכדי להרים דגלים אדומים ואולם, בכך לא סגי, באשר שומה על הבנק להראות איזה חשדות קונקרטיים רלוונטיים ניתן לבסס על דגלים אדומים אלו. וביתר דיוק- דגלים אדומים בפעילות יש בהם בכדי לחייב נקיטה בפעולות מונעות סיכון ובכללן - פעולות ניטור של הלקוח ובקרה מוגברת עליו וחובות דיווח על הלקוח לרשויות המוסמכות ואולם, לא די בהם על מנת לבסס עילה לסגירת החשבון וזאת, כל זמן שהבנק אינו מראה קשר בין דגל אדום כאמור לבין חשד לפעילות הלבנת הון או טרור. כך ולדוגמא -דגלים האדומים המתנופפים כפועל יוצא מהתאגדות במדינות אופ שור, יכולים לבסס חשד לפעילות של הלבנת הון, דגלים אדומים המתקשרים ללקוחות במדינות אויב, יכולים לבסס חשד לפעילות של טרור, עוד יכולים להתנוסס דגלים אדומים הקשורים לפעילות שאינה חוקית - כגון סחר בסמים או באופציות בינריות (ככל שנאסר). אלא, שבמקרה לפני, בסיומו של

ההליך, מצביע הבנק על תהיות אשר לא הובהרו עד תום ואולם, אין הוא מצביע על חשדות קונקרטיים אשר יש בתהיות או בדגלים אדומים אלו, בכדי להקים.

כך, לטענת הבנק נותר חוסר בהירות באשר לשאלה מדוע פוצלה פעילות שתי התובעות לשתי חברות שונות- טויגה מדיה וטויגה און ליין. אלא שראשית, שאלה זו הועלתה לראשונה במסגרת ההליך המשפטי ואציין במאמר מוסגר כי במסגרתו ניתנה על ידי מר טולדנו תשובה העולה עם שורת ההיגיון ובהתאם לה טויגה און ליין הוקמה בתחילה כדי לספק שירותים של אופטמיזציה אוטומטית לקמפיינים הנוגעים לטרפיק באינטרנט ומשלא הצליחה להגיע ליעדים אשר הוצבו לה, הוחלט להקים במסגרתה פעילות של מרכז תמיכה בחיפה בו יועסקו בני מיעוטים ויתקבל מענק מהמדען הראשי [ראו עדותו בעמודים 124-135]. זאת ועוד, גם ככל שנותר חוסר בהירות, לא הבהיר הבנק איזה חשד קונקרטי הנוגע להלבנת הון יכול לנבוע מפיצול זה.

כך, גם פני הדברים באשר לשאלות מדוע נחתמו שני סוגי הסכמים עם הלקוחות ובאשר לבסיס קבלת התמורה מהלקוחות- כולן שאלות אשר הועלו בפני התובעים לראשונה במסגרת ההליך המשפטי ומשכך, ברי כי לא ניתנה להם האפשרות המקיפה להבהירן וליתן להן מענה מקיף. זאת ועוד, גם בהקשר זה, לא הובהר מה החשד הקונקרטי הנוגע להלבנת הון העלול לנבוע מפעילות כאמור.

עוד הצביע הבנק על כך שלא הוצגו בפניו ההסכם במסגרתו מכרה פרגון אי אקס את התוכנה ללקוחות התובעות - אלא, שמשמך זה כלל לא נדרש קודם להליך המשפטי. נוסף על כך הבנק הצביע על כך שלא הוצג רישיון בתוקף של חברת UFX TRADE כן, כי לא הובהר מדוע הוחלפה פעילות UFX TRADE בפעילות UFX GLOBAL- גם טענות אלו (למעט לעניין הרישיון בתוקף לחברת UFX TRADE) הועלו על ידי הבנק לראשונה במסגרת ההליך המשפטי ויתרה מכך, אינני סבורה כי העברת פעילות מחברה אשר אין לה רישיון בתוקף, לחברה המתאגדת במקום אחר ואשר יש לה רישיון בתוקף, המבוצעת על ידי מי שהוא בעל המניות היחיד בשתי החברות, טעונה הסבר, באשר דומה כי ברי שמדובר בהחלפה אשר סיבתה מדברת בעד עצמה והיא העולה בקנה אחד עם שורת ההיגיון.

74. לאור האמור, הנני קובעת כי במסגרת ההליך המשפטי סופקו על ידי התובעים מסמכים על מנת להסיר, במידה הנדרשת והמצופה מתאגיד בנקאי, חשדות אשר עלו בליבו, במסגרת החובות המוטלים עליו בהתאם לדין. כיוון שכך, הרי שאינני סבורה כי גם לאחר קיומו של ההליך המשפטי, קיימת לבנק עילה סבירה לסרב לספק לתובעים שירות בנקאי כדין.

שתי הערות בשולי הדברים:

75. בשולי הכרעתי הנני מוצאת להתייחס לשני נושאים אשר להם ייחדו הצדדים יריעה נרחבת ואשר מקומם נגרע במסגרת הדיון הנרחב דלעיל, לא משום שנעלמו מעיני אלא משום שבשים לב לדיון כפי שפורט לעיל, ממילא דומה כי אין צורך או מקום להידרש אליהם.

דברי אלו מכוונים ראשית למחלוקת בין הצדדים באשר למועד הרלוונטי לבחינת החלטת הבנק והאם הוא נובמבר 2016 או מרץ 2017 ושנית לטענות הבנק באשר למשבר ביחסי האמון בינו לבין התובעים.

הנני סבורה והבסיס לסברתי יפורט להלן, כי זה גם זה, הוכרע על בסיס קביעותי דלעיל.

במה הדברים אמורים?

טוען הבנק כאמור ראשית, כי המועד הרלוונטי לשם בחינת סבירות החלטתו בדבר סגירת החשבונות, הינו בסמוך למועד משלוח הודעת הסגירה במרץ 2017 ויתרה מכך, הינו טוען כי התובעים מנועים מלטעון שמועד זה אינו רלוונטי בהינתן הסכמה דיונית של הצדדים כפי שמצאה ביטויה במהלך הדיון. דא עקא, פירטתי לעיל ובהרחבה כי שוכנעתי שהחלטה התקבלה על ידי הבנק בנובמבר 2016 וכי כלל הפעולות, דרישות הבנק והטענות אשר העלה, ממועד זה ואילך נעשו מן ה"פה אל החוץ", על מנת להצדיק את ההחלטה ולא על מנת לבחון לגופן של דברים טענותיהם הנגדיות של התובעים, כמו גם חומר אשר הומצא על ידם. יתרה מכך, קבעתי כי הבנק לא ניהל הליך כדין ובכלל זה לא איפשר לתובעים להתמודד עם חשדות אשר עלו בלב עובדיו במרץ 2017 אלא מסר הודעת סגירה בלא לשקף חשדותיו אלו ללקוחותיו- התובעים. בשים לב לאמור, דומה בעיני כי הויכוח מה המועד הנכון לבחינת סבירות ההחלטה אינו אלא סמנטי, הואיל וגם לו אבחן סבירות ההחלטה במרץ 2017, בהינתן הקביעות ולפיהן ההליך אשר ניהל הבנק כבסיס להחלטה האמורה, אינו כדין, ממילא דין ההחלטה בטלות, כפי שקבעתי.

דומים הם פני הדברים גם באשר לטענה הנוגעת למשבר אמון. כך, לטענתו של הבנק, לאור פעולותיהם של התובעים בחשבונותיהם, סירובם המתמיד למסור לבנק את המידע להפגת חששותיו ומידע נוסף אשר נודע לו במסגרת ההליך המשפטי, אשר אינו עולה בקנה אחד עם מצגים קודמים, נוצר משבר אמון ביחסי עם התובעים. דא עקא, כפי שקבעתי- הבנק היה זה אשר לא שיקף לתובעים חששותיו בזמן אמת, פנה וביקש מסמכים אשר הומצאו, דרש מסמכים אשר קודם לכן לא נדרשו ואילו התובעים היו אלו אשר שיתפו עם הבנק פעולה באופן מלא או למצער מספק. זאת ועוד, פרטתי בהרחבה כי גם חוסר הבהירות אשר נותרה באשר לנושאים מסוימים, נובעת בחלקה מתהיות אשר הועלו לראשונה במסגרת ההליך המשפטי וממילא אין בה בכדי לבסס חשדות קונקרטיים רלוונטיים. לאור האמור, הרי שדין טענות הבנק המושתתות על חוסר אמון להידחות - בבחינת "נפל הסוס ונפל רוכבו" - בהינתן שאלו מבוססות על טענותיו אשר נדחו.

סוף דבר;

76. התביעה מתקבלת ובהתאמה הנני מורה על ביטול הודעת הסגירה אשר נשלחה על ידי הבנק לתובעים. עוד הנני קובעת כי על הבנק חלה חובה לספק לתובעים שירות בנקאי בהתאם לדין.

יודגש, הנני סבורה כי בפסק דיני יש בכדי להבהיר את חששות הבנק בשלב זה ואולם, הנני מוצאת להבהיר כי אין בפסק דיני בכדי להוביל לקביעה ולפיה הבנק מנוע מלסגור את

החשבונות בעתיד ככל שבהתאם לחובות המוטלות עליו בדין, יזהה סיכון הכרוך בפעילות של התובעים או מי מהם ויפעל כדין במסגרת פעולות להקטנת הסיכון ובכלל זה - כאמצעי אחרון - גם יודיע על סגירת חשבון.

77. הבנק יישא בתשלום בהוצאות כל אחד מהתובעים בסך של 1,500 ₪ (ובסך הכל הוצאות בסך של 6,000 ₪) ובשכ"ט עו"ד לכל אחד מן התובעים בסך של 15,000 ש"ח (ובסך הכל בשכ"ט בסך של 60,000 ₪).

78. המזכירות תדוור את פסק הדין.
ניתן היום, כ"ח כסלו תשע"ט, 06 דצמבר 2018, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

לימור ביבי 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה